

ZIELONE OKO

PRACOWNIA OCHRONY ŚRODOWISKA

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Miasta Świdnicy 2030 PLUS

Autor:
Krzysztof Okrański

Świdnica, 09.02.2023 r.

Zielone Oko
ul. Armii Krajowej 25/7
58-100 Świdnica

e-mail: biuro@zieloneoko.pl
www.zieloneoko.pl
tel.: 502 171 323, 519 188 211
NIP: 884-212-27-71 REGON: 021492739

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	4
I.1. Wstęp	4
I.2. Podstawa prawna	5
I.3. Zawartość	5
I.4. Metodyka	7
II. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	9
II.1. Uwarunkowania prawne istotne dla ocenianego dokumentu	9
II.2. Ustalenia ocenianego dokumentu	9
III. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM I REGIONALNYM	21
III.1. Polityka i przepisy Unii Europejskiej	21
III.2. Dokumenty krajowe.....	23
III.3. Dokumenty regionalne i wojewódzkie	25
IV. ANALIZA ZGODNOŚCI OCENIANEGO DOKUMENTU Z POLITYKĄ OCHRONY ŚRODOWISKA.....	28
V. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH.....	31
V.1. Położenie	31
V.2. Charakterystyka społeczno - gospodarcza	31
V.3. Powierzchnia ziemi i uwarunkowania geologiczne	33
V.4. Wody powierzchniowe	36
V.5. Wody podziemne.....	38
V.6. Uwarunkowania przyrodnicze	41
V.7. Ryzyko wystąpienia podtopień i powodzi	43
V.8. Uwarunkowania akustyczne	45
V.9. Klimat.....	46
V.10. Powietrze atmosferyczne	52

VI. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	53
VI.1. Problemy systemowe	53
VI.2. Główne wyzwania ochrony środowiska w analizowanym rejonie	53
VI.3. Prognoza zmian zachodzących w środowisku	54
VII. ANALIZA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO.....	57
VII.1. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne	58
VII.2. Strategia a oddziaływanie na klimat i adaptacja do skutków zmian klimatycznych ..	59
VII.3. Oddziaływanie na bioróżnorodność i środowisko przyrodnicze	60
VII.4. Oddziaływanie na jakość życia i zdrowie ludzi.....	61
VII.6. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	62
VII.7. Oddziaływanie na krajobraz, zabytki i dobra kultury	63
VII.8. Oddziaływanie na powietrze i klimat akustyczny	63
VI.9. Oddziaływania skumulowane z innymi dokumentami strategicznymi	64
VII.9. Oddziaływanie transgraniczne.....	65
VI.10. Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji projektowanego dokumentu.....	65
VIII. PROPOZYCJA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH.....	67
IX. ŚRODKI ZAPOBIEGAJĄCE ORAZ OGRANICZAJĄCE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	69
X. PROPONOWANE METODY ANALIZY ŚRODOWISKOWYCH SKUTKÓW WDRAŻANIA OCENIANEGO DOKUMENTU	72
XI. WNIOSKI.....	74
XII. WYKORZYSTANE MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE.....	75
XIII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	76

Załącznik:

1. Oświadczenie autora prognozy

I. WPROWADZENIE

I.1. Wstęp

Przedmiotem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt Strategii Rozwoju Miasta Świdnicy 2030 PLUS (dalej: Strategia). Dokument ten został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

Prognoza oddziaływania na środowisko jest podstawowym dokumentem merytorycznym sporządzanym dla potrzeb przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Celem przeprowadzenia tej OOŚ jest spełnienie wymogu prawnego oraz przeprowadzenie merytorycznej analizy takich zagadnień, jak m.in.:

- 1) analiza zgodności ocenianego dokumentu z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, krajowym i regionalnym,
- 2) identyfikacja stanu tych elementów środowiska, które mają związek z zastosowaniem ustaleń wynikających z ocenianego dokumentu,
- 3) analiza środowiskowych skutków wdrożenia ustaleń ocenianego dokumentu,
- 4) analiza rozsądnych rozwiązań alternatywnych,
- 5) zaproponowanie działań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko,
- 6) zaproponowanie sposobów monitorowania skutków stosowania ocenianego dokumentu pod kątem ochrony środowiska.

Analizując funkcję prognozy oddziaływania na środowisko, należy mieć na uwadze cel dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, wyrażony w art. 1:

- zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska,
- przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania zrównoważonego rozwoju.

Polskie przepisy (w ślad za wymaganiami prawa Unii Europejskiej) wskazują, że prognoza powinna zawierać **racjonalnie wymagane informacje**, z uwzględnieniem:

- obecnego stanu wiedzy i metod oceny,
- zawartości i poziomu szczegółowości planu lub programu,
- funkcji ocenianego dokumentu w procesie podejmowania decyzji,
- zakresu, w jakim niektóre sprawy mogą zostać właściwiej ocenione na różnych etapach tego procesu.

Dla określenia funkcji prognozy znamienne jest także art. 8 dyrektywy 2001/42/WE; wskazuje on, że ustalenia tego dokumentu powinny być uwzględnione w czasie przygotowania planu lub programu oraz przed jego przyjęciem lub poddaniem procedurze ustawodawczej, a także w dokumencie podsumowującym przebieg strategicznej OOŚ.

To oznacza, że **w prognozie oddziaływania na środowisko muszą się znaleźć przede wszystkim te informacje, które mogą mieć wpływ na zapisy ocenianego dokumentu i na praktyczną realizację jego ustaleń** - a zatem nie wszystkie, lecz tylko istotne, racjonalnie uzasadnione i mogące mieć realne przełożenie na treść dokumentu będącego przedmiotem strategicznej OOS. Dyrektywa wymaga przedstawienia w prognozie informacji skupiających się na kwestiach związanych wyłącznie ze **znaczącym** wpływem na środowisko.

Należy podkreślić, że przedstawiona w niniejszej prognozie ocena dokumentu strategicznego nie jest tożsama z udzieleniem choćby wstępnej zgody na realizację przedsięwzięć (m.in. inwestycji) i innych fizycznych ingerencji w środowisko.

I.2. Podstawa prawna

Zasadniczą podstawą prawną sporządzenia niniejszej prognozy oraz przeprowadzenia strategicznej OOS są przepisy prawa polskiego (ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, o udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, dalej: UOOS) i wspólnotowego (dyrektywa 2001/42/WE). Wynikają z nich m.in. następujące ustalenia:

- 1) przeprowadzenia strategicznej OOS wymagają projekty takich dokumentów, jak m.in. plany i programy dotyczące m.in. zagospodarowania przestrzennego i wykorzystania terenu (art. 3 ust. 2 dyrektywy 2001/42/WE, art. 46 UOOS),
- 2) w ramach strategicznej OOS sporządza się prognozę oddziaływania na środowisko (art. 5 dyrektywy 2001/42/WE, art. 51 UOOS),
- 3) prognoza oddziaływania na środowisko oraz dokument będący przedmiotem strategicznej OOS wymagają przeprowadzenia konsultacji ze społeczeństwem oraz odpowiednimi organami administracji (art. 6 dyrektywy 2001/42/WE, art. 54 UOOS),
- 4) procedura strategicznej OOS jest zintegrowana z procedurą oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 (art. 55 ust. 2 UOOS, art. 6 ust. 3 dyrektywy 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory).

I.3. Zawartość

Zawartość niniejszej prognozy jest zgodna z art. 51 ust. 2 UOOS. Przepis ten wskazuje, że prognoza oddziaływania na środowisko powinna:

- 1) zawierać:
 - a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
 - b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
 - c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
 - d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
 - e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,

- f) oświadczenie autora lub kierującego zespołem autorów o spełnieniu wymagań wymienionych w art.74 ust.2 UOOŚ (załącznik do niniejszego dokumentu);
- 2) określać, analizować i oceniać:
- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
 - b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
 - c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
 - d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
 - e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne – z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;
- 3) przedstawiać:
- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
 - b) rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Trzeba podkreślić, że przepisów określających zawartość prognozy nie można odczytywać w oderwaniu od przepisów określających jej funkcję; oznacza to, że dokument ten musi zawierać:

1) informacje racjonalnie wymagane, adekwatne do charakteru ocenianego dokumentu,

2) informacje, które mogą mieć faktyczne przełożenie na treść ocenianego dokumentu,

- a więc nie wszystkie informacje, lecz tylko te, które można uznać za racjonalnie wymagane.

Warto również zaznaczyć, że rolą oceny oddziaływania na środowisko nie jest analiza stricte formalno-legislacyjna odnosząca się do zasad techniki prawodawczej.

Zakres i stopień szczegółowości niniejszej prognozy został uzgodniony w trybie art. 53 UOOŚ z:

- Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska we Wrocławiu (pismo z dnia 12.01.2023 r., znak: WSI.411.519.2022.KM)
- Dolnośląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym we Wrocławiu (pismo z dnia 19.12.2022 r., znak: ZNS.9022.4.123.2022.DG).

I.4. Metodyka

Prognoza składa się z głównych merytorycznych bloków, które obejmują następujące zasadnicze elementy: charakterystyka ocenianego dokumentu, opis uwarunkowań strategicznych i środowiskowych mających znaczenie dla ocenianego dokumentu, strategiczna ocena oddziaływań środowiskowych oraz katalog rekomendacji w zakresie udoskonalenia ocenianego dokumentu i monitorowania skutków jego wdrażania.

Materiałem wyjściowym do analizy był projekt Strategii przekazany wykonawcy niniejszej prognozy. Pierwszym zasadniczym krokiem analizy środowiskowej była analiza uwarunkowań prawnych i strategicznych mających znaczenie dla ocenianego dokumentu. Kolejnym działaniem było pozyskanie informacji o poszczególnych komponentach środowiska z dokumentów źródłowych o charakterze przekrojowym, danych opracowywanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (dalej: PMS) koordynowanego przez służby Inspekcji Ochrony Środowiska oraz danych o obszarach ochrony przyrody. Przeprowadzono kwerendę danych i analizę studialną dostępnych materiałów zawierających informacje na temat uwarunkowań środowiskowych.

Przy prowadzonych pracach wykorzystano dane teledetekcyjne i kartograficzne, opracowanie planistyczne, dokumenty strategiczne i prace studialne. Uwzględniono ustalenia strategicznych ocen oddziaływania na środowisko oraz dokumentów strategicznych określających politykę ekologiczną. Dokonano także przeglądu dostępnych inwentaryzacji przyrodniczych, dokumentacji geologicznych i hydrogeologicznych, planów urządzania lasów oraz rejestru zabytków. Przeanalizowano uwarunkowania wynikające z map hydrograficznych, sozologicznych, hydrogeologicznych, geośrodowiskowych, geologicznych, map zagrożenia powodziowego oraz innych opracowań kartograficznych dostępnych poprzez geoportale i serwisy geoinformatyczne prowadzone przez jednostki administracji publicznej.

Przy opisie uwarunkowań środowiskowych skupiono się na tych zagadnieniach tematycznych, które mają znaczenie dla oceny skutków realizacji analizowanego projektu Strategii (zgodnie z dyspozycją art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. b UOOŚ, wedle którego prognoza oddziaływania na środowisko powinna określać stan środowiska wyłącznie na obszarach objętych przewidywanym i znaczącym oddziaływaniem). Dane te pozwoliły na zidentyfikowanie zasadniczych uwarunkowań środowiskowych mających merytoryczny związek z ustaleniami ocenianego dokumentu.

Wyniki tej oceny były wstępnym krokiem do weryfikacji ocenianego dokumentu pod kątem tego, czy jego ustalenia są adekwatne do uwarunkowań strategicznych

i środowiskowych w zakresie objętym ustaleniami Strategii. Ustalenia te prowadzone były równoległe z oceną oddziaływań na środowisko, jakie będą się wiązały z praktycznym wdrażaniem ustaleń Strategii. Analizowano również opis skutków, które mogą wystąpić w przypadku odstąpienia od przyjęcia ocenianego dokumentu.

Kolejnym krokiem było sformułowanie rekomendacji odnośnie do uzupełnienia bądź zmiany treści ocenianego dokumentu. Działanie to zostało zintegrowane z zaproponowaniem rozwiązań eliminujących i minimalizujących negatywne oddziaływanie na środowisko. Następnym etapem było sformułowanie propozycji monitorowania skutków wdrażania ustaleń Strategii pod kątem ochrony środowiska.

Stopień szczegółowości treści niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest adekwatny do charakteru ustaleń ocenianego dokumentu. Oznacza to, że przeprowadzone analizy opierają się przede wszystkim na opisowej i jakościowej identyfikacji kluczowych oddziaływań, jakie mogą wystąpić w związku z praktycznym stosowaniem Strategii. Szczegółowa analiza konkretnych działań i przedsięwzięć może być przeprowadzona jedynie na etapie postępowań administracyjnych (np. na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, decyzji udzielającej pozwolenia na budowę) oraz przy dokonywaniu zgłoszeń budowlanych. Niemniej, podczas prac nad niniejszą prognozą odniesiono się do opracowań ekofizjograficznych, inwentaryzacji przyrodniczych, prognoz oddziaływania na środowisko wykonanych dla dotychczas obowiązujących dokumentów strategicznych, przeprowadzono również wizje terenowe, analizy kartograficzne i kameralne.

II. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

II.1. Uwarunkowania prawne istotne dla ocenianego dokumentu

Strategia rozwoju jest opracowywana na podstawie ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Dokument ma status strategii rozwoju gminy. Według art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, strategia określa w szczególności:

- 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- 6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, wraz z zakresem planowanych działań;
- 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- 9) ramy finansowe i źródła finansowania.

Zgodność ocenianej Strategii z ww. przepisami wykracza poza prawne i merytoryczne ramy strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Projekt strategii rozwoju gminy jest przedkładany zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.

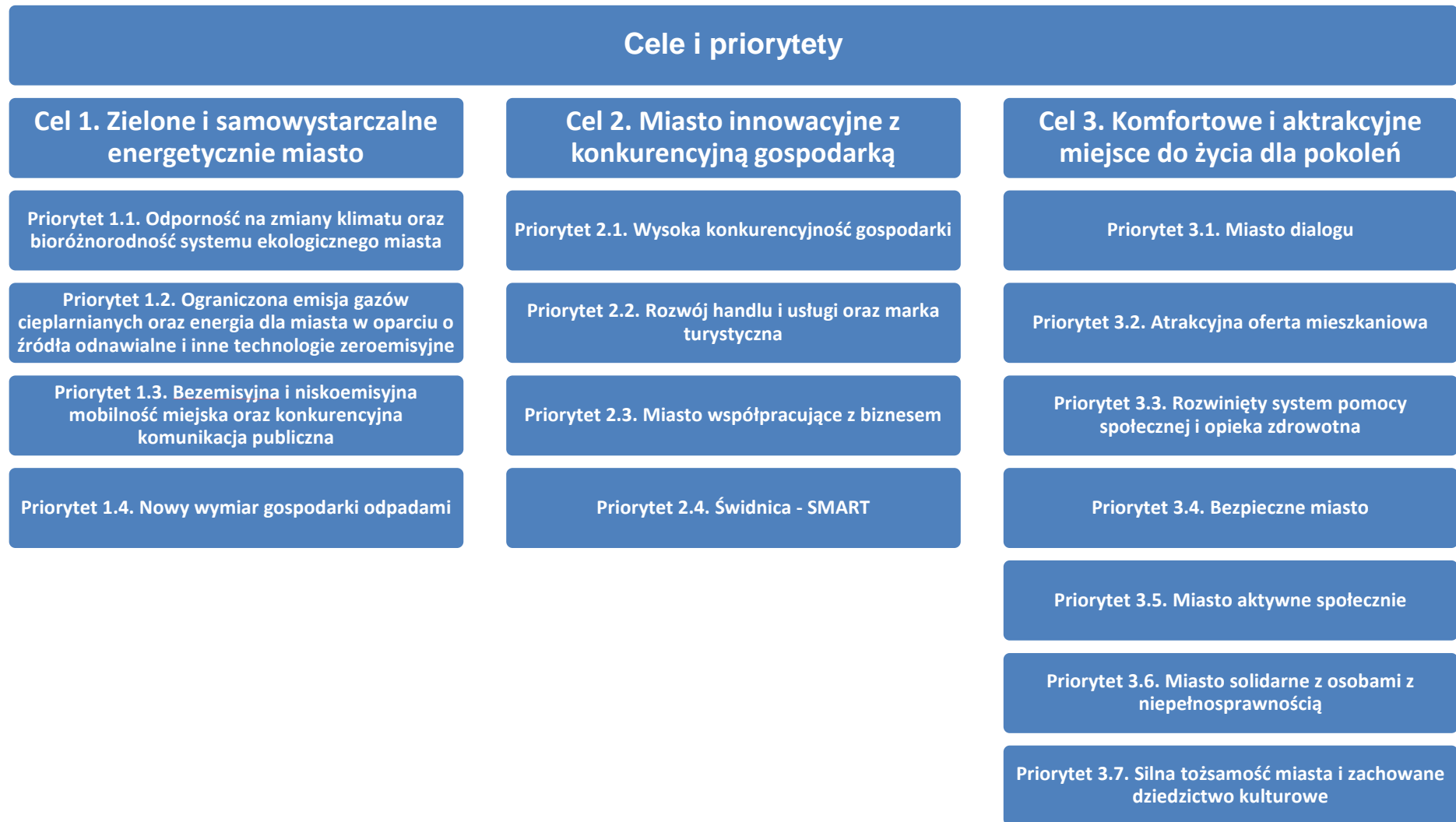
II.2. Ustalenia ocenianego dokumentu

Projekt Strategii określa „wizję Świdnicy 2030+” jako:

- Miasto zielone i samowystarczalne energetycznie,
- Miasto innowacyjne z konkurencyjną gospodarką,
- Miasto komfortowe i atrakcyjne do życia dla pokoleń.

Dokument przybliży założenia ww. wizji dla sfery środowiskowej, gospodarczej i społecznej. Na tej podstawie zidentyfikowano misję Świdnicy: „W oparciu o dialog i współpracę stworzyć ze Świdnicy miasto zielone i samowystarczalne energetycznie, przyjazne mieszkańcom, będące komfortowym i atrakcyjnym miejscem do życia”. Wizja i misja pozwoliły na określenie celów strategicznych oraz priorytetów; przedstawiono je na ryc. 1. Natomiast w tab. 1 przedstawiono kierunki działań będących emanacją ww. priorytetów.

Ryc. 1. Cele i priorytety Strategii Rozwoju Świdnicy 2030 PLUS

Tab. 1. Priorytety i kierunki działań Strategii Rozwoju Świdnicy 2030 PLUS

Priorytet Strategii	Kierunki działań
Cel 1. Zielone i samowystarczalne energetycznie miasto	
<p>Priorytet 1.1. Odporność na zmiany klimatu oraz bioróżnorodność systemu ekologicznego miasta</p>	<p>1.1.1. Zwiększenie zdolności retencyjnych przestrzeni miejskiej, w tym poprzez planowanie i rozwój niebiesko-zielonej infrastruktury, zarówno w odniesieniu do inwestycji publicznych i prywatnych</p> <p>1.1.2. Utrzymanie i powiększanie powierzchni terenów zielonych, np. poprzez, nowe nasadzenia, tworzenie zielonych dachów, ograniczenie koszenia traw, wprowadzenie łąk kwietnych, zagospodarowanie zieleni wokół cieków wodnych, prowadzenie działań rewitalizacyjnych oraz rewaloryzacyjnych w odniesieniu do zasobów przyrodniczych</p> <p>1.1.3. Zwiększanie powierzchni zieleni biologicznie czynnej, charakteryzującej się wysokim poziomem bioróżnorodności, w tym również przestrzeni publicznych, np. placów zabaw, terenów zieleni miejskiej</p> <p>1.1.4. Przeciwdziałanie powstawaniu „wysp ciepła”</p> <p>1.1.5. Zwiększanie świadomości ekologicznej, w tym poprzez prowadzenie edukacji ekologicznej na różnych poziomach organizacyjnych oraz w odniesieniu do zarządzających obiektami publicznymi</p> <p>1.1.6. Tworzenie planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających racjonalne zagospodarowanie posiadanych zasobów środowiskowych, w tym związanych z przestrzenią, zasobami wodnymi, terenami zielonymi</p>
<p>Priorytet 1.2. Ograniczona emisja gazów cieplarnianych oraz energia dla miasta w oparciu o źródła odnawialne i inne technologie zeroemisyjne</p>	<p>1.2.1. Podejmowanie działań likwidujących bariery formalno-prawne umożliwiających rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie miasta, np. w zakresie zapisów prawa miejscowego</p> <p>1.2.2. Wspieranie i rozwijanie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz w oparciu o inne technologie zeroemisyjne (np. farmy fotowoltaiczne, panele fotowoltaiczne instalowane na obiektach użyteczności publicznej, zakłady produkcji wodoru) na potrzeby miasta oraz jego użytkowników, w tym przedsiębiorców</p> <p>1.2.3. Termomodernizacja i wykorzystanie odnawialnych oraz zeroemisyjnych źródeł energii w instytucjach publicznych</p> <p>1.2.4. Podejmowanie działań wspierających mieszkańców i przedsiębiorców w procesie termomodernizacji oraz zmiany ogrzewania na ekologiczne</p> <p>1.2.5. Wdrażanie rozwiązań w zakresie zmniejszania emisyjności oraz zużycia energii obiektów publicznych oraz infrastruktury miejskiej, np. poprzez energooszczędne oświetlenie</p> <p>1.2.6. Aktywne uczestnictwo w tworzących się społecznościach energetycznych</p> <p>1.2.7. Wspieranie działań zmierzających do rozbudowy i modernizacji sieci energetycznych</p> <p>1.2.8. Modernizacja sieci ciepłowniczych, zwiększająca efektywność dostarczania i zużycia ciepła w mieście</p>
<p>Priorytet 1.3.</p>	<p>1.3.1. Rozwój zero emisyjnego taboru komunikacji publicznej wraz ze stacjami ładowania</p>

Priorytet Strategii	Kierunki działań
<p>Bezemisyjna i niskoemisyjna mobilność miejska oraz konkurencyjna komunikacja publiczna</p>	<p>1.3.2 Wspieranie rozwoju punktów i miejsc ładowania pojazdów elektrycznych</p> <p>1.3.3. Rozwój i kształtowanie sieci połączeń komunikacji publicznej w celu poprawy skomunikowania w obrębie miasta oraz z miejscowościami sąsiadującymi ze Świdnicą</p> <p>1.3.4. Promocja niskoemisyjnego i zeroemisyjnego transportu publicznego, np. poprzez tworzenie systemu ulg i preferencji do korzystających z komunikacji miejskiej, biletu aglomeracyjnego, komunikacji rowerowej</p> <p>1.3.5. Rozwój zintegrowanego oraz spójnego wewnętrznie oraz powiązanego w układach ponadlokalnych systemu dróg i ścieżek rowerowych oraz pieszych</p> <p>1.3.6. Tworzenie stref wolnych od ruchu pojazdów spalinowych oraz rozwój polityki parkingowej, której celem jest odciążenie centrum miasta z pojazdów, np. tworzenie parkingów buforowych, parkingów typu „park-and-ride”</p> <p>1.3.7. Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej służącej rozwojowi społeczno-gospodarczemu Świdnicy</p> <p>1.3.8. Wspieranie i tworzenie rozwiązań komunikacyjnych sprzyjających płynności ruchu w mieście np. nadziemnych i/lub podziemnych przejazdów kolejowych</p>
<p>Priorytet 1.4. Nowy wymiar gospodarki odpadami</p>	<p>1.4.1. Zwiększanie świadomości mieszkańców, w tym w zakresie zachowań konsumenckich związanych ze zmniejszaniem ilości wytwarzanych odpadów</p> <p>1.4.2. Zabezpieczenie nowych miejsc składowania odpadów ze względu na wyczerpanie możliwości składowania w m. Sulisławice</p> <p>1.4.3. Zwiększenie poziomu recydingu i odzysku odpadów komunalnych oraz docelowo zmniejszenie masy odpadów kierowanych do miejsc składowania</p> <p>1.4.4. Rozwinięcie zdolności wykorzystania potencjału odpadów do produkcji energii, w tym budowa układu spalania biomasy dla produkcji ciepła oraz termicznego przetwarzania wysegregowanych frakcji lokalnie wytwarzanych odpadów komunalnych, z produkcją ciepła dla świdnickiego systemu ciepłowniczego</p> <p>1.4.5. Wspieranie i wdrażanie rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym</p>
<p>Cel 2. Miasto innowacyjne i konkurencyjnej gospodarki</p>	
<p>Priorytet 2.1. Wysoka konkurencyjność gospodarki</p>	<p>2.1.1. Rozwijanie infrastruktury i rozwiązań kluczowych dla lokowania się i rozwijania nowych i istniejących przedsiębiorstw, w tym infrastruktury terenów inwestycyjnych, dróg dojazdowych, systemu komunikacji publicznej</p> <p>2.1.2. Promocja gospodarcza miasta w oparciu o atuty i tożsamość gospodarczą miasta, np. tradycje kupieckie</p> <p>2.1.3. Tworzenie atrakcyjnych warunków do rozwoju biznesu oraz wspieranie inkubacji i rozwoju przedsiębiorców i przedsiębiorczości</p>

Priorytet Strategii	Kierunki działań
	2.1.4. Wspieranie rozwoju innowacji przedsiębiorstw, w tym poprzez współpracę z instytucjami otoczenia biznesu, uczelniami, podmiotami prowadzącymi działalność szkoleniową, zrzeszeniami pracodawców i przedsiębiorców 2.1.5. Wspieranie rozwoju gospodarczego poprzez inicjowanie inwestycji o znaczeniu ponadregionalnym, np. w ramach społeczności energetycznych 2.1.6. Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców i migrantów, zapewniającej potencjał kadr na rynku pracy
Priorytet 2.2. Rozwój handlu i usługi oraz marka turystyczna	2.2.1. Wspieranie rozwoju konkurencyjności działalności handlowych i usługowych, w tym poprzez rozwijanie produktów lokalnych i możliwości ich sprzedaży, np. w formie bazaru ekologicznego, produktów lokalnych, także w formie on-line 2.2.2. Rozwój i tworzenie nowych produktów turystycznych 2.2.3. Wspieranie rozwoju, kreowanie i promocja oferty turystycznej miasta, w tym rozbudowa systemu informacji turystycznej, i sieciowanie atrakcji turystycznych miasta 2.2.4. Tworzenie warunków do powiązania przestrzennego istniejących atrakcji i miejsc turystycznych, zarówno w wymiarze miejskich, jak też ponadlokalnym, w tym poprzez rozwój ciągów pieszych, ścieżek rowerowych, szlaków turystycznych
Priorytet 2.3. Miasto współpracujące z biznesem	2.3.1. Współpraca i stały kontakt z przedsiębiorcami - ukierunkowany na rozwiązywanie problemów, wsparcie biznesu w sytuacjach kryzysowych, kreowanie pomysłów na rozwój miasta i biznesu 2.3.2. Rozwój i promocja szkolnictwa zawodowego na terenie Świdnicy, przy współpracy z biznesem, ukierunkowanego na przyszłe potrzeby gospodarki miasta i regionu
Priorytet 2.4. Świdnica - SMART	2.4.1. Rozwój inteligentnych rozwiązań, sprzyjających poprawie jakości życia i włączeniu mieszkańców w zarządzanie miastem 2.4.2. Rozwój e-usług, e-administracji oraz cyfryzacja usług 2.4.3. Integrowanie miejskich baz danych - sprzyjające poprawie efektywności zarządzania miastem i współpracy służb, instytucji i wydziałów miejskich
Cel 3. Komfortowe i atrakcyjne miejsce do życia dla pokoleń	
Priorytet 3.1. Miasto dialogu	3.1.1. Rozwój międzysektorowego dialogu, w tym poprzez rozwijanie sieci współpracy w wybranych dziedzinach życia społecznego miasta wraz z wymianą doświadczeń, wiedzy, informacji 3.1.2. Zwiększenie zasięgu oraz skuteczności i roli konsultacji społecznych w życiu i rozwoju miasta 3.1.3. Rozwijanie narzędzi wspierających partycypacyjny model zarządzania miastem, w tym poprzez budżet obywatelski, inicjatywy lokalne, konsultacje społeczne

Priorytet Strategii	Kierunki działań
	<p>3.1.4. Współpraca Świdnicy i aktywne uczestnictwo w sieciach partnerskich w ujęciu ponadlokalnym, krajowym i międzynarodowym - sprzyjająca budowie relacji społecznych, kulturalnych, gospodarczych oraz w innych ważnych dla rozwoju miasta dziedzinach</p> <p>3.1.5. Wspieranie rozwoju, kompetencji oraz aktywności organizacji pozarządowych – traktowanych jako partner polityki rozwoju miasta</p>
<p>Priorytet 3.2. Atrakcyjna oferta mieszkaniowa</p>	<p>3.2.1. Prowadzenie i wspieranie inwestycji mieszkaniowych na terenie miasta, sprzyjających podnoszeniu atrakcyjności osiedleńczej, w tym poprzez budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne, wraz z kompleksowymi usługami, dostosowanych do oczekiwań odbiorców i wysokiej jakości życia</p> <p>3.2.2. Dążenie do poprawy standardu istniejących zasobów mieszkaniowych, w tym obiektów komunalnych, zgodnie z wieloletnimi programami gospodarowania mieniem komunalnym</p> <p>3.2.3. Poszerzenie bazy mieszkaniowej budownictwa społecznego, w tym oferty mieszkaniowej skierowanej do młodych mieszkańców, np. poprzez rozwój TBS, formułę PPP</p>
<p>Priorytet 3.3. Miasto aktywne społecznie</p>	<p>3.3.1. Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni i miejsc publicznych, w tym w wymiarach osiedlowych (lokalnych) do spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych, w tym dla osób praktykujących aktywność społeczną, np. dla grup artystycznych, umożliwiających szerszy odbiór społeczny inicjatyw</p> <p>3.3.2. Rozwijanie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej oraz oferty spędzania czasu wolnego, w tym poprzez budowę, modernizację oraz remonty infrastruktury</p> <p>3.3.3. Tworzenie miejsc i przestrzeni spotkań/klubów dla młodzieży, w których młodzi ludzie będą czuli się gospodarzami</p> <p>3.3.4. Wspieranie i organizowanie międzypokoleniowych programów, imprez, wydarzeń integracyjnych, inicjatyw społecznych.</p> <p>3.3.5. Rozbudowa bazy edukacyjnej zmierzająca do kreowania Świdnicy, jako miasta będącego centrum dobrej jakości edukacji do poziomu szkoły średniej i szkolnictwa zawodowego.</p> <p>3.3.6. Utrzymanie i kształtowanie dobrej jakości i dostępnej dla mieszkańców oferty edukacyjnej, przedszkolnej oraz żłobkowej.</p> <p>3.3.7. Tworzenie rozwiązań umożliwiających mieszkańcom korzystanie, na preferencyjnych warunkach, z usług publicznych w Świdnicy, zachęcających do osiedlania się w mieście.</p>
<p>Priorytet 3.4. Rozwinięty system pomocy społecznej i opieka zdrowotna</p>	<p>3.4.1. Wspieranie profilaktyki zdrowia, wspierającej utrzymanie zdrowia mieszkańców miasta oraz programów i działań prozdrowotnych</p> <p>3.4.2. Wdrażanie programów i rozwiązań na rzecz wsparcia osób samotnych i wykluczonych społecznie, w szczególności w oparciu o założenia strategii rozwiązywania problemów społecznych</p>

Priorytet Strategii	Kierunki działań
	3.4.3. Tworzenie warunków zachęcających do integracji międzypokoleniowej 3.4.4. Rozwój infrastruktury opiekuńczej dla seniorów 3.4.5. Poprawa dostępu do usług medycznych i specjalistycznych 3.4.6. Współpraca z PUP w zakresie aktywizacji zawodowej podopiecznych MOPS
Priorytet 3.5. Bezpieczne miasto	3.5.1. Modernizacja i usprawnienie systemu monitoringu w mieście, ukierunkowane na poprawę efektywności systemu 3.5.2. Poprawa bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych, w tym poprzez oświetlenie ulic, parków, przejść dla pieszych, miejsc niebezpiecznych, modernizację infrastruktury komunikacyjnej, np. chodników 3.5.3. Edukacja i podnoszenie świadomości mieszkańców odnośnie kwestii bezpieczeństwa 3.5.4. Likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych osiedli, obiektów użyteczności publicznej oraz infrastruktury spędzania czasu wolnego dla osób starszych, osób mających problemy z poruszaniem się, rodziców/opiekunów z dziećmi 3.5.5. Wdrażanie rozwiązań i systemów podnoszących bezpieczeństwo zasobów informatycznych miasta
Priorytet 3.6. Miasto solidarne z osobami z niepełnosprawnością	3.6.1. Dostosowanie infrastruktury komunikacyjnej oraz środków komunikacji publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym eliminacja barier utrudniających przemieszczanie się osób z niepełnosprawnościami 3.6.2. Rozwój miejsc integracji oraz oferty zajęć kulturalnych, rekreacyjnych oraz sportowych dla osób z niepełnosprawnościami 3.6.3. Rozwój infrastruktury opiekuńczej dla osób z niepełnosprawnościami 3.6.4. Tworzenie mieszkań przystosowujących do samodzielnego życia osoby z niepełnosprawnościami oraz aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami, m. in. przy w współpracy z PUP oraz organizacjami pozarządowymi
Priorytet 3.7. Silna tożsamość miasta i zachowane dziedzictwo kulturowe	3.7.1. Kształtowanie tożsamości mieszkańców, w tym poprzez działania edukacyjne, promocyjne, integracyjne, realizowane z udziałem lokalnych liderów, organizacji społecznych, szkół, przedszkoli, przedsiębiorców 3.7.2. Rozwijania i wdrażanie lokalnych programów edukacji o historii i dziedzictwie kulturowym Świdnicy, w tym realizacja ich w szczególności od najniższych poziomów nauczania 3.7.3. Wspieranie działalności oraz podnoszenie jakości oferty instytucji kultury i organizacji społecznych, realizujących programy rozwoju tożsamości oraz popularyzacji dziedzictwa kulturowego miasta 3.7.4. Wspieranie i zachowanie materialnego i niematerialnego zasobu dziedzictwa kulturowego, w tym obiektów zabytkowych, tradycji, wydarzeń

Projekt Strategii zawiera założenia dotyczące systemu zarządzania Strategią oraz monitorowania jej efektywności.

W Strategii sformułowano postulaty rozwojowe warunkujące rozwój przestrzenno-funkcjonalny. Nawiązują one do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Model funkcjonalno-przestrzenny, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni, składa się z następujących elementów (obejmujących głównie już istniejące elementy krajobrazowe i infrastrukturalne):

1. Elementy o charakterze liniowym:

- komunikacja samochodowa: planowana obwodnica Świdnicy, fragmenty dróg powiatowych z ukazanymi kierunkami wjazdów do miasta,
- komunikacja kolejowa w kierunku N-S oraz drugorzędna linia kolejowa w kierunku Sobótki, na liniach oznacza się nowy przystanek kolejowy w rejonie osiedla Zawiszów,
- hydrologicznym: rzeka Bystrzyca.

2. Elementy o charakterze powierzchniowym:

- skupisko wielofunkcyjne - Śródmieście poszerzone w kierunku wschodnim w kierunku osiedla Zarzecze,
- dwa duże skupiska zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w okolicy Kraszowic oraz osiedla Świerkowego,
- dziewięć mniejszych skupisk zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w okolicy ul. Ofiar Oświęcimskich, Osiedle Słowiańskie, dwa skupiska osiedla Kolonia, skupisko w rejonie ROD Relaks, mniejsze skupisko w rejonie Kraszowic i Piaskowej Góry,
- dwa skupiska przemysłowe: Zarzecze - Przemysłowa oraz powiększone skupisko Zawiszów,
- jedno centrum usługowo-handlowe pomiędzy ulicami Gdyńską i Esperantystów.

3. Elementy o charakterze punktowym:

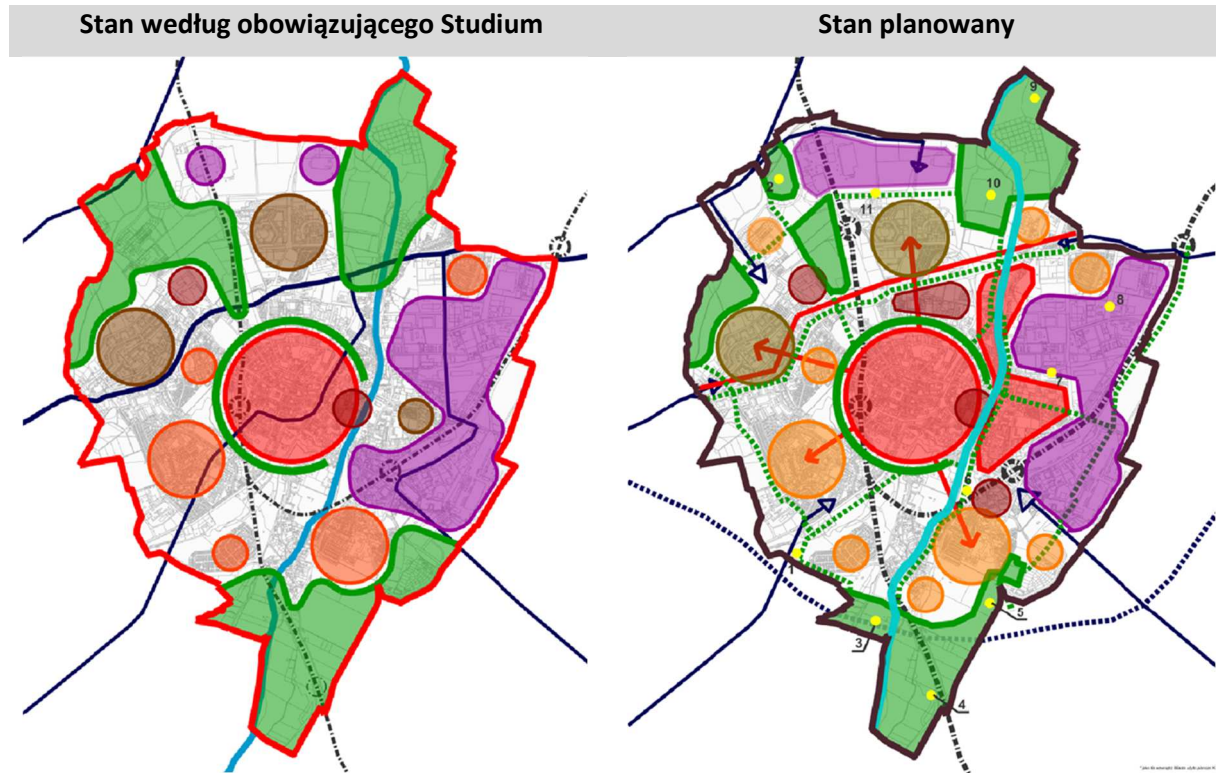
- trzy centra usługowo-handlowe przy ul. Strzegomskiej, pomiędzy ulicami Westerplatte a Wodną i pomiędzy ulicami Westerplatte i Bystrzycką,
- 11 możliwych lokalizacje OZE.

4. Elementy o charakterze mieszanym:

- przyrodniczo-kulturowo-środowiskowym: tereny zieleni w tym dawny pierścień fortyfikacji, obecnie przekształcony w tereny parkowe,
- najważniejsza powiązania błękitno-zielone w tym zagospodarowane tereny zielone wokół Bystrzycy, dawna droga wojewódzka przechodząca w kierunku wschód-zachód, tereny zieleni przy granicach miasta na południu, północnym wschodzie i północy, powiązania zielonymi korytarzami poszczególnych części miasta.

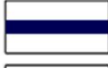

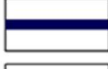

W oparciu o powyższe założeniu, Strategia przedstawia docelowy model funkcjonalno-przestrzenny. Jego porównanie ze stanem określonym w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przedstawiono na ryc. 2.

Ryc. 2. Model funkcjonalno-przestrzenny: stan obecny (określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego) oraz stan planowany (wynikający ze Strategii Rozwoju Świdnicy 2030+).

LEGENDA:

ELEMENTY STANOWIĄCE USTALENIA MODELU:

<i>Elementy powierzchniowe:</i>		<i>Elementy liniowe:</i>	
	SRÓDMIEŚCIE WIELOFUNKCYJNE		RZEKA BYSTRZYCA
	SKUPISKA ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ WIELORODZINNEJ		KOMUNIKACJA SAMOCHODOWA (ISTNIEJĄCE DROGI WOJEWÓDZKIE)
	SKUPISKA ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ		KOMUNIKACJA SAMOCHODOWA (ISTNIEJĄCE DROGI POWIATOWE)
	SKUPISKA ZABUDOWY PRZEMYSŁOWEJ		KOMUNIKACJA KOLEJOWA (Z OZNACZENIEM STACJI)
<i>Elementy punktowe:</i>		<i>Elementy mieszane:</i>	
	CENTRA HANDLOWE		TERENY ZIELENI

* jako stałe
** jako do w
ze Studium

Strategia określa ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Świdnicy; wśród zagadnień związanych ze środowiskiem sformułowane zostały m.in. następujące zapisy:

- Należy dążyć do lepszego powiązania przyrodniczego poszczególnych obszarów miasta,

- Kręgosłupem systemu zieleni w mieście jest rzeka Bystrzyca, należy dążyć do renaturyzacji jej brzegów oraz do zamiany przyległych do niej terenów drogowych, przemysłowych etc., do realizacji ogólnodostępnych parków, zieleńców, połączeń rowerowych i pieszych w formie np. promenad,
- Pierścień dawnych fortyfikacji - obecnie zamieniony na park, powinien stanowić serce nie tylko kultury, ale również być „rozządem” terenów zielonych, od którego odchodzą poszczególne korytarze zieleni, łącząc centrum z mniejszymi jednostkami strukturalnymi,
- Należy dążyć, aby korytarze zieleni odchodzące od centrum były połączone z terenami zieleni poza granicami miasta,
- Należy dążyć do ograniczania ruchu samochodowego na rzecz zbiorowych środków komunikacji oraz innych ekologicznych środków transportu - np. rowerowych,
- Zakłada się ochronę terasy zalewowej Bystrzycy przy jednoczesnym wykorzystaniu tego terenu pod zieleń i rekreację. Rzeka powinna stanowić kręgosłup systemu zieleni miasta biegnąc w kierunku N-S przez cały jego obszar i być aktywizowana w kierunku przestrzeni rekreacji i wypoczynku, z zachowaniem naturalnych dóbr przyrodniczych,
- Należy dążyć do rozwoju infrastruktury technicznej i zaopatrzenia coraz większej ilości terenów istniejących i planowanych pod zabudowę w miejską sieć ciepłowniczą,
- Lokalizacja nowej zabudowy poza strefą, gdzie może ona być obsługiwana przez MPEC stoi w sprzeczności z celami postawionymi w strategii o ekologicznym mieście,
- Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na zabytkowy charakter miasta należy lokalizować przy uwzględnieniu aspektów kulturowych (a szczególnie widokowych), po przeprowadzeniu szczegółowych analiz przestrzennych i na podstawie planów zagospodarowania przestrzennego,
- Należy unikać powstawania nowych dominant konkurujących do zabytkowego śródmieścia,
- Należy chronić wszystkie obiekty o wartościach kulturowych - nie tylko te wpisane do rejestru lub ujęte ewidencji obiektów zabytkowych,
- Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko należy lokalizować przy uwzględnieniu aspektów przyrodniczych i kulturowych (a szczególnie widokowych) zgodnie z przepisami odrębnymi.

Podkreślenia wymaga, że Strategia nie przewiduje do realizacji żadnych konkretnych projektów inwestycyjnych. Wymaga to komentarza odnoszącego się do przepisów o ocenach o oddziaływania na środowisko.

Projekt dokumentu strategicznego, który „wyznacza ramy” dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko¹, powinien być poddany strategicznej ocenie

¹ „Przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko”, których ramy mógłby wyznaczać projekt Strategii, są przedsięwzięcia wymienione w art. 59 ust. 1 pkt 1 i 2 ww. ustawy, które zostały wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839 ze zm).

oddziaływania na środowisko (zgodnie z art. 46 ust. 1 UOOŚ). W przypadku analizowanego projektu Strategii (zwłaszcza ustaleń zaprezentowanych w tab. 2) - wątpliwym jest uznanie, że dokument ten wyznacza ramy dla realizacji ww. przedsięwzięć.

Omawiając status Strategii w kontekście „wyznaczania ram” dla ww. przedsięwzięć, warto odwołać się do dokumentu Komisji Europejskiej pn. „Sprawozdanie Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego na podstawie art. 12 ust. 3 dyrektywy 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko”². Stwierdza się w nim, że strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko powinny podlegać te plany i programy, które „ustalają ramy dla decyzji, które mają wpływ na każde późniejsze zezwolenie na inwestycję, w szczególności w zakresie warunków dotyczących lokalizacji, rodzaju, wielkości i funkcjonowania lub alokacji zasobów”.

Ponadto, według wytycznych Komisji Europejskiej pn. „Wdrożenie dyrektywy 2001/42 w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko”³, sformułowanie dot. „ustalania ramy dla przyszłego zezwolenia na inwestycję” ma zasadnicze znaczenie dla interpretacji wymagalności przeprowadzenia strategicznej OOŚ. Komisja wskazuje, że:

- „Wyrażenie to na ogół oznaczałoby, że plan lub program zawiera kryteria lub warunki, które kierują sposobem, w jaki organ wydający zezwolenie podejmuje decyzje dotyczące wniosków o wydanie zezwolenia na realizację przedsięwzięcia”. Kryteria te mogą wprowadzać ograniczenia co do typu działalności lub inwestycji, która ma być dozwolona w danym obszarze, lub mogą zawierać warunki, jakie wnioskodawca musi spełnić, aby uzyskać zezwolenie, lub mogą być opracowane w celu zachowania określonych cech danego obszaru”.
- „Uogólniona alokacja zasobów finansowych byłaby niewystarczająca do ‘ustalenia ram’”.
- „Konieczne byłoby, aby alokacja zasobów warunkowała określony, konkretny sposób wydawania zezwoleń (np. ustalając dalszy przebieg działania (jak wspomniano powyżej) lub ograniczając rodzaje rozwiązań, jakie mogą być możliwe)”.

W odniesieniu do różnego typu działań wskazanych w Strategii - nie wskazuje ona, które z nich mają status „przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko”. Kwalifikacja zadań inwestycyjnych do grupy tych przedsięwzięć wymagałaby znajomości ich podstawowych parametrów technicznych (np. długość drogi) oraz lokalizacji w odniesieniu do ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i obszarów chronionych (przywoływane wcześniej rozporządzenie różnicuje parametry „przedsięwzięć” w zależności od ich lokalizacji względem obszarów chronionych i terenów objętych ustaleniami Strategii). Wobec powyższego należy uznać, że treść Strategii nie pozwala na rozstrzygnięcie, które przedsięwzięcia mają z pewnością status „przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko”.

Mając na uwadze powyższe, w świetle wytycznych wynikających z przywołanych dokumentów Komisji Europejskiej - warto podkreślić, że projekt przedmiotowej Strategii:

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017DC0234&from=EN>

³ <http://www.wfos.szczecin.pl/images/stories/files/dyrektywa%20OOS.pdf>

- nie wskazuje „warunków dotyczących lokalizacji, rodzaju, wielkości i funkcjonowania lub alokacji zasobów”,
- nie wskazuje „kryteriów lub warunków, które kierują sposobem, w jaki organ wydający zezwolenie podejmuje decyzje dotyczące wniosków o wydanie zezwolenia na realizację przedsięwzięcia”,
- nie ma znaczenia dla wydawania jakichkolwiek zezwoleń/pozwoleń.

Mimo powyższego, stanowiska organów uzgadniających zakres prognozy oddziaływania na środowisko mają wiążący charakter i z tego powodu projekt Strategii wymaga przeprowadzenia strategicznej OOŚ.

III. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM I REGIONALNYM

III.1. Polityka i przepisy Unii Europejskiej

Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego. VIII Program został przygotowany przez Komisję Europejską i przyjęty przez Parlament Europejski i Radę w dniu 06.04.2022 r. Ma on na celu przyspieszenie transformacji ekologicznej w kierunku neutralnej dla klimatu, zrównoważonej, nietoksycznej, zasobooszczędnej, bazującej na energii ze źródeł odnawialnych, odpornej i konkurencyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym w sposób sprawiedliwy, równy i sprzyjający włączeniu społecznemu, a także ochronę, odbudowę i poprawę stanu środowiska, między innymi poprzez powstrzymanie i odwrócenie procesu utraty różnorodności biologicznej. Stanowi on podstawę osiągnięcia celów środowiskowych i klimatycznych określonych w Agendzie 2030 ONZ i jej celach zrównoważonego rozwoju, a także celów, do osiągnięcia których dąży się na mocy wielostronnych umów środowiskowych i porozumień klimatycznych.

Określono w nim priorytetowe cele dla UE i państw członkowskich:

- 1) ograniczenie emisji gazów cieplarnianych oraz jednoczesne wzmocnienie ich pochłaniania przez naturalne pochłaniacze w Unii, aby osiągnąć unijny cel redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r.;
- 2) stałe postępy we wzmacnianiu i uwzględnianiu zdolności przystosowawczych, w tym na podstawie podejść ekosystemowych, wzmacnianiu odporności i adaptacji oraz ograniczaniu podatności środowiska, społeczeństwa i wszystkich sektorów gospodarki na zmianę klimatu, a jednocześnie skuteczniejsze zapobieganie klęskom żywiołowym związanym z klimatem i pogodą oraz zwiększanie gotowości na nie;
- 3) dążenie do gospodarki dobrobytu, która oddaje planecie więcej niż z niej czerpie, oraz przyspieszenie przejścia na nietoksyczną gospodarkę o obiegu zamkniętym, w której wzrost ma charakter regeneracyjny, zasoby wykorzystuje się w sposób efektywny i zrównoważony oraz stosuje się hierarchię postępowania z odpadami;
- 4) dążenie do osiągnięcia zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń, w tym w odniesieniu do szkodliwych substancji chemicznych, aby uzyskać nietoksyczne środowisko, w tym powietrze, wodę, glebę, również w odniesieniu do zanieczyszczenia świetlnego i zanieczyszczenia hałasem, oraz ochrona zdrowia i dobrostanu ludzi, zwierząt i ekosystemów przed zagrożeniami i negatywnymi skutkami związanymi ze środowiskiem;
- 5) ochrona, zachowanie i przywrócenie różnorodności biologicznej w środowisku lądowym i morskim oraz różnorodności biologicznej wód śródlądowych na obszarach chronionych i poza nimi poprzez, między innymi, zatrzymanie i odwrócenie procesu utraty różnorodności biologicznej oraz poprawę stanu ekosystemów i ich funkcji oraz

- świadczonych przez nie usług, a także poprzez poprawę stanu środowiska, zwłaszcza powietrza, wody i gleby, jak również poprzez zwalczanie pustynnienia i degradacji gleby;
- 6) promowanie środowiskowych aspektów zrównoważoności i znaczne ograniczenie największych presji środowiskowych i klimatycznych związanych z produkcją i konsumpcją unijną, w szczególności w obszarze energii, przemysłu, budownictwa i infrastruktury, mobilności, turystyki, handlu międzynarodowego i systemu żywnościowego.

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030

Europejska Strategia Bioróżnorodności do 2030 r. pod nazwą „Przywracanie przyrody do naszego życia” została opublikowana przez Komisję Europejską w dniu 20 maja 2020 r. Strategia zapowiada odbudowę różnorodności biologicznej Europy z korzyścią dla ludzi, klimatu i planety. Główne cele nowej Strategii to:

1. Ustanowienie obszarów chronionych na co najmniej 30% powierzchni lądowej i 30% powierzchni morskiej Europy
2. Odtworzenie zdegradowanych ekosystemów na lądzie i na morzu poprzez wzrost produkcji w systemie rolnictwa ekologicznego i zwiększenie liczby elementów krajobrazu rolniczego przyjaznych przyrodzie
3. Zatrzymanie i odwrócenie trendu spadkowego populacji zapylaczy
4. Zmniejszenie użycia i ryzyka związanego ze stosowaniem pestycydów o 50% do 2030 r.
5. Odtworzenie (do 2030 r.) co najmniej 25 000 km europejskich rzek poprzez przywrócenie do stanu swobodnego przepływu
6. Zasadzenie 3 miliardów drzew
7. Odblokowanie 20 mld Euro rocznie na różnorodność biologiczną z różnych źródeł, w tym funduszy UE oraz funduszy krajowych i prywatnych. Zagadnienia dotyczące kapitału naturalnego i różnorodności biologicznej zostaną włączone do praktyk biznesowych
8. Osiągnięcie przez Unię Europejską wiodącej pozycji na świecie w walce z globalnym kryzysem różnorodności biologicznej. Komisja zmobilizuje wszystkie narzędzia działań zewnętrznych i partnerstwa międzynarodowe na rzecz ambitnych nowych globalnych ram różnorodności biologicznej ONZ na konferencji stron Konwencji o różnorodności biologicznej w 2021 r.

Strategia UE w zakresie adaptacji do zmian klimatu

W dniu 24.02.2021 r. Komisja Europejska opublikowała nową Strategię w zakresie przystosowania do zmiany klimatu pn. „Budując Europę odporną na zmianę klimatu”. Dokument przedstawia zasadnicze kierunki dla działań dostosowawczych, które powinny być podejmowane przez poszczególne państwa UE. Strategia zwraca uwagę m.in. na konieczność podjęcia działań adaptacyjnych, przede wszystkim w obszarach o szczególnej wrażliwości na zmiany klimatu. Strategia koncentruje się na trzech kluczowych celach:

1. Wspieranie działań państw członkowskich: Komisja zachęca wszystkie państwa członkowskie do przyjęcia kompleksowych strategii adaptacyjnych.
2. Prowadzenie działań polegających na wspieraniu adaptacji w kluczowych sektorach wrażliwych, takich jak rolnictwo, rybołówstwo i polityka spójności oraz zapewnieniu, że europejska infrastruktura stanie się bardziej odporna na zmiany klimatu.
3. Podejmowanie świadomych decyzji na wszystkich szczeblach decyzyjnych poprzez uzupełnienie braków w wiedzy na temat adaptacji.

III.2. Dokumenty krajowe

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 r.

14 lutego 2017 r. Rada Ministrów przyjęła **Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi w kraju. Łączy w sobie wymiar strategiczny z operacyjnym: wskazuje niezbędne działania oraz instrumenty realizacyjne – projekty flagowe i strategiczne, zapewniające jej wdrożenie.

Jednym z celów Strategii jest wzrost efektywności środowiskowego potencjału rozwoju, pozwalający na użytkowanie go dla zaspokojenia aktualnych potrzeb rozwojowych i wzrostu jakości życia oraz zachowania zasobów rozwojowych dla przyszłych pokoleń. Oczekiwane rezultaty działań obejmują stopniowe zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, zwiększenie ilości retencjonowanej wody do 15–20%, poprawę stanu jednolitych części wód, poprawę jakości zarządzania obszarami Natura 2000, zmniejszenie konfliktogenności ochrony zasobów przyrodniczych oraz wykorzystanie surowcowe odpadów komunalnych. Wśród kierunków interwencji Strategia wymienia m.in.:

- 1) zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód,
- 2) likwidację źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- 3) zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego (tu jednym z działań jest „Dostosowanie norm systemu planowania i zagospodarowania przestrzeni oraz wprowadzenie zmian w zarządzaniu obszarami poddanymi ochronie w celu zmniejszenia naturalnej konfliktogenności ochrony wartości wysoko cenionych”),
- 4) ochronę gleb przed degradacją.

Polityka Ekologiczna Państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

16 lipca 2019 r. Rada Ministrów przyjęła **Politykę Ekologiczną Państwa 2030, która jest jedną z podstaw prowadzenia polityki ochrony środowiska w Polsce, a także jedną z dziewięciu strategii, stanowiących fundament zarządzania rozwojem kraju. W systemie dokumentów strategicznych PEP2030 stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, dlatego też główny cel PEP2030, tj. „Rozwój**

potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców”, został przeniesiony wprost ze Strategii. Cele horyzontalne PEP2030 to:

- Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa.
- Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Cele szczegółowe PEP2030 sformułowano następująco:

1. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.
2. Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.
3. Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych

Cele szczegółowe będą realizowane poprzez kierunki interwencji:

- Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,
- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT,
- Przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- Adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
- Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Rada Ministrów przyjęła w dniu 29.10.2013 r. „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA). Dokument ten wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach w okresie do roku 2020. Celem głównym SPA

jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Mają temu służyć następujące cele:

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska.

Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.

Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu.

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu.

Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

III.3. Dokumenty regionalne i wojewódzkie

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 jest najważniejszym dokumentem strategicznym w województwie, gdyż wyznacza cele strategiczne, cele operacyjne i kluczowe kierunki działań realizowane na terenie województwa. Dokument został przyjęty uchwałą nr L/1790/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 września 2018 r.

Strategia rozwoju województwa jest dokumentem własnym samorządu wojewódzkiego, dzięki czemu organizowanie zadań można uznać za racjonalne. Ważną cechą strategii rozwoju województwa jest jej walor informacyjny. Poprzez dokument strategiczny społeczeństwo, podmioty gospodarcze i instytucje są informowane o celach rozwojowych przyjętych przez samorządowe władze regionu. Podstawą strategii rozwoju województwa jest założenie maksymalnego wykorzystania rozeznaczonych wewnętrznych zasobów oraz potencjału miejscowych podmiotów oraz korzyści usytuowania geograficznego.

W Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego sformułowano 5 celów strategicznych:

1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu,
2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych,
3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego,
4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego,
5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Zagadnienia związane z ochroną środowiska przypisano głównie do celu nr 4, gdzie cele operacyjne określono następująco:

1. Poprawa stanu środowiska,
2. Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska,
3. Ochrona przed klęskami żywiołowymi,
4. Wspieranie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz wspieranie bezpieczeństwa energetycznego,
5. Ochrona obiektów i terenów dziedzictwa kulturowego,
6. Rozwój gospodarki cyrkularnej.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego

Uchwałą nr XIX/482/20 z dnia 16 czerwca 2020 r. Sejmik Województwa Dolnośląskiego przyjął „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego”. Plan wskazuje, że strategiczne cele polityki przestrzennej województwa będą realizowane poprzez dedykowane im kierunki rozwoju; te cele i kierunki przedstawiono w tab. nr 2.

Tab. 2. Cele i kierunki polityki przestrzennego zagospodarowania województwa dolnośląskiego

Cele	Kierunki
CEL 1. Zapewnienie warunków zrównoważonego i równomiernego rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez funkcjonalne kształtowanie hierarchicznej sieci osadniczej gwarantującej dostęp do usług i rynku pracy	Kierunek 1.1. Wzmocnienie potencjału ośrodka wojewódzkiego i ośrodków regionalnych poprzez integrację z ich obszarami funkcjonalnymi.
	Kierunek 1.2. Zapobieganie peryferyzacji ośrodków i obszarów zagrożonych marginalizacją.
	Kierunek 1.3. Zwiększenie konkurencyjności inwestycyjnej województwa poprzez wyznaczenie obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji.
	Kierunek 1.4. Zwiększenie dostępności przestrzeni i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami.
Cel 2. Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego krajobrazu	Kierunek 2.1. Stworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktur krajowych i europejskich.
	Kierunek 2.2. Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.
	Kierunek 2.3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska.
Cel 3. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom przez struktury przestrzenne odporne na zmiany klimatu, zagrożenia naturalne i pochodzące z działalności człowieka.	Kierunek 3.1. Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz racjonalnego rozwoju energetyki odnawialnej opartej na wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu.
	Kierunek 3.2. Zapewnienie warunków dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów.
	Kierunek 3.3. Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej.
	Kierunek 3.4. Zmniejszenie uciążliwości przewozu towarów masowych.
	Kierunek 3.5. Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy.
	Kierunek 3.6. Ograniczanie negatywnych skutków działalności człowieka zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców (zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenie i nadmierne wykorzystanie zasobów wody, hałas).
Cel 4. Dobra dostępność transportowa i sprawne systemy infrastruktury transportowej.	Kierunek 4.1. Zwiększenie dostępności zewnętrznej w ramach sieci TEN-T.
	Kierunek 4.2. Integracja działań w ramach głównych korytarzy drogowych o kluczowym i strategicznym znaczeniu z punktu widzenia rozwoju województwa.

Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2022 - 2025 z perspektywą do roku 2029

Dokument został przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Dolnośląskiego nr XLVII/939/22 z dnia 14 lipca 2022 r. Wyznaczono w nim 11 celów strategicznych wojewódzkiej polityki ochrony środowiska:

1. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.
2. Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego.
3. Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

4. Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed niedoborami wody i powodzią
5. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej.
6. Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu oraz kontynuacja badań gleb na terenach bezpośrednio zagrożonych zanieczyszczeniami w województwie.
7. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa.
8. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi.
9. Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu.
10. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.
11. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa.

Każdemu z ww. celów przypisano kierunki i działania.

Należy pamiętać, że ustalenia wojewódzkiego programu ochrony środowiska mają przełożenie na programy powiatowe i gminne. W Świdnicy obowiązuje „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Świdnica - na lata 2016-2019 z perspektywą do 2023 r.”, przyjęty uchwałą Rady Miasta Świdnica z dnia 26 sierpnia 2016 r. nr XXII/230/16.

IV. ANALIZA ZGODNOŚCI OCENIANEGO DOKUMENTU Z POLITYKĄ OCHRONY ŚRODOWISKA

Prognoza oddziaływania na środowisko powinna m.in.

- 1) zawierać informacje o powiązaniach ocenianego dokumentu z innymi dokumentami,
- 2) określać ustanowione cele ochrony środowiska (istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu) oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu.

Ze względu na to, że wskazane w poprzednim rozdziale dokumenty określające politykę ekologiczną zawierają wiele różnorodnych ustaleń w zakresie ochrony poszczególnych komponentów środowiska, dla potrzeb niniejszej prognozy dokonano syntetycznej konsolidacji strategicznych celów w zakresie ochrony środowiska. W wyniku takiej analizy, sformułowano następujące zagregowane kluczowe cele środowiskowe:

- Powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej i degradacji funkcji ekosystemu oraz przywrócenie ich w możliwie największym stopniu.
- Powstrzymanie pogarszania stanu wód oraz osiągnięcie ich dobrego stanu.
- Utrzymanie oraz poprawa komfortu i jakości życia ludzi.
- Przeciwdziałanie degradacji gleb.
- Ograniczanie emisji zanieczyszczeń do atmosfery i poprawa lub utrzymanie poziomów jakości powietrza, niestanowiących zagrożenia dla zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego.
- Przeciwdziałanie zmianom klimatu i ograniczanie negatywnych skutków tych zmian, w tym – adaptacja do zmian klimatycznych.
- Ochrona klimatu akustycznego oraz ograniczanie emisji hałasu.
- Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi, w tym dywersyfikacja źródeł energii i stały dynamiczny rozwój odnawialnych źródeł energii.
- Ochrona i odbudowa wartości krajobrazowych.
- Ochrona i ograniczanie negatywnego wpływu na zabytki i dobra materialne.
- Rozwój gospodarki zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i niskoodpadowej.

Analizowany projekt Strategii uwzględnia cele strategiczne dotyczące ochrony środowiska, gospodarki wodnej i adaptacji do zmian klimatycznych. Nie zidentyfikowano kolizji pomiędzy strategicznymi ustaleniami polityk środowiskowych a treścią Strategii, ponieważ projekt ocenianego dokumentu:

- 1) uwzględnia istniejące uwarunkowania środowiskowe,
- 2) uwzględnia strategiczne cele w zakresie ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu,
- 3) zawiera warunki sprzyjające należytemu utrzymaniu i kształtowaniu powierzchni biologicznie czynnych,
- 4) zawiera ustalenia dotyczące zabezpieczenia newralgicznych aspektów ochrony środowiska.

Warto dodać, że w samym tekście ocenianej Strategii znajduje się szczegółowa analiza zgodności z regionalną i lokalną polityką rozwoju.

Przy ocenie Strategii pod kątem zgodności z polityką ochrony środowiska należy pamiętać, że jej ustalenia będą wdrażane równolegle ze stosowaniem innych przepisów dotyczących np. budowy na terenach szczególnego zagrożenia powodziowego oraz warunków technicznych w budownictwie. Aby pozytywna ocena pozostała aktualna na etapie praktycznego wdrażania Strategii, niezbędne jest zadbanie o wysoki poziom dbałości o ochronę środowiska na etapie prowadzonych postępowań administracyjnych.

W ramach prac nad niniejszą prognozą uwzględniono informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych przyjętych dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem OOS. Dokonano analizy prognoz dla innych programów i strategii powiązanych z ocenianym dokumentem, m.in.:

1. Prognozy oddziaływania na środowisko dla Polityki Ekologicznej Państwa oraz dla Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.
2. Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji planu gospodarowania wodami oraz dla projektu planu zarządzania ryzykiem powodziowym.
3. Prognozy oddziaływania na środowisko projektu dokumentów wojewódzkich: strategii rozwoju województwa, wojewódzkiego programu ochrony środowiska, wojewódzkiego planu zagospodarowania przestrzennego.

Ww. prognozy nie określają wytycznych dla innych dokumentów strategicznych oraz konkretnych wskazówek co do monitorowania oddziaływania wpływu ustaleń innych dokumentów na środowisko. Natomiast wnioski wyrażone w powyższych dokumentach wskazały, że oceniane dokumenty odzwierciedlają zapisy krajowych i unijnych aktów prawnych, umów międzynarodowych oraz dokumentów strategicznych odnoszących się do ochrony środowiska. Wykazano w nich także, że cele przyjęte w programach i strategiach w większości pozytywnie lub obojętnie oddziałują na poszczególne komponenty środowiska. Analizowany projekt Strategii pozostaje zgodny z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, co uprawnia do wyprowadzenia wniosku, że również ustalenia prognoz oddziaływania na środowisko będą do siebie zbliżone.

Oczywistym jest, że część spośród ustaleń wynikających z projektu Strategii może być realizowana na terenach, na których obowiązują ustalenia studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W dokumentach tych mogą być wyznaczone tereny zezwalające na realizację przedsięwzięć wpisujących się w ustalenia Strategii. Dokumenty te co do zasady poddawane są strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko. Przegląd dokumentacji tych ocen pozwala na stwierdzenie, że w ramach prognozy wskazano na dopuszczalność wprowadzenia ustaleń wynikających z ocenianych dokumentów. Rozważając możliwość bardziej szczegółowego wykorzystania ustaleń tych ocen dla celów niniejszej prognozy, należy uwzględnić następujące fakty:

- 1) w odniesieniu do zdecydowanej większości ustaleń Strategii nie jest określona nawet przybliżona lokalizacja, ponieważ ustalenia te mają charakter programowy/strategiczny, co nie pozwala na racjonalne i przybliżony zlokalizowanie działań będących emanacją jej ustaleń;
- 2) prognozy oddziaływania na środowisko dla strategii rozwoju, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego są wykonywane według zróżnicowanych metodyk, z różnym aparatem pojęciowym, mają zróżnicowany stopień szczegółowości oraz odnoszą się do stanu środowiska w różnych przedziałach czasowych;
- 3) obecnie nie ma w Polsce kompleksowego systemu monitorowania wszystkich presji istniejących i potencjalnych pod kątem ich wpływu na środowisko i skutków w środowisku; istniejący system Państwowego Monitoringu Środowiska (oraz systemy pozyskiwania wiedzy o stanie przyrody w obszarach chronionych) uwzględniają wyłącznie dane o stanie środowiska, jednak zazwyczaj nie jest to powiązane z danymi o presjach wpływających na ten stan; najlepiej rozwinięte pod tym względem są systemy zarządzania hałasem (w największych miastach oraz przy głównych drogach i liniach kolejowych - czyli w ramach map akustycznych) oraz emisją zanieczyszczeń do powietrza (w odniesieniu do tych przypadków generujących konieczność opracowania programów ochrony powietrza).

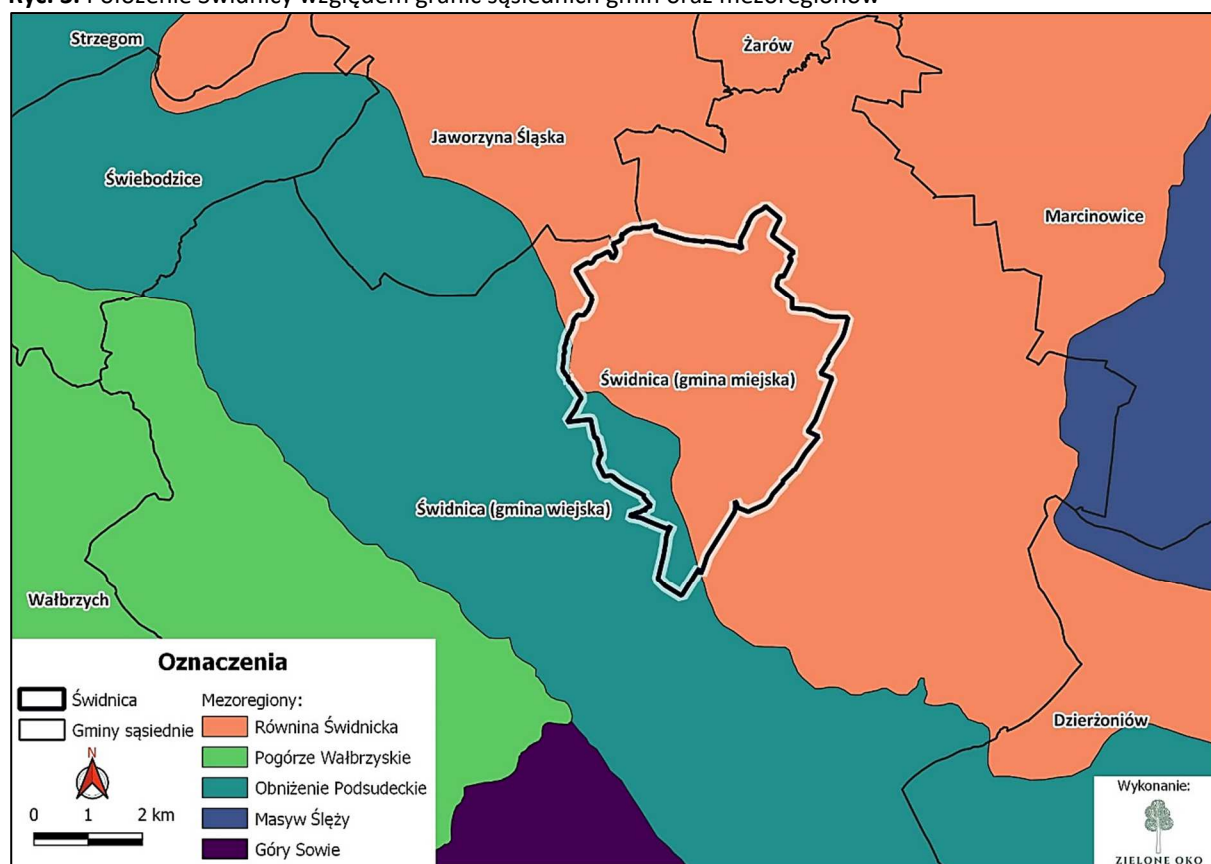
Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że na obecnym etapie rozwoju systemu ocen oddziaływania na środowisko nie ma możliwości przeprowadzenia bardziej szczegółowej analizy ustaleń innych ocen strategicznych w sposób nieurągający zasadom logiki i powadze procesu planowania strategicznego.

V. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH

V.1. Położenie

Miasto Świdnica jest gminą miejską położoną w powiecie świdnickim w województwie dolnośląskim. Powierzchnia miasta wynosi 2 176 ha. Według aktualnej regionalizacji fizycznogeograficznej (Solon i in., 2018), Świdnica jest położona w mezoregionie Równina Świdnicka oraz - w mniejszej części - Obniżenie Podsudeckie (obydwa mezoregiony są częścią makroregionu Przedgórze Sudeckie w podprovincji Sudety z Przedgórzem Sudeckim). Lokalizację miasta względem sąsiednich gmin oraz mezoregionów przedstawiono na ryc. 3.

Ryc. 3. Położenie Świdnicy względem granic sąsiednich gmin oraz mezoregionów

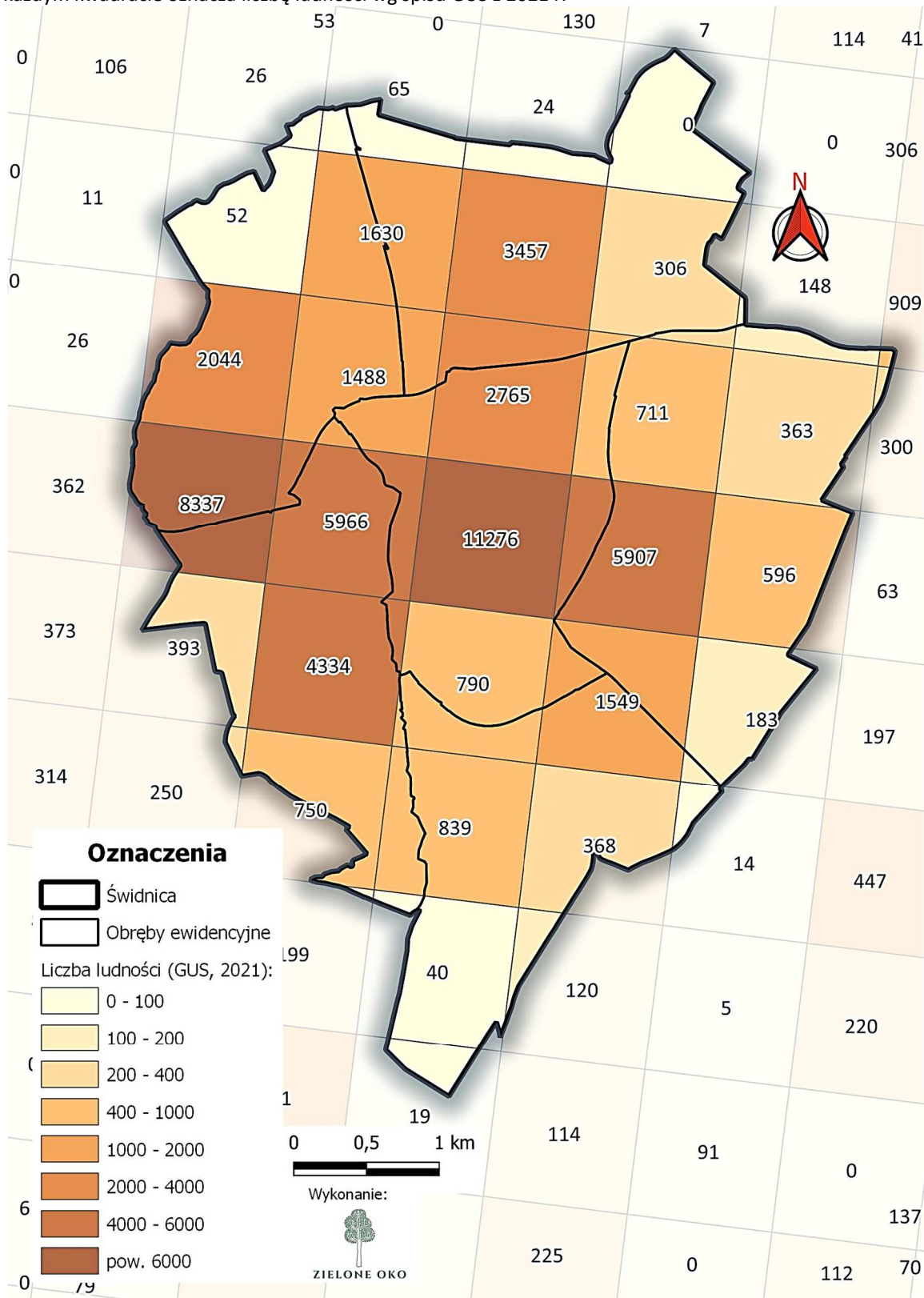

V.2. Charakterystyka społeczno - gospodarcza

Dane Głównego Urzędu Statystycznego (aktualne na dzień 31.12.2021 r.) wskazują, że w Świdnicy mieszka 54 192 osób, a średnia gęstość zaludnienia wynosi 2 490 osób/km². Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi 8 214 osób, w wieku produkcyjnym: 30 719, w wieku poprodukcyjnym: 15 259. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 76,4 osób w wieku nieprodukcyjnym. Podobnie jak w przypadku wielu miast podobnej wielkości w Polsce, w Świdnicy od wielu lat obserwuje się niekorzystne trendy demograficzne związane ze zmniejszającą się liczbą ludności w mieście, na którą wpływ mają ujemny bilans salda migracji wewnętrznej i zagranicznej oraz ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego.

Na rycinie nr 4 przedstawiono rozmieszczenie gęstości zaludnienia w podziale na siatkę kwadratów o boku 1 km, w których zawarto informację o liczbie ludności według spisu powszechnego wykonanego w 2011 r.

Ryc. 4. Gęstość zaludnienia w gminie miejskiej Świdnica. Dane przedstawiono w siatce kilometrowej. Liczba w każdym kwadracie oznacza liczbę ludności wg spisu GUS z 2021 r.

Na 1 000 mieszkańców przypada 393 osób pracujących, przy czym dane te nie obejmują m.in. gospodarstw indywidualnych w rolnictwie. GUS podaje, że udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosi 3,0 % (oczywiście dane te nie uwzględniają osób bezrobotnych niezarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy oraz osób pracujących w oparciu o umowy cywilne).

Świdnica jako ośrodek subregionalny o charakterze przemysłowym, wyróżnia się potencjałem gospodarczym. Analiza wskaźników dotyczących podmiotów gospodarczych wskazuje, że na tle innych analizowanych jednostek administracyjnych miasto Świdnica cechowała się wysokim poziomem przedsiębiorczości. GUS wskazuje, że w Świdnicy zarejestrowano 8 736 podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON (według stanu na 2021 r.), w tym w sektorze rolniczym: 42, przemysłowym: 1 693, budowlanym: 942. Na 10 000 mieszkańców, 948 osób prowadzi działalność gospodarczą jako osoby fizyczne. Odnotować należy istnienie podstrefy Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest Park”, na jej terenie działa obecnie 21 zakładów przemysłowych.

V.3. Powierzchnia ziemi i uwarunkowania geologiczne

Świdnica jest ośrodkiem powiatowym o wyraźnej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, zdeterminowanej układem linii kolejowych, układem doliny rzeki Bystrzycy, a także dotychczasowym stanem zabudowy i zagospodarowania terenów. Centralne położenie w powiecie oraz rozwinięte powiązania komunikacyjne pomagają miastu w pełnieniu funkcji związanych z realizacją wielu potrzeb społeczności lokalnej, między innymi w zakresie szkolnictwa, ochrony zdrowia, kultury, zaopatrzenia, dostępu do organów administracji i in. Główny Urząd Statystyczny podaje następujące dane na temat zagospodarowania terenu:

Tab. 3. Dane GUS o zagospodarowaniu terenu w gminie miejskiej Świdnica (podano najbardziej aktualne dane podawane przez GUS - tj. za 2014 r.)

Lp.	Parametr	Wielkość [ha]
1.	powierzchnia ogółem	2 176
2.	powierzchnia lądowa	2 120
3.	użytki rolne razem	776
4.	użytki rolne - grunty orne	662
5.	użytki rolne - sady	2
6.	użytki rolne - łąki trwałe	48
7.	użytki rolne - pastwiska trwałe	47
8.	użytki rolne - grunty rolne zabudowane	10
9.	użytki rolne - grunty pod stawami	

Lp.	Parametr	Wielkość [ha]
10.	użytki rolne - grunty pod rowami	7
11.	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	21
12.	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	6
13.	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	15
14.	grunty pod wodami razem	56
15.	grunty zabudowane i zurbanizowane razem	1 265
16.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	296
17.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	207
18.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	277
19.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	72
20.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	90
21.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	253
22.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - kolejowe	61
23.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - inne	6
24.	nieużytki	11
25.	tereny różne	47

[źródło danych: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny]

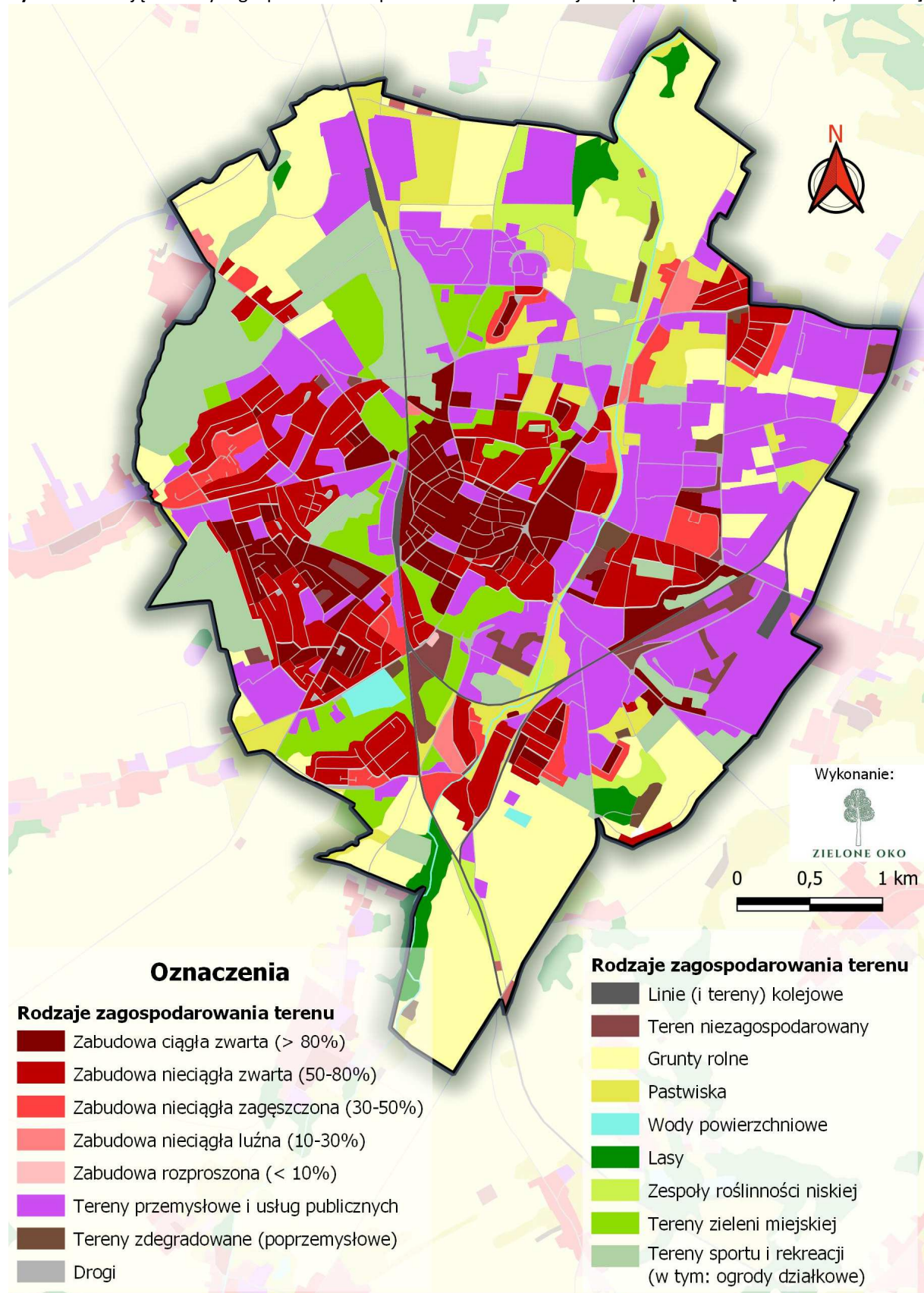
Z powyższego zestawienia danych wynika, że dominującym rodzajem zagospodarowania terenu w Świdnicy są grunty zabudowane i zurbanizowane, a w szczególności zabudowa mieszkaniowa, przemysłowa i komunikacyjna.

Graficzne zobrazowanie zagospodarowania terenu objętego niniejszym opracowaniem, bazujące na danych „Urban Atlas” (Europejska Agencja Środowiska, 2018 r.) przedstawiono na rycinie nr 5. Przedstawia ona stan na 2018 r.; oparta jest na generalizacji, która uwzględnia jednostki o wielkości pow. 0,25 ha dla zabudowy oraz pow. 1 ha dla terenów rolnych.

Na terenach zajętych przez zabudowę grunty zostały zdegradowane. Można się spodziewać, że w związku ze stopniowym zwiększaniem obszaru zabudowanego gleb zdegradowanych będzie przybywać. Tereny miast i wsi podmiejskich od wielu lat znajdują się pod wpływem antropopresji związanej głównie z wprowadzeniem zabudowy mieszkaniowej, przemysłowej i komunikacyjnej. W zabudowanej części analizowanego obszaru gleby podlegają przekształceniom mechanicznym, hydrologicznym, geochemicznym i fizyko-

chemicznym. Gleby takich terenów cechuje niska wilgotność, wyższe stężenie zanieczyszczeń oraz mniej korzystna struktura i własności fizyczne.

Ryc. 5. Dominujące formy zagospodarowania powierzchni terenu w rejonie opracowania [Urban Atlas, EEA 2018]

Na terenie Świdnicy występują gleby pseudobielicowe, gleby brunatne właściwe, gleby brunatne kwaśne i wylugowane, czarne ziemie zdegradowane, mady i gleby glejowe. Rozmieszczenie poszczególnych typów gleb występuje w dość ścisłej zależności od ukształtowania terenu i związanym z nim układem stosunków wodnych. Ogólnie można przyjąć, że na terenach wyżej położonych przeważają gleby brunatne i pseudobielicowe. Mady wyszczelniają dolinę rzeki Bystrzycy. Pośrednie położenie zajmują gleby namyte, deluwalne, najwięcej typu pseudobielicowego. Najniższe położenie zajmują gleby czarnych ziem; występują one w zagłębieniach o wysokim poziomie wód gruntowych i słabym odpływie. Gleby typu glejowego występują sporadycznie w zagłębieniach terenu.

Rzeźba terenu Świdnicy i jej najbliższego otoczenia cechuje się przejściowością pomiędzy typem rzeźby górskiej a nizinnej. Zasadniczy rys rzeźby to lekko falista powierzchnia opadająca łagodnie od brzegu Sudetów ku północy. Równina Świdnicka otoczona jest przez góry wyspowe masywu Ślęży, oraz wzgórz: Strzegomskich i Niemczańsko-Strzelińskich. Powierzchnia równiny wznosi się na średnią wysokość 200 - 230 m n.p.m. Wysokości względne nie przekraczają 100 m. Starsze podłoże równiny, zbudowane ze skał metamorficznych i granitów, przykryte jest przez gliny morenowe oraz piaski i żwiry fluwioglacjalne, a także pylaste utwory lessopodobne.

Świdnica jest położona na utworach kenozoicznych, pod którymi znajdują się karbońsko-permskie granity wraz z ich proterozoiczno-paleozoiczną osłoną metamorficzną. Utwory paleogenu i neogenu (trzeciorzęd) cechują się dużą zmiennością w układzie pionowym i poziomym. Nad nimi są utwory czwartorzędowe, głównie piaski i żwiry wodnolodowcowe, żwiry stożków napływowych, gliny zwałowe oraz żwiry i piaski terasów rzecznych.

Dane Państwowego Instytutu Geologicznego wskazują, że w północnej oraz we wschodniej części miasta znajdują się udokumentowane złoża kopalin (kruszyw naturalnych): Niegoszów i Jagodnik, związane z kopalną doliną Bystrzycy i Piławy.

V.4. Wody powierzchniowe

Obszar miasta jest położony w dorzeczu Odry, w regionie wodnym Środkowej Odry. Przez Świdnicę przepływa Bystrzyca oraz mniejsze ciek: Witoszówka, Jasiennik, Jabłoniec i Dopytyw spod Świdnicy. Ważną rolę krajobrazową i hydrotechniczną pełni sztuczny zbiornik wodny Witoszówka.

Według ustaleń obowiązującego Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry z 2016 r., Świdnica jest położona w zlewni 4 jednolitych części wód powierzchniowych⁴:

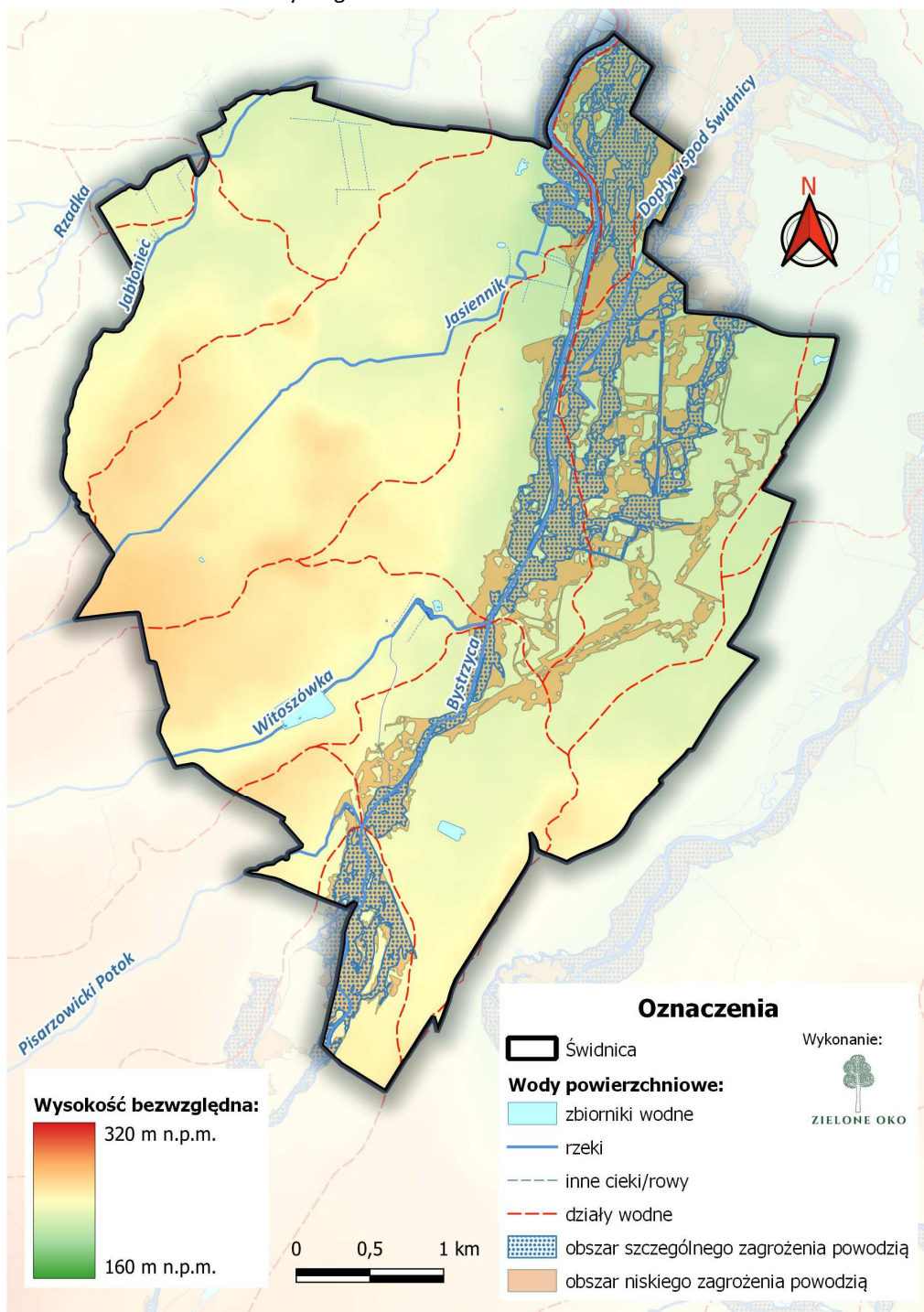
- Bystrzyca od Walimki do Piławy (RW6000813439),
- Piława od Gniętego Potoku do Bystrzycy (RW60009134499),
- Witoszówka (RW600016134369),
- Jabłoniec (RW600016134529).

⁴ Projekt aktualizacji Planu, przewidywany do przyjęcia w 2023 r., również zakłada położenie Świdnicy w obrębie zlewni 4 JCWP, przy czym będą one nieco inaczej wyznaczone oraz zmieni się ich nazewnictwo.

Według danych Państwowego Monitoringu Środowiska, stan ww. JCWP jest zły, a celem środowiskowym jest przede wszystkim dobry stan wód (dobry stan/potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny) oraz - jeśli „dobry stan” jest niemożliwy - nie pogorszenie stanu JCWP. Główną przyczyną złego stanu wód (zarówno w skali zlewni, jak i w pojedynczych rzekach) jest zanieczyszczenie rzek ściekami komunalnymi oraz spływy powierzchniowe z terenów przemysłowych i rolniczych. Znaczenie ma również depozycja zanieczyszczeń z atmosfery, przekształcenia hydromorfologiczne oraz zaburzenia reżimu hydrologicznego.

Zróźnicowanie geomorfologiczne wraz z siecią hydrograficzną przedstawiono na ryc. nr 6.

Ryc. 6. Ukształtowanie terenu i sieć hydrograficzna terenu

V.5. Wody podziemne

Świdnica jest położona w granicach jednej Jednolitej Części Wód Podziemnych (JCWPd) oznaczonej numerem 108. Według danych Państwowego Monitoringu Środowiska, stan ilościowy i chemiczny tej JCWPd jest dobry i niezagrożony, w związku z czym celem środowiskowym jest utrzymanie i nie pogarszanie dobrego stanu wód podziemnych.

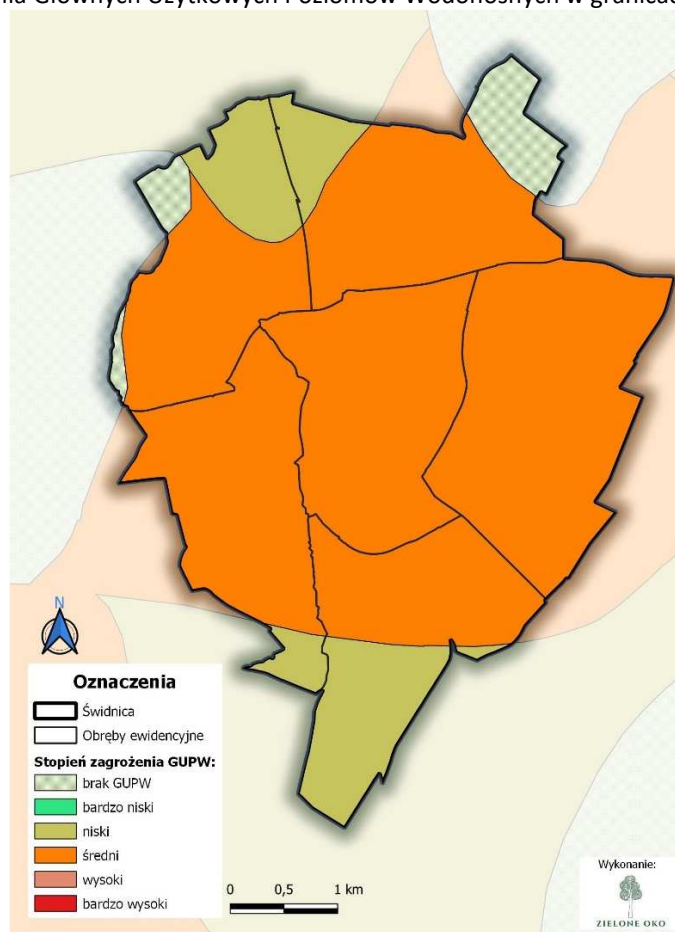
W granicach miasta i w jego pobliżu nie ma Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

W obrębie miasta występują dwa piętra wodonośne: czwartorzędu i trzeciorzędowego. Piętro wodonośne czwartorzędu reprezentowane jest przez 1-2 poziomy wodonośne w piaszczysto-żwirowych utworach wodnolodowcowych. Piętro wodonośne trzeciorzędowego jest dominującą jednostką hydrogeologiczną. Wodonośność utworów trzeciorzędowego związana jest z ich korzystnym wykształceniem w postaci piasków i żwirów w obrębie kopalnej struktury geologicznej - pradoliny Bystrzycy. W obrębie piętra wyróżnia się do ośmiu warstw wodonośnych połączonych hydraulicznie, o zwierciadle subartezyjskim. Poziom trzeciorzędowego jest wykorzystywany do zaopatrzenia miasta w wodę. Dla ujęcia wody przy ul. Bokserskiej w Świdnicy wyznaczono strefę ochronną z terenem ochrony pośredniej, który zasięgiem obejmuje znaczną część miasta (zob. ryc. 8).

Mapa Hydrogeologiczna Polski wskazuje, że na terenie Świdnicy występuje główny użytkowy poziom wodonośny (GUPW) o stratygrafii trzeciorzędowej. Nie jest on pierwszym poziomem wodonośnym od powierzchni terenu. GUPW jest zagrożony infiltracją zanieczyszczeń; stopień zagrożenia na terenie większości miasta oceniono jako „średni” (3 poziom w 5-stopniowej skali), co wskazuje na konieczność zachowania wysokiego poziomu ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem. Warto dodać, że stopień zagrożenia jest zależny przede wszystkim od takich cech, jak: podatność na zanieczyszczenie, izolacja od powierzchni terenu, głębokość występowania wód podziemnych i rodzaj ośrodka wodonośnego. Niemniej pod uwagę brane są również czynniki zewnętrzne, takie jak np. istnienie ognisk zanieczyszczeń na powierzchni ziemi. W oparciu o dane pozyskane z Mapy Hydrogeologicznej Polski, kierując się informacjami zawartymi w pracy pn. „Charakterystyka wód podziemnych zgodnie z zapisami załącznika II.2 Ramowej Dyrektywy Wodnej” (Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, 2013), na ryc. nr 7 przedstawiono dane o stopniu zagrożenia GUPW.

Konieczność dbałości o wody podziemne potwierdzają również informacje wynikające z mapy hydrograficznej z 2016 r. (w ramach projektu „enviDMS”) wskazując, że wody podziemne występują na terenie gminy już na głębokości 1-5 m p.p.t. Mapa ta wskazuje również na dominację terenów o słabej przepuszczalności gruntów (współczynnik filtracji 10^{-5} - 10^{-8} m/s) oraz na warunki zróżnicowane - na terenach zabudowanych. Dane o przepuszczalności gruntów przedstawiono na rycinie nr 8; przedstawiono na niej również hydroizobaty – tj. izolinie jednakowej głębokości do pierwszego horyzontu wód podziemnych (umowna granica strefy o zadanej głębokości do wód podziemnych).

Ryc. 7. Stopień zagrożenia Głównych Użytkowych Poziomów Wodonośnych w granicach Świdnicy

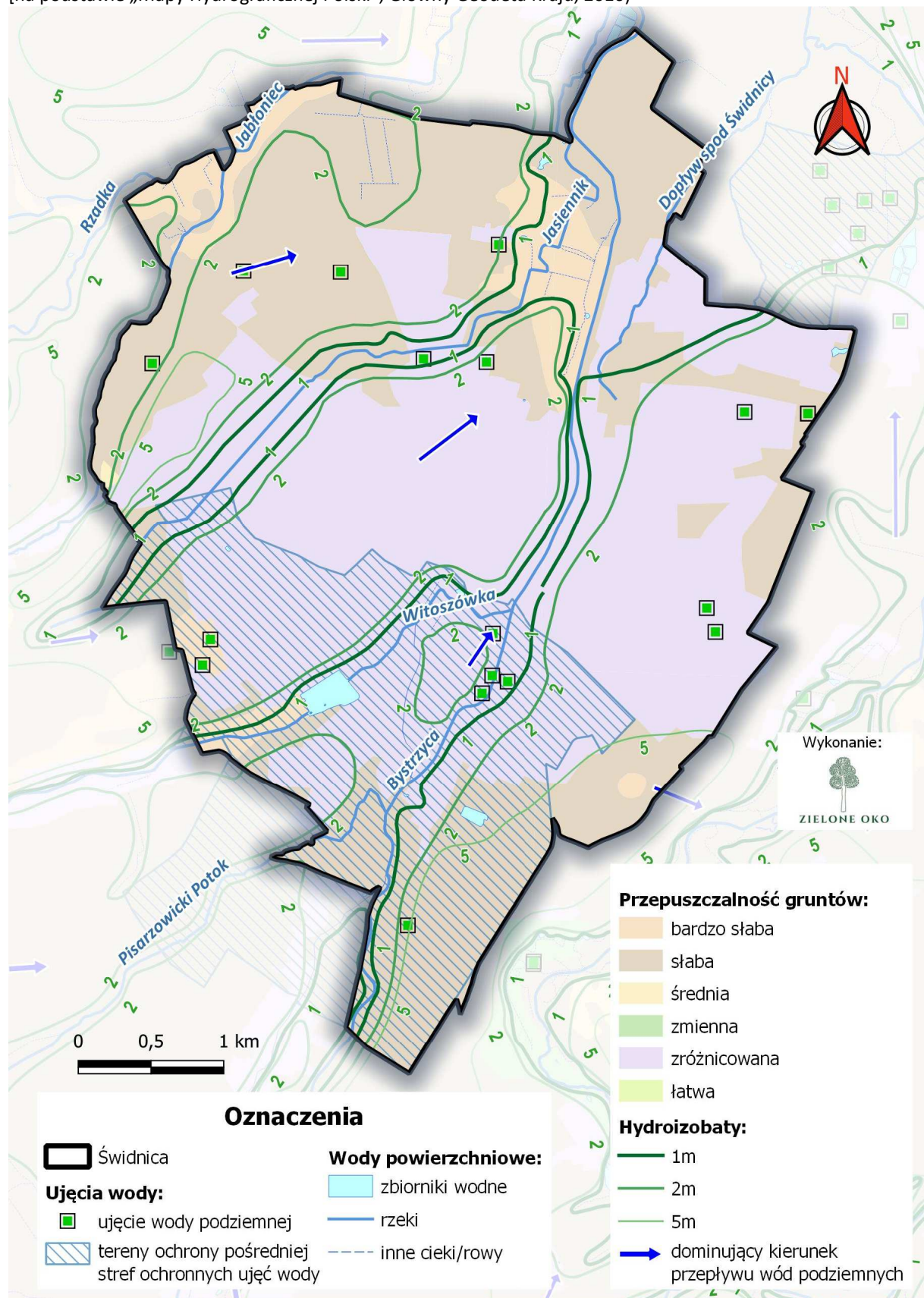

Rycina nr 8 (na kolejnej stronie) wymaga komentarza tabelarycznego wyjaśniającego poszczególne kategorie przepuszczalności gruntów - przedstawiono je w tabeli nr 3. Przepuszczalność gruntów została ustalona na podstawie map glebowo – rolniczych, geologicznych i geomorfologicznych, które zostały zweryfikowane (przez autorów map hydrograficznych) w trakcie prac terenowych.

Tab. 3. Klasyfikacja przepuszczalności gruntów na podstawie wartości współczynnika filtracji

Lp.	Przepuszczalność gruntów	Wartość współczynnika filtracji
1.	łatwa	$>10^{-3}$ m/s
2.	średnia	$10^{-3} \div 10^{-5}$ m/s
3.	słaba	$10^{-5} \div 10^{-8}$ m/s
4.	zmienna	od $10^{-3} \div 0$ m/s
5.	zróżnicowana	$10^{-3} \div 0$ m/s
6.	bardzo słaba	$<10^{-8}$ m/s

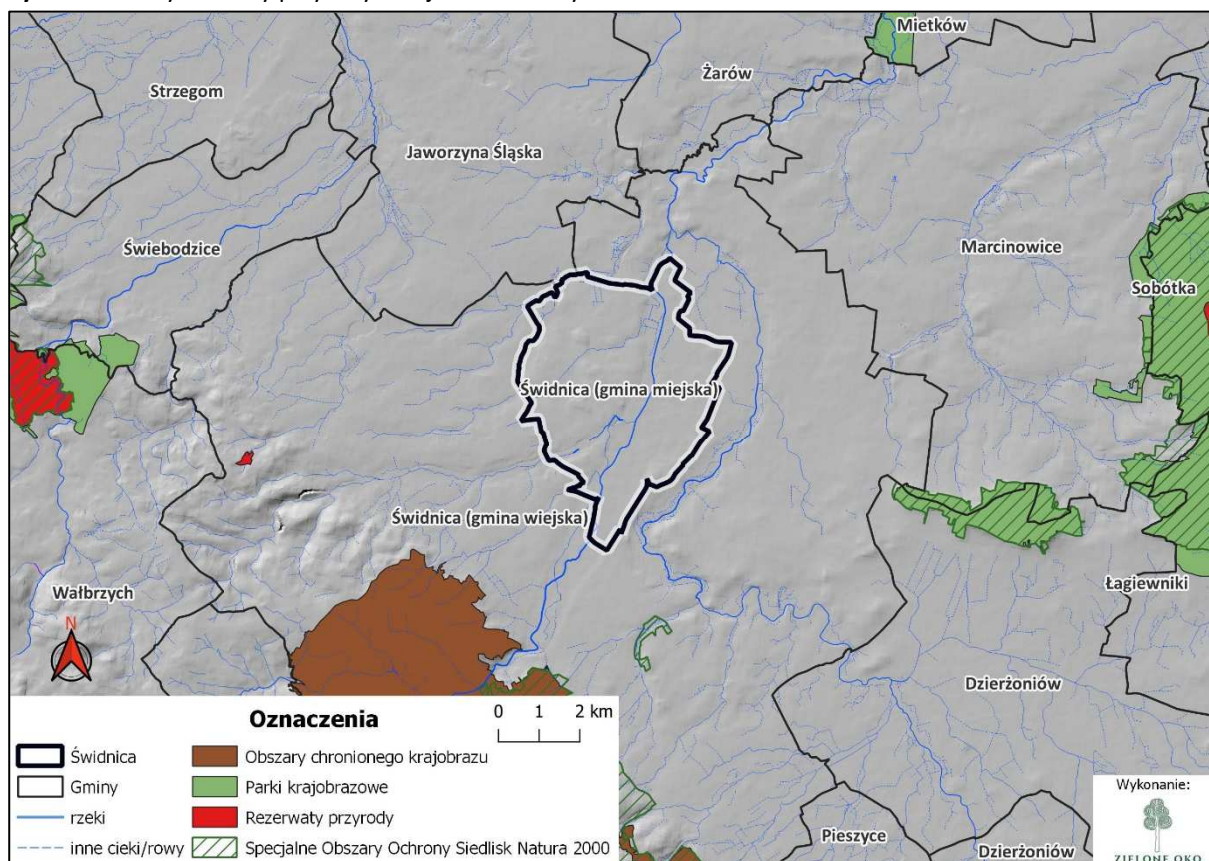
Ryc. 8. Przepuszczalność gruntów i głębokość pierwszego horyzontu wód podziemnych w granicach Świdnicy [na podstawie „Mapy Hydrograficznej Polski”, Główny Geodeta Kraju, 2016)

V.6. Uwarunkowania przyrodnicze

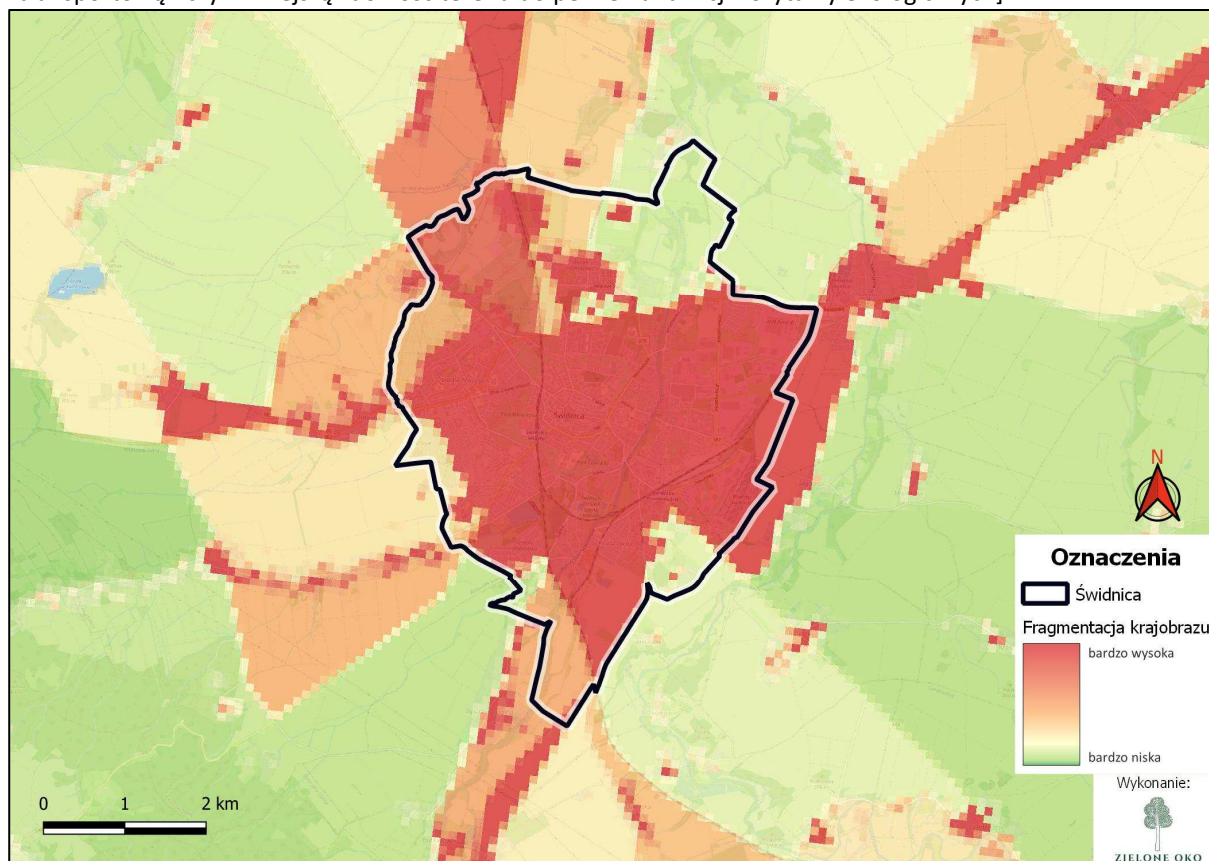
Na terenie miasta i w jego bezpośrednim sąsiedztwie nie ustanowiono prawnych form obszarowej ochrony przyrody. Lokalizację Świdnicy względem najbliższych obszarów ochrony przyrody przedstawiono na ryc. 9.

Ryc. 9. Obszary ochrony przyrody w rejonie Świdnicy

W Świdnicy i w jej otoczeniu nie przebiegają ponadlokalne szlaki migracyjne ssaków. Krajobraz przyrodniczy Świdnicy w odniesieniu do otoczenia charakteryzuje się wysokim stopniem defragmentacji krajobrazu, co zobrazowano na ryc. 10. Jest ona oparta o dane Europejskiej Agencji Środowiska z 2018 r. i przedstawia stopień, w jakim ruch między różnymi częściami krajobrazu jest przerywany przez obecność terenów zabudowanych ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury drogowej. Konsekwencją fragmentacji krajobrazu jest zwiększona izolacja płatów ekosystemów, która zrywa połączenia strukturalne oraz zmniejsza odporność i zdolność siedlisk do świadczenia różnych usług ekosystemowych.

Ryc. 10. Defragmentacja krajobrazu w Świdnicy i jej najbliższym sąsiedztwie [zielone kolory oznaczają mniejszy stopień defragmentacji, ciemniejszy kolor - większą defragmentację generowaną przez infrastrukturę miejską i transportową - czyli mniejszą zdolność terenu do pełnienia funkcji korytarzy ekologicznych]

Świdnica to miasto o stosunkowo dużym udziale powierzchni zieleni miejskiej w ogólnej powierzchni miasta. Na terenie miasta największą wartość przyrodniczą posiadają wszystkie tereny zielone, takie jak lasy, parki, zieleńce, zadrzewienia, a także cieki i zbiorniki wodne, wraz z ich obudową biologiczną. W mieście znajduje się 50 pomników przyrody. Szczególnie cenne pod kątem przyrodniczym są parki tworzące niemal kompletny pierścień wokół ścisłego centrum miasta, najważniejsze z nich to: Park Centralny, Park Młodzieżowy, Park im. Jana Kasprowicza, Park gen. Władysława Sikorskiego, Park Saperów, Park Wrocławski i Park Ułanów. W oddaleniu od centrum ważną funkcję przyrodniczą pełni Park Strzelnica. Obiekty te pełnią ważną funkcję ekosystemową, kulturową i klimatotwórczą, a jednocześnie są charakterystycznym elementem krajobrazowym Świdnicy i popularnym miejscem rekreacji. Funkcję przyrodniczą pełnią również ogrody działkowe i cmentarze. Z uwagi na funkcje ekosystemowe przyrody na terenie miasta (funkcja retencyjna, mikroklimatyczna, krajobrazowa, rekreacyjna), istotną kwestią jest zarówno ochrona tych elementów przyrodniczych, jak i rozwój wszelkich nowych form zieleni (w tym: zieleni ulicznej i osiedlowej, żywopłotów, alei drzew, zadrzewień śródpolnych, zielonych ścian i in.). Dane Głównego Urzędu Statystycznego na temat walorów przyrodniczych Świdnicy przedstawiono w tabeli nr 4.

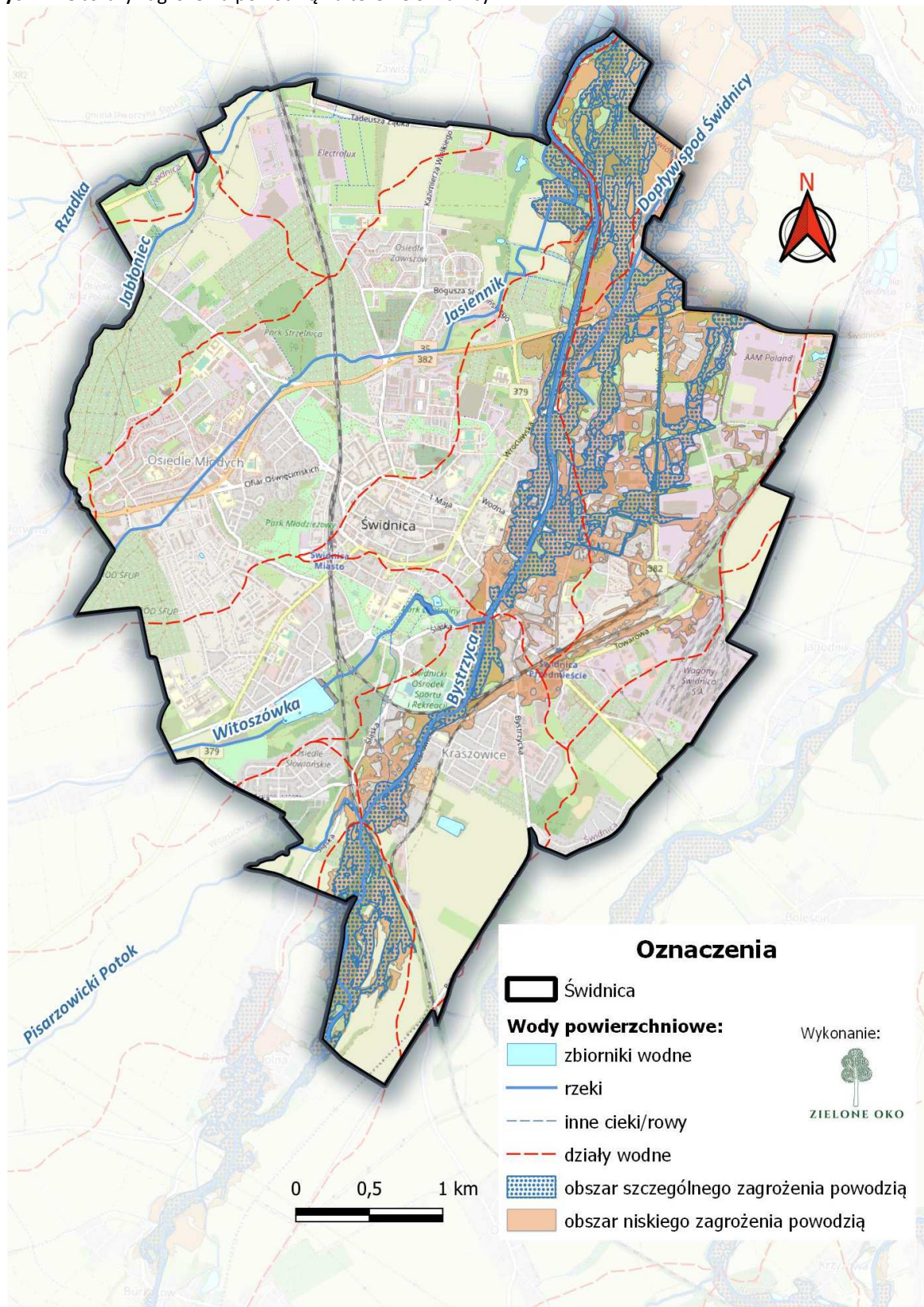
Tab. 4. Podstawowe dane przyrodnicze GUS dla gminy miejskiej Świdnica według stanu na 2021 r.

Lp.	Wskaźnik	2021
1.	lasy ogółem [ha]	6,39
2.	lesistość [%]	0,3
3.	pomniki przyrody [szt.]	50
4.	udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem [%]	7,2
5.	zieleń uliczna - powierzchnia [ha]	36,06
6.	tereny zieleni osiedlowej [ha]	90,27
7.	parki spacerowo – wypoczynkowe [szt.]	8
8.	parki spacerowo – wypoczynkowe [ha]	64,01
9.	zieleńce [szt.]	13
10.	zieleńce [ha]	3,17
11.	cmentarze [szt.]	5
12.	cmentarze [ha]	17,4
13.	żywoploty [m]	23 935

V.7. Ryzyko wystąpienia podtopień i powodzi

Według aktualnych (2022 r.) map zagrożenia powodziowego, które opracowano dla potrzeb aktualizacji Planów Zarządzania Ryzykiem Powodziowym, na terenie gminy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie (raz na 10 lat) i średnie. Uwzględniono je na ryc. 6 niniejszej pracy, przedstawiają jednocześnie informację o obszarach niskiego zagrożenia powodzią (prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi występuje tu raz na 500 lat). Na ryc. 11 przedstawiono dane o ww. obszarach w odniesieniu do elementów topograficznych miasta.

Ryc. 11. Obszary zagrożenia powodzią na terenie Świdnicy

Powyżej Świdnicy, w m. Lubachów, usytuowany jest zbiornik wodny posiadający rezerwę powodziową - Zbiornik Lubachów (Jezioro Bystrzyckie). Na odcinku od Lubachowa do Świdnicy następuje istotny przyrost zlewni poprzez liczne górskie dopływy do Bystrzycy. Wały przeciwpowodziowe występują jedynie w północnej części Świdnicy, przy czym według prognoz numerycznych mogą być one przelewane lub opływane obustronnie. Zalaniu wówczas może ulec m.in. obszar oczyszczalni ścieków. Potencjalne znaczące straty powodziowe dotyczą przede wszystkim dzielnicy Kraszowice oraz Zarzecze, gdzie występuje znaczna koncentracja zabudowy usługowej i przemysłu (głównie na brzegu prawym). Zbyt mała przepustowość koryta rz. Bystrzycy, brak ciągłości obwałowania oraz ryzyko przelania przez niedostatecznie wyniesioną koronę wałów istniejących - powoduje duży poziom ryzyka powodziowego na terenie Świdnicy.

W związku z występowaniem ww. obszarów zagrożenia powodziowego, w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dn. 26.10.2022 r.) przewidziano realizację działania pn. „Koncepcja zabezpieczenia przeciwpowodziowego miasta i gminy Świdnica”. Obejmuje ono opracowanie wielowariantowej koncepcji zabezpieczenia obszaru problemowego wraz wykonaniem dokumentacji projektowej dla wariantu rekomendowanego.

Niezależnie od powyższego, możliwe jest występowanie podtopień w sąsiedztwie cieków wodnych, które mogą nastąpić na skutek podniesienia się zwierciadła wód podziemnych. Zasięg ten nie zawsze pokrywa się ze strefą zalewów wód powierzchniowych (powodzi).

Należy dodać, że zasięgi obszarów zagrożonych powodzią i podtopieniami wyznaczono na podstawie badań modelowych wykonanych dla głównych cieków – a zatem wskazane zasięgi nie wykluczają możliwości wystąpienia podobnych zjawisk w obrębie mniej istotnych rzek i potoków (choć ich zasięg jest z pewnością mniej istotny). Trzeba też mieć na uwadze ryzyko wystąpienia podtopień ze spływu powierzchniowego, które mogą wystąpić przy intensywnych lub długotrwałych opadach deszczu, zwłaszcza w rejonach o dużym stopniu zasklepienia powierzchni terenu i bez dostatecznie rozbudowanej kanalizacji deszczowej i rozwiązań z zakresu retencji wód. Są to ważne argumenty przemawiające za zasadnością retencionowania wód opadowych i roztopowych oraz wskazujące na konieczność podejmowania działań adaptacyjnych stanowiących adekwatną odpowiedź na postępującą zmianę klimatu.

V.8. Uwarunkowania akustyczne

Głównym źródłem hałasu w Świdnicy jest ruch pojazdów na drogach publicznych. Ciągły wzrost ilości zarejestrowanych pojazdów powoduje, że hałas drogowy bywa istotną uciążliwością dla mieszkańców. Aktualne ustalenia „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego” (bazujące na ustaleniach mapy akustycznej z 2018 r.) wskazują, że w Świdnicy dochodzi do przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w rejonie ulic będących głównymi trasami przelotowymi przez miasto: ul. Zamenhofska, ul. Esperantystów, ul. Wrocławska i ul. Westerplatte. Hałas kolejowy ma mniejsze znaczenie -

głównie ze względu na umiarkowane natężenie ruchu pociągów oraz dość korzystną lokalizację torów kolejowych.

Na terenie Świdnicy istnieją również przemysłowe źródła hałasu. Na tym tle nie stwierdza się poważnych konfliktów pomiędzy funkcjonowaniem przemysłu a funkcją mieszkaniową w mieście.

W Świdnicy nie ustanowiono obszarów cichych (w trybie art. 118b ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska), obszarów ograniczonego użytkowania (w trybie art. 135 ww. ustawy) oraz stref przemysłowych (w trybie art. 136a ww. ustawy). Rada Miejska nie wydała jak dotąd uchwały (w trybie art. 157 ww. ustawy) o ograniczeniu czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko.

Warto zaznaczyć, że nie tylko mierzony, ale i subiektywnie odczuwalny przez mieszkańców poziom hałasu związany z funkcjonowaniem zakładów przemysłowych, transportem samochodowym lub urządzeniami wentylacyjnymi i klimatyzacyjnymi może być uznany za niekorzystny i uciążliwy, nawet jeśli dane monitoringowe nie wskazują na przekraczanie dopuszczalnych standardów jakości środowiska.

V.9. Klimat

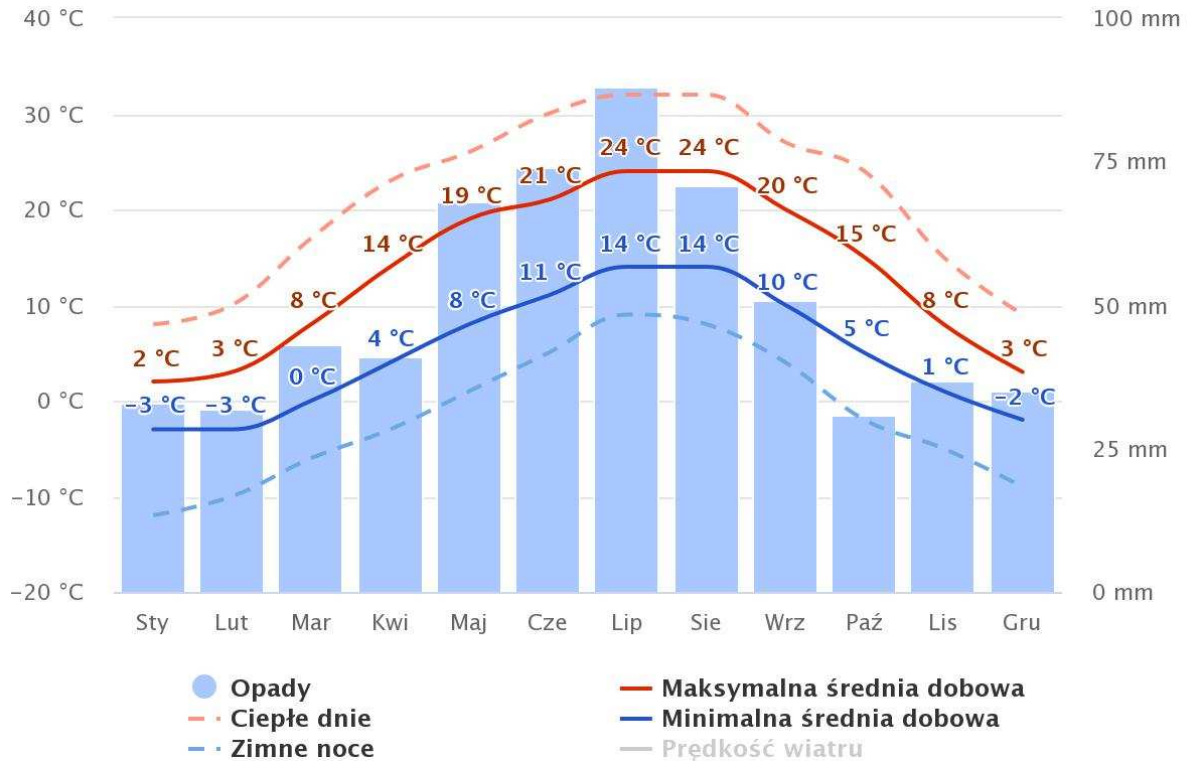
Świdnica znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego, którego charakterystyczną cechą jest duża zmienność i nieregularność sytuacji meteorologicznych.

Do określenia charakterystycznych miar elementów klimatu posłużono się 30-letnim normatywem opartym na godzinowych modelach symulacji pogody. Rozkład temperatur i opadów w ciągu roku przedstawiono poniżej na rycinie nr 12. „Maksymalna średnia dobowa” (czerwona linia ciągła) pokazuje maksymalną temperaturę przeciętnego dnia dla każdego miesiąca (analogicznie jest przy „minimalnej średniej dobowej” - niebieska linia ciągła). Gorące dni i zimne noce (czerwone i niebieskie przerywane linie) pokazują średnią temperaturę najgorętszych dni i najzimniejszych nocy każdego miesiąca w ciągu ostatnich 30 lat.

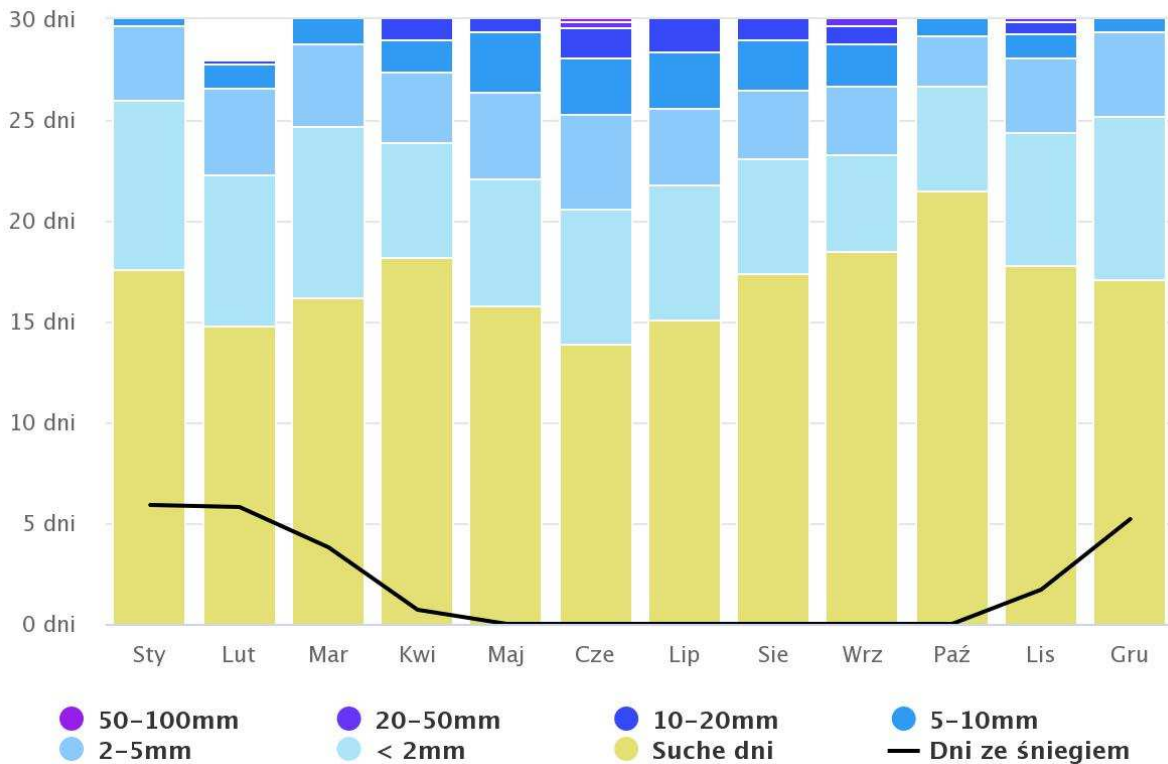
Rozkład opadów w ciągu roku przedstawiono na rycinie nr 13. Wykres opadów pokazuje liczbę dni w miesiącu, gdy opady osiągną określoną wartość.

Dominujące kierunki wiatrów to zachodni i południowy. Różę wiatrów przedstawiono poniżej na ryc. 14 (wskazuje ona dominujące kierunki, z których wieje wiatr).

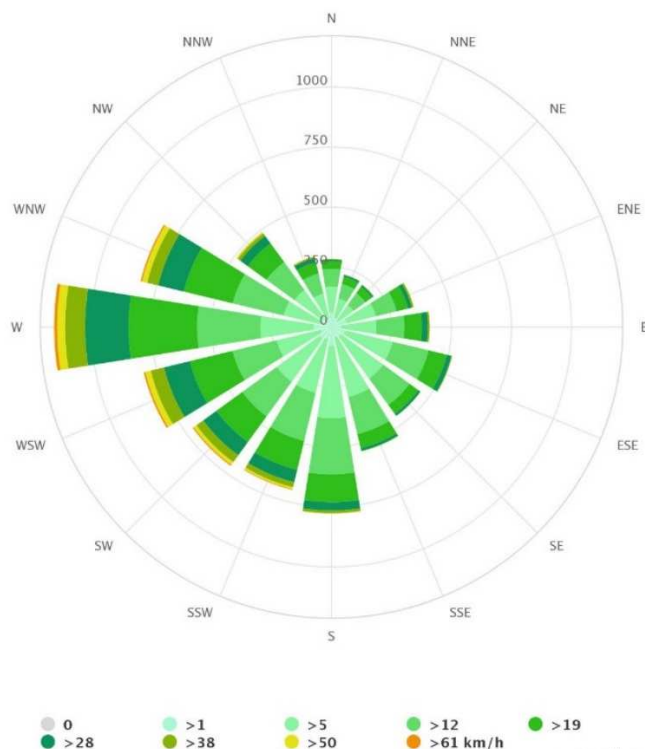
Ryc. 12. Rozkład średnich temperatur i opadów analizowanego 30-lecia (na podstawie www.meteoblue.com)

Ryc. 13. Średnie wartości opadów w roku dla analizowanego 30-lecia (na podstawie www.meteoblue.com)

Ryc. 14. Róża wiatrów dla analizowanego 30-lecia (na podstawie www.meteoblue.com)

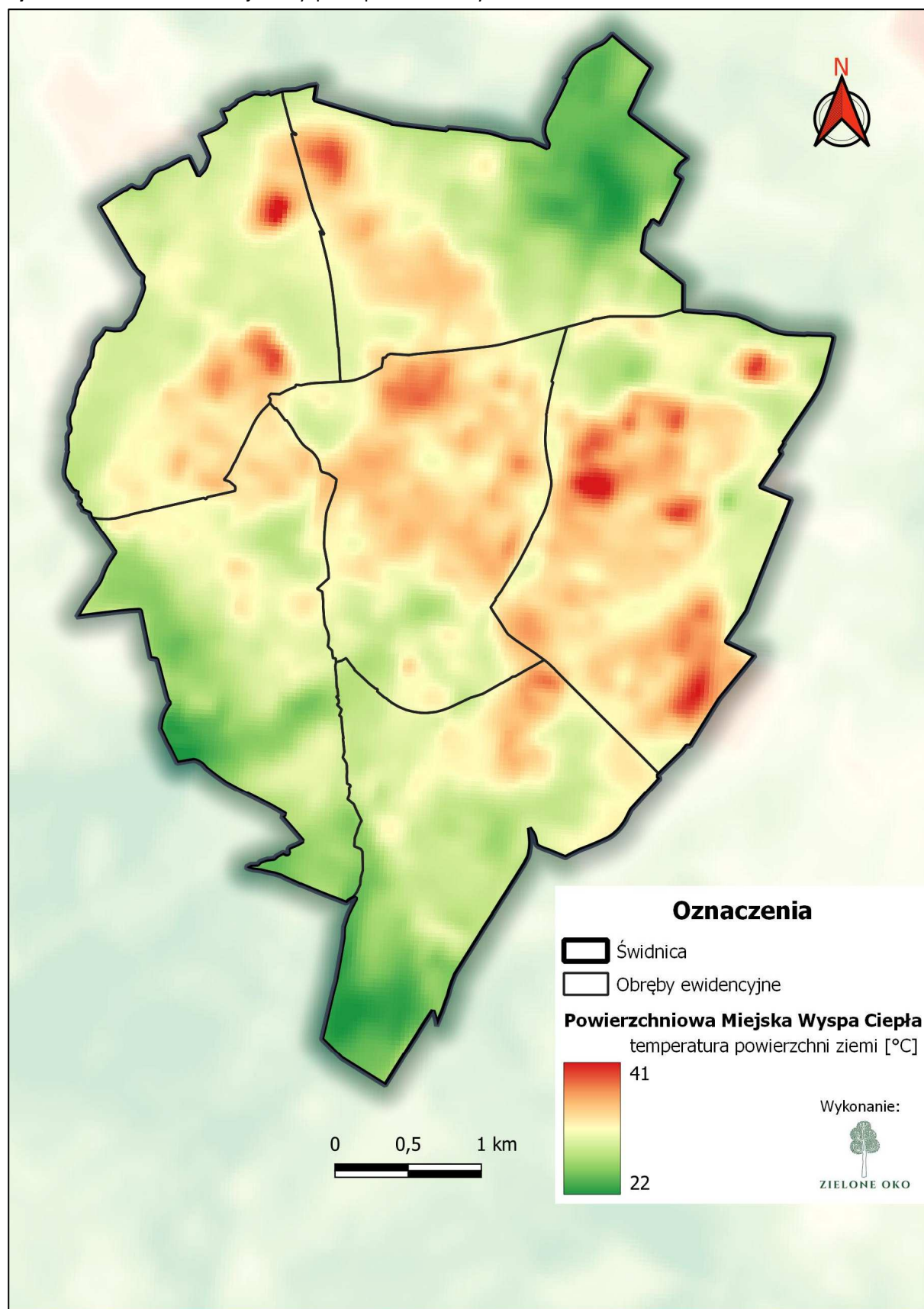

Postępujące zmiany klimatu będą miały znaczenie dla warunków życia mieszkańców Świdnicy. Próbę diagnozy tego zagadnienia przedstawiono w Miejskim Planie Adaptacji do zmian klimatu dla Gminy Miasto Świdnica do 2030 r. (przyjętym uchwałą nr XXXVIII/407/22 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 25 marca 2022 r.). Jednym ze szczególnie dotkliwych zjawisk jest powstawanie tzw. miejskiej wyspy ciepła. Zjawisko to uwidacznia, jak znaczący jest wpływ obszarów zabudowanych na temperaturę powietrza w przyziemnej warstwie atmosfery. Tereny niezabudowane, naturalne i quasi-naturalne pochłaniają część promieniowania słonecznego, natomiast obszary zabudowane odbijają znaczną część tego promieniowania - co automatycznie podwyższa temperaturę powietrza. Jest to szczególnie widoczne w dni upalne, gdy nie ma intensywnego wiatru i zachmurzenia - zwłaszcza w miastach, gdzie te obszary zabudowane zajmują znaczną powierzchnię terenu.

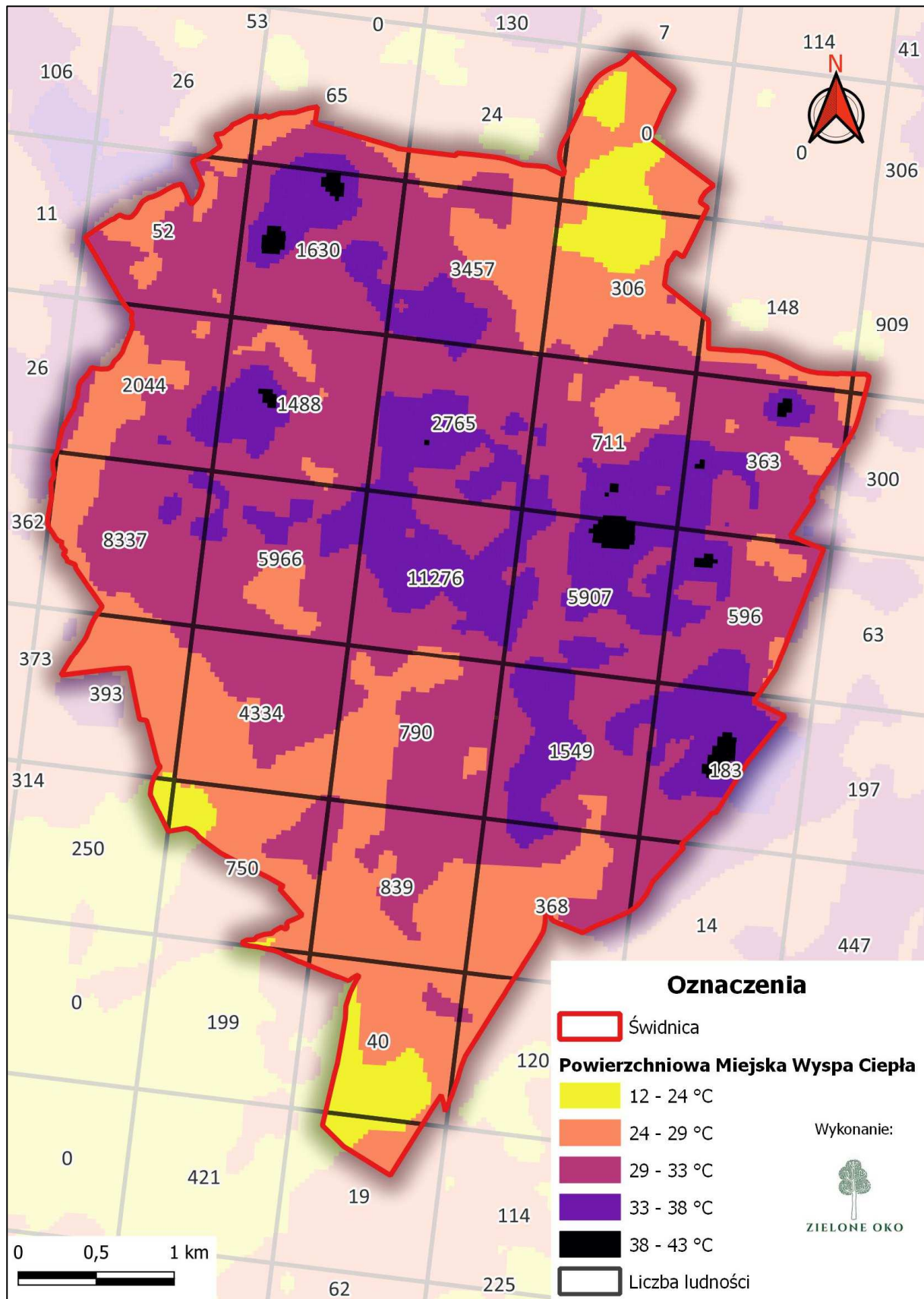
Dla potrzeb niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko wykonano mapę powierzchniowej wyspy ciepła w Świdnicy. Na rycinach 15-16 przedstawiono zobrazowanie danych z pomiarów satelitarnych (z satelity Landsat 8) wykonanych w dniu 20 lipca 2022 r. (w tym dniu satelita przelatywała nad Świdnicą i był to upalny dzień bez zachmurzenia). Uzyskano obraz sytuacji termicznej, wskazujący na wysoki stopień wpływu zabudowy na warunki termiczne kształtujące komfortu życia ludności. W tym samym momencie, gdy satelita wykonywała pomiar, różnice temperatur na terenie miasta sięgały nawet 20°C.

Rycina 14 zestawia dane na temat gęstości zaludnienia z obrazem miejskiej wyspy ciepła. Na terenach o najwyższej gęstości zaludnienia i największym narażeniu na niekorzystne skutki zjawisk atmosferycznych powinny być realizowane szeroko rozumiane działania adaptacyjne, obejmujące nie tylko troskę o infrastrukturę miejską ale i bezpośrednią dbałość o to, by najbardziej narażone grupy społeczne były objęte odpowiednim systemem opieki.

Ryc. 15. Powierzchniowa miejska wyspa ciepła w Świdnicy

Ryc. 16. Rozkład gęstości zaludnienia na tle powierzchniowej miejskiej wyspy ciepła w Świdnicy

Według prognoz zmian klimatu w perspektywie roku 2050 można się spodziewać następujących zmian:

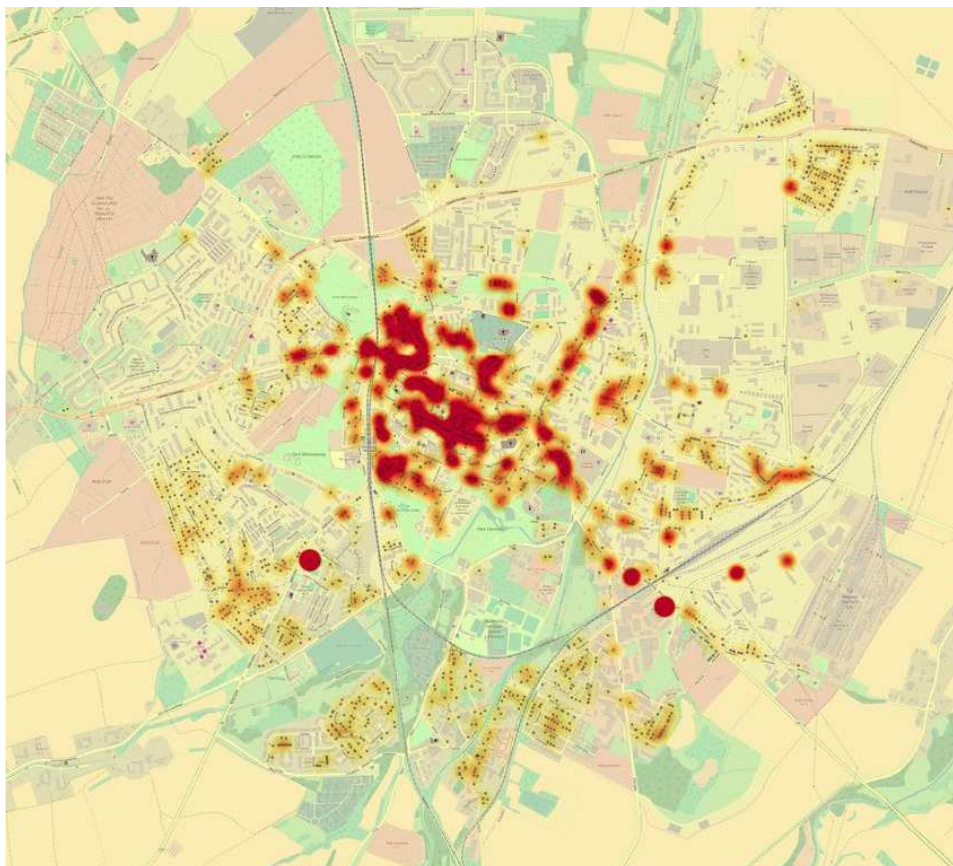
1. Do roku 2050 roku przewidziane jest zwiększenie się liczby dni z temperaturą upalnych (dni z temperaturą maksymalną $>30^{\circ}\text{C}$) w ciągu roku oraz zwiększenie się liczby fal upałów (minimum 3 dni z temperaturą maksymalną $>30^{\circ}\text{C}$) w ciągu roku.
2. Przewidywane jest zmniejszenie liczby dni mroźnych (dni z temperaturą maksymalną powietrza $<0^{\circ}\text{C}$) w ciągu roku, prognozowany jest również nieznaczny spadek liczby fal chłodu wyrażonych jako okresy o długości przynajmniej 3 dni z temperaturą minimalną $<-10^{\circ}\text{C}$ a także wzrost wartości temperatury minimalnej okresu zimowego.
3. Liczba dni z przymrozkiem w ciągu roku ulegnie zmniejszeniu, w szczególności zmniejszy się ilość okresów z przymrozkiem, trwających przynajmniej 5 dni. Prognozowane jest zmniejszenie się liczby dni z przejściem temperatury przez 0°C oraz niewielki spadek liczby dni w z temperaturą powietrza 5°C do $2,5^{\circ}\text{C}$ i opadem atmosferycznym w ciągu roku (zagrożenie gołoledzią).
4. Prognozowane jest znaczące zmniejszenie się wartości indeksu stopniodni dla temperatury średnio dobowej $<17^{\circ}\text{C}$ oraz nieznaczne zwiększenie wartości indeksu stopniodni dla temperatury średnio dobowej $>27^{\circ}\text{C}$, co oznacza zmniejszone zapotrzebowaniem na energię w miesiącach zimowych i nieco zwiększonym w miesiącach letnich.
5. Prognozowane jest zwiększenie się liczby dni z temperaturą średniodobową $>10^{\circ}\text{C}$, co jest wskaźnikiem wydłużenia okresu wegetacyjnego.
6. Przewidywany jest wzrost zarówno liczby dni z opadem, jak i wysokość rocznej sumy opadów atmosferycznych w horyzoncie do roku 2050, na co będzie miała wpływ wysokość opadów zwłaszcza chłodnej pory roku.
7. Wystąpienie opadu ekstremalnego w horyzoncie do roku 2050 wzrasta, co wyraża się zwiększoną liczbą dni z opadem ≥ 10 mm i ≥ 20 mm.
8. Do roku 2050 prognozuje się wzrost długości okresów bezopadowych z wysoką temperaturą powietrza ($>25^{\circ}\text{C}$) oraz wzrost liczby takich okresów w ciągu roku

Spośród zagrożeń wynikających z prognozowanych zmian klimatu, szczególne znaczenie mają powodzie, niedobory wody i susze, a także krótkoterminowe zjawiska: fale upałów i gwałtowne występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych (zwłaszcza nawalne opady deszczu i związane z tym podtopienia). Zmiany klimatu sprowadzać się będą do zmiany sezonowych sum opadów, z jednoczesnym wzrostem sum opadów w zimie i spadkiem w lecie. Największe znaczenie ma prognozowane nasilenie częstotliwości i gwałtowności występowania zjawisk ekstremalnych i - w konsekwencji - ich niekorzystnych skutków.

V.10. Powietrze atmosferyczne

W odniesieniu do jakości powietrza atmosferycznego Główny Inspektorat Ochrony Środowiska corocznie dokonuje oceny zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem siarki, dwutlenkiem azotu, tlenkiem węgla, benzenem i ozonem oraz pyłem zawieszonym PM10, PM2,5 i zanieczyszczeniami oznaczanymi w pyłe PM10: ołowiem, arsenem, kadmem, niklem i benzo(a)pirenem. Oceny te dokonywane są w odniesieniu do obszarów kraju zwanych strefami. Dla celów takiej oceny województwo dolnośląskie podzielone zostało na strefy; Świdnica przynależy do strefy dolnośląskiej. Dane za 2021 r. odnoszące się do tej strefy wskazują na klasę C (najniższą) dla takich zanieczyszczeń, jak pył PM2,5 i PM10, arsen i benzo(a)piren. Taka sytuacja trwa - nie tylko w Świdnicy - od wielu lat, dlatego uchwałą nr XXI/505/20 z dnia 16 lipca 2020 r. Sejmik Województwa Dolnośląskiego przyjął program ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych. Dokument ten zawiera m.in. zobrazowanie rozkładu zanieczyszczeń w Świdnicy oraz strukturę źródeł emisji. Wynika z niego, że głównym czynnikiem kształtującym poziom zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego w Świdnicy jest tzw. „niska emisja” pochodząca z indywidualnego ogrzewania węglowego w budynkach mieszkalnych, w mniejszym stopniu emisja z transportu samochodowego oraz działalności przemysłowej. Znaczący udział w stężeniach zanieczyszczeń w powietrzu ma ich napływ z obszaru Polski oraz Europy. Na ryc. 17 przedstawiono rozkład skupień punktowych miejsc emisji zanieczyszczeń.

Ryc. 17. Mapa skupień niskiej emisji w Świdnicy (źródło: <https://pdm.irmir.pl/miasta/swidnica>)

VI. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

VI.1. Problemy systemowe

Problemy polityki ochrony środowiska związane są nie tylko z faktycznymi zmianami w środowisku, lecz także z zarządzaniem ochroną środowiska. Zdaniem wykonawcy niniejszej prognozy, za najbardziej dotkliwe problemy w skali kraju można uznać:

- 1) rozproszony system kompetencji organów administracji w dziedzinie ochrony środowiska;
- 2) nadanie niskiego priorytetu aspektom ochrony środowiska i traktowanie ich jedynie jako niezbędnego kosztu rozwoju gospodarczego;
- 3) brak uwzględniania usług ekosystemowych (tj. funkcji i korzyści czerpanych z ekosystemów, np. naturalna retencja, rekreacja, kontrola erozji gleby, regulacja klimatu, woda i żywność, składniki farmaceutyczne) przy opracowywaniu dokumentów strategicznych oraz projektowaniu i funkcjonowaniu przedsięwzięć;
- 4) niepełna integracji polityki rozwoju i planowania przestrzennego z działaniami na rzecz ochrony środowiska.

Wyszczególnione powyżej problemy nie są przypisane indywidualnie do konkretnego sektora działalności, regionu lub miejsca, tym bardziej nie dotyczą pojedynczych instytucji czy projektów.

VI.2. Główne wyzwania ochrony środowiska w analizowanym rejonie

Wśród lokalnych źródeł antropopresji na środowisko w rejonie analizowanego terenu objętego projektowanymi ustaleniami planistycznymi należy wymienić:

- 1) zabudowę komunikacyjną (drogi, linie kolejowe), która stanowi źródło emisji hałasu i zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego;
- 2) niską emisję – tj. emisja pyłów i szkodliwych gazów na niskiej wysokości, pochodzących z ruchu pojazdów oraz indywidualnych źródeł energii cieplnej;
- 3) emisję zanieczyszczeń pyłowych do powietrza atmosferycznego z rolniczych prac polowych.

Niezależnie od powyższego, na stan środowiska w rejonie opracowania wpływ mają także zmiany i presje o charakterze regionalnym i globalnym, takie jak np. zmiany klimatu, transgraniczny transport zanieczyszczeń powietrza, depozycja zanieczyszczeń z atmosfery, pojawianie się gatunków inwazyjnych oraz obcych rodzimej florze i faunie.

Wśród głównych wyzwań w zakresie ochrony środowiska, które mają znaczenie dla kreowania polityki przestrzennej w rejonie analizowanego obszaru, należy wymienić:

1. Podatność wód podziemnych na zanieczyszczenie z powierzchni terenu z uwagi na płytko występujące wody podziemne i umiarkowaną izolację wód podziemnych przed migracją zanieczyszczeń z powierzchni terenu.
2. Zachowanie potencjału usług ekosystemowych obszarów zielonych w obszarze objętym ustaleniami planistycznymi: analizowany obszar posiada walory rekreacyjne, krajobrazowe, retencyjne i klimatotwórcze.
3. Konieczność ochrony krajobrazu przed chaotyczną zabudową.
4. Postępujące zmiany klimatu wymuszające konieczność wprowadzania przedsięwzięć adaptacyjnych (np. zwiększenie odporności zabudowy na ekstremalne zjawiska pogodowe, dbanie o naturalną retencję w celu zmniejszenia ryzyka wystąpienia suszy oraz złagodzenia jej objawów, zabezpieczenie zabudowy przed podtopieniami oraz zwiększenie stopnia odporności na zjawiska powodziowe, wprowadzanie wszelkich form zieleni na terenach zabudowanych w celu poprawy mikroklimatu na terenach podatnych na wysokie temperatury).

Wśród strategicznych zasad gospodarowania dla obszaru analizowanego w niniejszej pracy można wymienić w szczególności m.in.:

- 1) zapewnienie jak najwyższego poziomu zabezpieczenia środowiska gruntowo – wodnego przed zanieczyszczeniem,
- 2) zabezpieczenie środowiska przed przeciążeniem o charakterze fizyczno-chemicznym (wskutek wprowadzania zanieczyszczeń),
- 3) zachowanie walorów krajobrazowych,
- 4) niedopuszczanie do rozpraszania zabudowy.

W analizowanym przypadku, przyrodnicze wskazania do kształtowania struktury przestrzennej są ograniczone istniejącym sposobem zagospodarowania terenu. Bez wątplenia terenem mającym pełnić funkcje przyrodnicze i stanowiących ośnoję biologiczną są obszary zadrzewione. Znaczenie mają również wszelkie przejawy wprowadzenia roślinności przy budynkach mieszkalnych i terenach komunikacyjnych (m.in. z uwagi na rolę klimatotwórczą, retencyjną i krajobrazową). Kluczowym jest zatem sformułowanie zaleceń środowiskowych, które będą możliwe do uwzględnienia w ramach zasad i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Te aspekty są bliżej przedstawione w kolejnych dwóch podrozdziałach.

VI.3. Prognoza zmian zachodzących w środowisku

Zagospodarowany obszar opracowania od długiego okresu podlega trwałemu wykorzystaniu, głównie dla celów rekreacji (ogrody działkowe) oraz mieszkalnictwa i związanej z nim zabudowy o funkcjach towarzyszących (np. drogi, garaże, ogrody przydomowe). W analizowanym rejonie istnieje jednak możliwość budowy nowych budynków mieszkaniowych (tj. w nowych lokalizacjach).

Na analizowanym obszarze spodziewać się można wprowadzania zmian o charakterze porządkowym i usprawniającym/doskonającym dotychczasowy sposób zagospodarowania terenu; wyrazem tego trendu jest np. dążenie do wprowadzenia zapisów usprawniających kwestie dojazdu do obiektów mieszkaniowych, a także trend związany z wprowadzeniem ustaleń w zakresie rozwoju i uporządkowania funkcji rekreacyjnej.

Powolne zmiany zachodzą w strukturze użytkowania terenów. Oczekiwać można zmniejszenia udziału przestrzeni niezabudowanej wskutek ekspansji zabudowy. Prawdziwym zagrożeniem byłaby urbanizacja chaotyczna, powodująca nie tylko niepożądane skutki ekologiczne, ale także funkcjonalne. Sterowanie tymi procesami jest ważnym zadaniem gminnej polityki zagospodarowania przestrzennego.

W ostatnich latach obserwuje się wyraźnie trendy określające charakter zmian antropogenicznych, które można zidentyfikować następująco:

- minimalizacja negatywnych oddziaływań indywidualnych podmiotów gospodarczych na środowisko, co jest związane z bardziej restrykcyjną polityką ochrony środowiska,
- intensywna zabudowa terenów (nawet tych, które mają szczególne ograniczenia – np. tereny o niekorzystnych warunkach hydrogeologicznych, hydrologicznych i geoinżynierskich).

W oparciu o prognozowane scenariusze klimatyczne można przewidywać, że zmiany klimatu sprowadzać się będą do zmiany sezonowych sum opadów, z jednoczesnym wzrostem sum opadów w zimie i spadkiem – w lecie. Szczególnie niebezpieczne jest prognozowane nasilenie się częstotliwości i gwałtowności występowania zjawisk ekstremalnych i w konsekwencji ich niekorzystnych skutków. Wyniki analizy scenariuszy klimatycznych wskazują m.in. na następujące tendencje:

- wyraźna tendencja wzrostowa średniej temperatury, co już bywa odzwierciedlone w innych wskaźnikach, np. wyraźna jest tendencja wydłużenia termicznego okresu wegetacyjnego, maleje liczba dni z temperaturą min. mniejszą od 0°C, a rośnie liczba dni z temperaturą maksymalną wyższą od 25°C; zmniejsza się okres zalegania śniegu;
- tendencje dot. opadów wskazują na zwiększenie opadów jesiennych, zimowych i wiosennych oraz zmniejszenie sumy opadów letnich, przy czym zmianom wartości średnich będą towarzyszyły zmiany częstości występowania zjawisk ekstremalnych prawdopodobnie o większym natężeniu.

Komponentami szczególnie narażonymi na negatywne zmiany są: wody podziemne, wody powierzchniowe, przyroda ożywiona (flora, fauna), krajobraz, a także gleba i powietrze atmosferyczne. Wymienione komponenty środowiska są szczególnie wrażliwe na degradację, a ich ewentualna regeneracja jest długotrwała. Szczególnie wrażliwe na antropopresję są wody podziemne, które na analizowanym terenie w wielu miejscach występują płytko, są hydraulicznie połączone z głębszymi poziomami wodonośnymi oraz z wodami powierzchniowymi. Przede wszystkim jednak nie są one dostatecznie zabezpieczone przed

oddziaływaniami z powierzchni ziemi. Wody te są silnie narażone na przenikanie (wraz z wodami opadowymi) zanieczyszczeń obszarowych takich, jak np. wycieki z pojazdów, nawozy i środki ochrony roślin. Wobec powyższego, wysoce pożądanym jest infrastrukturalne zabezpieczenie wód podziemnych przed możliwością migracji zanieczyszczeń do środowiska gruntowo – wodnego.

W rejonie analizowanego terenu małą odpornością na oddziaływanie antropogeniczne charakteryzują się również obszary w rejonie cieków wodnych oraz tereny zieleni. W dolinach cieków wody gruntowe wraz z wodami powierzchniowymi i istniejącą roślinnością tworzą ściśle powiązany i bardzo wrażliwy na degradację zespół. Zaburzenie funkcjonowania choćby jednego z tych elementów powoduje natychmiastowe niekorzystne zmiany w pozostałych. Z tego względu doliny i obniżenia powinny podlegać szczególnej ochronie. Szkodliwe dla funkcjonowania dolin są przede wszystkim: zasklepienie powierzchni gruntu oraz rolnictwo – stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin.

Elementem charakteryzującym się bardzo wysoką zdolnością do regeneracji jest powietrze atmosferyczne. Do likwidacji jego zanieczyszczenia wystarczy likwidacja źródła emisji substancji zanieczyszczających. W tym aspekcie trzeba wskazać na to, że głównym źródłem zanieczyszczeń mających wpływ na jakość życia mieszkańców jest tzw. „niska emisja”, której źródłem są indywidualne źródła energii cieplnej oraz ruch samochodów (okresowo także emisja związana z pracami rolnymi).

VII. ANALIZA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Głównym celem sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko jest odniesienie ustaleń ocenianego dokumentu do polityki ochrony środowiska oraz zasad zrównoważonego rozwoju, a także - o ile jest to możliwe - do ryzyka wystąpienia bezpośrednich oddziaływań na środowisko. Co do zasady prognoza nie jest dokumentem odnoszącym się szczegółowo do indywidualnej oceny poszczególnych przedsięwzięć i zamierzeń inwestycyjnych - zwłaszcza gdy oceniany dokument nie wyznacza ram dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (zob. r. II.2 prognozy), nie charakteryzuje tych przedsięwzięć, lecz jedynie podaje ich nazwy (bez dokładnego umiejscowienia w przestrzeni i czasie oraz bez określenia jakichkolwiek parametrów) - taka sytuacja dotyczy analizowanej Strategii. W takim przypadku prognoza oddziaływania na środowisko może jedynie w zgeneralizowany i uogólniony sposób rozważać korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji dokumentu strategicznego bądź odstąpienia od tejże realizacji. Miejscem na szczegółową analizę są generalnie postępowania administracyjne dotyczące poszczególnych przedsięwzięć. W tym kontekście przedstawiono ocenę oddziaływania projektu Strategii w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska (mających znaczenie dla ocenianego dokumentu, tj. objętych potencjalnym oddziaływaniem skutków wejścia w życie ocenianego dokumentu). Należy pamiętać, że poziom szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko jest adekwatny do poziomu szczegółowości ocenianego dokumentu.

Charakter prawny Strategii powoduje, że co do zasady skutki jego realizacji będą miały charakter długoterminowy. Oddziaływania te będą się kumulowały z oddziaływaniami będącymi skutkiem wdrażania innych dokumentów strategicznych, np. planu gospodarowania wodami, polityki ekologicznej państwa, programów ochrony środowiska, programów ograniczania niskiej emisji, a także innych planów, programów i przepisów mających znaczenie dla ochrony środowiska. Oznacza to, że brak uwzględnienia jakiegoś aspektu w Strategii nie oznacza, że aspekt ten jest całkowicie pomijany w polityce ochrony środowiska na danym terenie.

Przedstawiona w dalszej części rozdziału analiza w zakresie oddziaływania na środowisko bazuje na założeniu, że stosowanie zapisów Strategii będzie się odbywać równoległe do wdrażania ustaleń ww. dokumentów strategicznych i aktów prawnych. Ich powiązanie oraz równoległe i równorzędne stosowanie pozwoli na zachowanie wysokiego poziomu ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W tym kontekście w sposób szczególny trzeba uwzględnić gminny i powiatowy program ochrony środowiska, dokumenty z zakresu planowania przestrzennego, plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych oraz plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000.

Analizując przewidywane oddziaływania związane z wdrażaniem ustaleń Strategii, należy oddzielić sferę intencji od faktycznych skutków. Ostatecznie kwestia oddziaływań środowiskowych będzie rozstrzygana na etapie praktycznego zastosowania przepisów o budownictwie, ochronie środowiska, gospodarce wodnej i in.

VII.1. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Strategia ma pozytywne znaczenie dla wód powierzchniowych i podziemnych. Szczególnie korzystne są ustalenia Strategii na temat tzw. „błękitno-zielonej infrastruktury”. Są one zawarte w priorytecie 1.1 „*Odporność na zmiany klimatu oraz bioróżnorodność systemu ekologicznego miasta*”. Obejmują m.in. poprawę systemu zagospodarowania wód opadowych oraz „Utrzymanie i powiększanie powierzchni terenów zielonych”, „Zwiększenie zdolności retencyjnych przestrzeni miejskiej” oraz „Zwiększanie powierzchni zieleni biologicznie czynnej”. Istotne mogą się okazać również zapisy związane z priorytetem 2.4 „*Świdnica - SMART*”, bowiem wynikające z niego kierunki działań obejmują m.in. wykorzystanie nowoczesnych usług świadczonych drogą elektroniczną i wykorzystanie baz danych - a wiele istniejących baz danych ma związek z gospodarką wodną i ochroną wód; informacje w tym zakresie powinny mieć duże znaczenie dla planowania przestrzennego oraz postępowań administracyjnych.

Strategia nie zawiera ustaleń na temat infrastruktury wodno-ściekowej. Nie jest to jednak zarzut - ponieważ w Świdnicy aż 98,7% mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej, a z sieci kanalizacyjnej - 92,1%. Ponadto, stosowne regulacje w tym zakresie zawierają obowiązujące przepisy i nie ma potrzeby, by Strategia formułowała w tym zakresie dodatkowe ustalenia.

Strategia nie podejmuje tematu związanego z powodzią - jednak jest to w pełni zrozumiałe, ponieważ zagadnienia dot. działań zmniejszających ryzyko powodzi są uwzględnione w obowiązującym Planie zarządzania ryzykiem powodziowym.

Ustalenia Strategii w zakresie modelu funkcjonalno-przestrzennego nie kolidują z istniejącymi uwarunkowaniami w zakresie wód powierzchniowych i podziemnych. Odpowiedni poziom ochrony tych komponentów gwarantują obowiązujące przepisy, przy czym warto wyróżnić rolę rozporządzeniem nr 7/2009 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 10 listopada 2009 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów trzeciorzędowych przy ul. Boksterskiej w Świdnicy, powiat świdnicki, województwo dolnośląskie.

Nie stwierdzono ryzyka kolizji ocenianego dokumentu z celami środowiskowymi w zakresie ochrony wód i gospodarki wodnej. Cele te wskazują m.in. na nie pogorszenie stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochronę, poprawę i przywrócenie dobrego stanu wód oraz na promowanie zrównoważonego korzystania z wód opartego na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych. Oceniany projekt Strategii nie wprowadza takich ustaleń, które mogłyby zagrozić realizacji tych celów.

Mając na uwadze powyższe, w pełni uprawnione jest postawienie wniosku, że przyjęcie analizowanego dokumentu nie będzie generować negatywnego oddziaływania na środowisko wodne oraz nie będzie kolidować z polityką ochrony wód.

Przedstawione w niniejszym podrozdziale tezy oparte są na założeniu, że na etapie planowania, projektowania, realizowania i funkcjonowania konkretnych przedsięwzięć zostanie zapewniony wysoki stopień dbałości o wymagania ochrony środowiska. Może to być zweryfikowane przede wszystkim na etapie postępowań administracyjnych (w tym w szczególności w ramach tych postępowań, którym towarzyszy przeprowadzenie

oceny oddziaływania na środowisko) powiązanych z merytoryczną środowiskową oceną konkretnego działania lub przedsięwzięcia. Natomiast ustalenia analizowanego Strategii z pewnością sprzyjają zachowaniu odpowiedniego poziomu ochrony wód.

VII.2. Strategia a oddziaływanie na klimat i adaptacja do skutków zmian klimatycznych

Oceniany projekt Strategii nie zawiera ustaleń generujących negatywne oddziaływanie na klimat. Korzystne dla klimatu są ustalenia wynikające z zawartych w dokumencie kierunków działań, które będą skutkować zmniejszeniem emisji gazów cieplarnianych z indywidualnych źródeł grzewczych, wsparciem rozwoju systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz wdrażaniem rozwiązań zmniejszających energochłonność.

Ustalenia Strategii będą sprzyjać wyzwaniom wynikającym z konieczności adaptacji do zmian klimatu, bowiem uwzględniają działania z zakresu tzw. „błękitno-zielonej infrastruktury”, poprawę stanu infrastruktury narażonej na skutki zmian klimatu oraz działania z zakresu pomocy społecznej i opieki zdrowotnej. Bardzo istotne są również ustalenia ukierunkowane na poprawę warunków życia ludzi, ze szczególnym uwzględnieniem osób w wieku senioralnym i osób z niepełnosprawnością - te grupy społeczne są najbardziej narażone na skutki zmian klimatu (np. fale upałów). Ponadto, projekt Strategii zawiera wsparcie dla rozwiązań umożliwiających retencjonowanie wód opadowych i roztopowych. Dokument nie wyklucza również możliwości realizacji różnorodnych form zieleni, co ma korzystne znaczenie w zakresie wpływu na mikroklimat oraz w kontekście zmniejszenia ryzyka wystąpienia suszy i powodzi oraz adaptacji środowiska do dynamicznych warunków pogodowych wyrażających się w krótkotrwałych nawałnych opadach atmosferycznych oraz długich okresach bezopadowych.

Warto rozważyć możliwość przeformułowania kierunku działań 1.1.4. *Przeciwdziałanie powstawaniu „wysp ciepła”* (przykładowy możliwy zapis: *Ograniczanie skutków „miejskiej wyspy ciepła” oraz przeciwdziałanie jej intensyfikacji*). Te wyspy już istnieją i w większości przypadków nie da się ich zlikwidować - można natomiast minimalizować ich skutki (odczuwalne przez mieszkańców) oraz przeciwdziałać intensyfikacji tego zjawiska.

Warto zaznaczyć, że aspekty związane z adaptacją do zmian klimatycznych należy brać pod uwagę nie tylko na szczeblu strategicznym; przede wszystkim należy nadać im dużą wagę przy projektowaniu konkretnych działań inwestycyjnych. Chodzi tu m.in. o konieczność ochrony i zwiększania retencji naturalnej (która jest ograniczana np. w wyniku nowej zabudowy związanej z zasklepieniem powierzchni terenu) oraz praktyczne zastosowanie działań infrastrukturalnych związanych z zagospodarowaniem przestrzeni (stawy retencyjne, powierzchnie biologicznie czynne, skrzynki rozsączające, ukształtowanie terenu w sposób spowalniający odpływ wód opadowych, itd.). Przede wszystkim należy zapewnić ochronę istniejących elementów środowiska sprzyjających zachowaniu naturalnej retencji wodnej w środowisku. Ponadto, możliwe jest zastosowanie specjalnych rozwiązań technicznych i nietechnicznych ograniczających nadmierny i sztucznie przyspieszony odpływ wód opadowych.

VII.3. Oddziaływanie na bioróżnorodność i środowisko przyrodnicze

Strategia ma pozytywne znaczenie dla przyrodniczych komponentów środowiska, w tym - dla bioróżnorodności. Szczególnie korzystne są ustalenia Strategii na temat tzw. „błękitno-zielonej infrastruktury”. Są one zawarte w priorytecie 1.1. „Odporność na zmiany klimatu oraz bioróżnorodność systemu ekologicznego miasta”. Obejmują m.in. poprawę systemu zagospodarowania wód opadowych oraz „Utrzymanie i powiększanie powierzchni terenów zielonych”, „Zwiększenie zdolności retencyjnych przestrzeni miejskiej” oraz „Zwiększanie powierzchni zieleni biologicznie czynnej”. Warto podkreślić, że użycie takich sformułowań, jak „powiększanie” i „zwiększanie” oznacza w praktyce m.in. konieczność stałego monitorowania (ilościowego i jakościowego) stanu przyrody w mieście, tak by jej zasoby nie uległy zmniejszeniu i pogorszeniu.

Priorytet 1.1.2 sformułowano w następujący sposób: *Utrzymanie i powiększanie powierzchni terenów zielonych, np. poprzez, nowe nasadzenia, tworzenie zielonych dachów, ograniczenie koszenia traw, wprowadzenie tąg kwietnych, zagospodarowanie zieleni wokół cieków wodnych, prowadzenie działań rewitalizacyjnych oraz rewaloryzacyjnych w odniesieniu do zasobów przyrodniczych.* W rozdziale V.6 niniejszej prognozy podkreślano, że w Świdnicy występują dość szczególne walory zieleni miejskiej - chodzi tu w szczególności o liczne parki i mniejsze enklawy zieleni. Świdnica promuje swoje walory turystyczno-kulturowe eksponując m.in. te formy przyrodnicze. Rewitalizacja kilku parków, jaka była prowadzona w mieście w ostatnich latach, pokazała wysoki stopień zainteresowania mieszkańców Świdnicy sposobem gospodarowania zielenią parkową. Ponadto, mapa tzw. „miejskiej wyspy ciepła” (zob. r. V.9) pokazała, że zieleń miejska pełni ważną rolę dla kształtowania klimatu miasta. Mając powyższe na uwadze, wysoce wskazane jest nadanie wysokiej rangi sposobowi zarządzania walorami przyrodniczymi Świdnicy. Przykłady innych miast pokazują, że sprawdzonym rozwiązaniem są m.in.:

- ulgi w podatku od nieruchomości dla podmiotów tworzących na budynkach zielony dach lub ogród wertykalny⁵,
- działania systemowe i organizacyjne skłaniające do prośrodowiskowego i przeciwpowodziowego zagospodarowania wód opadowych i roztopowych⁶,
- standardy ochrony drzew i utrzymania terenów zieleni⁷.

Omawiając oddziaływanie Strategii na środowisko przyrodnicze należy podkreślić, że projektu tego dokumentu i wykonanej dla niego prognozy OOS nie można analizować w oderwaniu od obowiązujących przepisów o ochronie przyrody. Należy też uwzględnić wynikające z przepisów przypisanie poszczególnych kompetencji do różnych organów administracji; w przypadku ochrony przyrody, kompetencje te przypisane są

⁵ np. uchwała nr XV/268/15 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 3 września 2015 r. w sprawie zwolnień od podatku od nieruchomości powierzchni użytkowych lokali w ramach projektu intensyfikacji powstawania terenów zieleni w obrębie Miasta Wrocławia [\[link\]](#)

⁶ np. zarządzenie nr 1158/19 Prezydenta Wrocławia z dnia 17 czerwca 2019 r. w sprawie gospodarowania wodami opadowymi we Wrocławiu [\[link\]](#)

⁷ np. Zarządzenie Nr 1217/19 Prezydenta Wrocławia z dnia 28 czerwca 2019 r. w sprawie ochrony drzew i rozwoju terenów zieleni Wrocławia [\[link\]](#)

m.in. regionalnym dyrektorom ochrony środowiska, starostom, dyrektorom regionalnych dyrekcji lasów państwowych, radom miast i gmin oraz wójtom, burmistrzom i prezydentom.

Uprawnione jest twierdzenie że projekt Strategii nie będzie generował znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze (choć jednocześnie trzeba stwierdzić, że oddziaływania negatywne mogą się pojawić, jednak Strategia nie daje podstaw do ich zlokalizowania oraz do stwierdzenia, że mogą mieć one charakter znaczący). Oczywiście możliwe są oddziaływania na etapie realizacji przedsięwzięć (np. konieczność zajęcia terenu), niemniej takie aspekty powinny być przeanalizowane na etapie wydawania zgody na realizację przedsięwzięć - na poziomie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko takie zagadnienia są niemożliwe do przeanalizowania w sposób który byłby racjonalny i mógłby prowadzić do udoskonalenia treści (lub zasad wdrażania) ocenianego dokumentu.

W projekcie Strategii nie zawarto zapisów kolidujących z prawnie określonymi wymaganiami ochrony przyrody. Ustalenia ocenianego dokumentu nie generują znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary ochrony przyrody, nie wpływają też na realizację ustaleń wynikających z planów ochrony, planów zadań ochronnych czy też innych dokumentów dotyczących obszarów objętych prawnymi formami ochrony przyrody.

Podsumowując: mając na uwadze charakter (w tym: stopień szczegółowości) ocenianego dokumentu, przy uwzględnieniu możliwych do racjonalnego prognozowania oddziaływań na środowisko przyrodnicze - stwierdza się że nie ma prawnej, merytorycznej i systemowej podstawy do przyjęcia, że ustalenia Strategii:

- 1) mogą zakładać intencjonalne naruszenie przepisów o ochronie przyrody,
- 2) mogą pogorszyć stan chronionych siedlisk przyrodniczych i siedlisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, w tym stan gatunków, dla których ochrony zostały wyznaczone obszary Natura 2000,
- 3) mogą pogorszyć spójność sieci Natura 2000, integralność obszarów Natura 2000 i łączność ekologiczną pomiędzy prawnie ustanowionymi formami obszarowej ochrony przyrody,
- 4) mogą kolidować z zapisami planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000,
- 5) mogą powodować znaczące negatywne oddziaływanie na obszary Natura 2000,
- 6) mogą prowadzić do naruszenia zakazów obowiązujących w rezerwach przyrody, parkach narodowych, parkach krajobrazowych, obszarach chronionego krajobrazu oraz warunków ochrony użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz pomników przyrody.

VII.4. Oddziaływanie na jakość życia i zdrowie ludzi

Ustalenia ocenianego dokumentu zapewniają wysoki poziom dbałości o jakość życia mieszkańców. Wyraża się to w szczególności w ustaleniach dotyczących zagadnień społecznych i gospodarczych w takich obszarach, jak: edukacja, pomoc społeczna, opieka zdrowotna, transport, rozwiązania infrastrukturalne dla osób z niepełnosprawnością i in. Istotne są również takie zagadnienia jak cyfryzacja (ułatwiająca dostęp do informacji oraz

usprawniająca przetwarzanie danych) oraz promocja walorów turystycznych i kulturowych gminy. Pozytywnie należy ocenić również kierunki działań dedykowane bezpieczeństwu publicznemu (w tym: poprawie bezpieczeństwa transportu drogowego). Ważnym aspektem dla mieszkańców są również ustalenia z zakresu adaptacji do zmian klimatu, które będą pomogą ograniczyć skutki zdrowotne związane z ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi (fale upałów, deszcze nawalne itp.).

Oczywistym jest, że ustalenia Strategii, podobnie jak i wszelkie inne przepisy, nie są w stanie zagwarantować, że oddziaływania antropogeniczne nie będą uciążliwe dla mieszkańców. Ostatecznie kluczowym aspektem pozostaje przestrzeganie obowiązujących przepisów - i tutaj duże znaczenie ma sposób przeprowadzania kontroli spełniania przepisów o ochronie środowiska przez odpowiednie organy administracji publicznej. Naprzeciw ewentualnym problemom związanym z uciążliwościami wychodzą m.in. ustalenia kodeksu cywilnego, które ogólnie mówią o działaniach „zakłócających korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę”.

Należy mieć również na uwadze fakt istnienia uprawnień mieszkańców w kwestii ochrony swojego interesu prawnego, które nie kończą się na etapie postępowań administracyjnych w sprawie wydania decyzji zezwalających na realizację przedsięwzięcia. Oprócz możliwości przeprowadzenia kontroli przez odpowiednie organy administracji publicznej (np. wojewódzki inspektorat ochrony środowiska) równie duże znaczenie mają uprawnienia wynikające z kodeksu cywilnego. Warto zwrócić uwagę na fakt, że według art. 144 kodeksu cywilnego, „właściciel nieruchomości powinien przy wykonywaniu swego prawa powstrzymać się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych”. Chodzi tu o aktywne zachowanie lub działanie, które jest podejmowane w ramach wykonywania przysługującego sąsiadowi prawa, równocześnie oddziałujące na sferę cudzego (sąsiedniego) prawa własności. Ustawodawca zakazuje działań (oddziaływanie), których skutkiem jest zakłócanie cudzego prawa. Oddziaływanie objęte normą art. 144 kodeksu cywilnego bywają definiowane jako „immisje pośrednie”, tj. uboczny, choć kłopotliwy dla sąsiadów, skutek działania właściciela. Nie stanowią one zamierzonego oddziaływania na nieruchomości sąsiednie. Oddziaływanie takie jak hałas, drgania, wstrząsy, emisje gazów i pyłów są immisjami pośrednimi. Jeżeli jednak na etapie funkcjonowania inwestycji okaże się, że użytkowanie przedsięwzięć wykracza ponad przeciętną miarę i powoduje istotne negatywne oddziaływania na sąsiednich nieruchomościach, mieszkańcom będą przysługiwały prawa wzywające inwestora do zaprzestania zakłócania ponad przeciętną miarę. Uprawnienia to dotyczy także sytuacji, w której dla danej inwestycji wydano decyzje zezwalające na jej powstanie w ramach których badano m.in. wpływ na środowisko.

VII.6. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Ustalenia Strategii dbają o powierzchnię ziemi przede wszystkim w następujący sposób:

- 1) uwzględniają zagadnienia dot. adaptacji do zmian klimatu, w tym: utrzymanie i rozwój tzw. „błękitno-zielonej infrastruktury”,
- 2) zawierają ustalenia ukierunkowane na zmniejszenie energochłonności i rozwiązania dot. rozwoju odnawialnych źródeł energii,
- 3) uwzględniają rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym, której założenia obejmują m.in. ograniczenie zapotrzebowania na surowce naturalne.

W kontekście powierzchni ziemi trzeba jednak zasygnalizować, że Strategia ogólnie wspomina o realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych. Nie w pełni rozumiały jest kierunek działań 1.4.2 (*Zabezpieczenie nowych miejsc składowania odpadów ze względu na wyczerpanie możliwości składowania w m. Sulistawice*) i warto rozważyć jego przeformułowanie w taki sposób, by uwzględniał on nie składowanie, lecz przetwarzanie odpadów (składowanie jest jednym z rodzajów unieszkodliwiania odpadów, a unieszkodliwianie jest objęte pojęciem „przetwarzania”) oraz by było jasne, co oznacza zwrot „zabezpieczenie”. Wysoce dyskusyjne byłoby przyjęcie, że w granicach miasta Świdnica istnieją korzystne warunki do utworzenia składowiska odpadów spełniającego wymagania środowiskowo-logistyczne.

Realizacja ustaleń wynikających z projektu Strategii może docelowo (na etapie realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych) doprowadzić do czasowego lub trwałego zajęcia powierzchni ziemi, w szczególności w związku z realizacją przedsięwzięć inwestycyjnych (np. z zakresu infrastruktury drogowej), co spowoduje w pierwszej kolejności pogorszenie warunków glebowych w miejscu realizacji inwestycji. Nie ma podstaw do przyjęcia, że oddziaływania te mogą mieć charakter znaczący (tzn. prognoza nie zawiera ustaleń wskazujących na to, że ewentualne negatywne oddziaływania będą miały charakter znaczący). Odpowiednie rozwiązania w zakresie wyeliminowania, ograniczania i kompensowania potencjalnych negatywnych oddziaływań można zastosować na etapie rozstrzygnięć administracyjnych oraz formułowania warunków realizacji przedsięwzięcia.

Przyjęcie analizowanego dokumentu nie będzie generować znaczących niekorzystnych oddziaływań na powierzchnię ziemi, ponieważ projekt Strategii nie zawiera ustaleń kolidujących z wymaganiami ochrony powierzchni ziemi.

VII.7. Oddziaływanie na krajobraz, zabytki i dobra kultury

Analizowany projekt Strategii uwzględnia zasady ochrony krajobrazu, zabytków i dóbr kultury. Oceniany dokument podkreśla walory kulturowe Świdnicy, a w ślad za tym formułuje cele i kierunki działań nastawione na ochronę (i promocję) tych walorów. Strategia nie zawiera ustaleń, które mogłyby generować negatywne oddziaływania na ten komponent środowiska.

VII.8. Oddziaływanie na powietrze i klimat akustyczny

Odpowiednią ochronę akustyczną oraz ochronę powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem powinny zapewnić przede wszystkim obowiązujące przepisy (i ich

stosowanie), które dają wielu organom administracji publicznej szeroki katalog narzędzi możliwych do zastosowania w celu zapewnienia odpowiedniego stanu środowiska. Ponadto, należy pamiętać o obowiązywaniu przepisów mówiących o konieczności zachowania (za wyjątkiem wyłączeń wskazanych w ustawie) standardów jakości środowiska poza granicami terenu, do której podmiot emitujący zanieczyszczenia (i/lub hałas) posiada tytuł prawny oraz nakaz stosowania rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych zapewniających zachowanie standardów jakości środowiska.

Analizowany projekt Strategii nie zawiera ustaleń, które mogłyby pogarszać stan powietrza atmosferycznego oraz klimatu akustycznego. Są w nim za to zawarte cele, kierunki i projekty ukierunkowane na poprawę warunków ochrony tych komponentów środowiska:

- 1) ustalenia związane z transportem publicznym oraz rowerowym przyczynią się do ograniczenia postępującego wzrostu ruchu samochodowego będącego źródłem emisji zanieczyszczeń gazowo-pyłowych i hałasu;
- 2) ustalenia związane z termomodernizacją i wzrostem wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej) przyczynią się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń gazowo-pyłowych będących skutkiem spalania paliw kopalnych;
- 3) rozwój i modernizacja infrastruktury będzie uwzględniała przepisy o ochronie przed negatywnym oddziaływaniem, co zapewni dbałość o warunki życia ludzi.

Szczególnie korzystne ustalenia Strategii dla ochrony powietrza i tła akustycznego wynikają z niektórych dedykowanych zapisów ocenianego dokumentu; chodzi tu w szczególności o kierunki działań przypisanych do priorytetów celu strategicznego nr 1 („Zielone i samowystarczalne energetycznie miasto”) oraz do priorytetu 2.4 („Świdnica - SMART”).

VI.9. Oddziaływania skumulowane z innymi dokumentami strategicznymi

Oddziaływań środowiskowych związanych z wdrażaniem Strategii nie można rozpatrywać w oderwaniu od całościowej polityki ochrony środowiska. Ustalenia ocenianego dokumentu będą wdrażane równoległe z działaniami prośrodowiskowymi wynikającymi w szczególności z:

- 1) Polityki Ekologicznej Państwa 2030 oraz wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska,
- 2) gminnych, powiatowych i wojewódzkich strategii rozwoju,
- 3) gminnych dokumentów określających zasady planowania przestrzennego,
- 4) planu gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy,
- 5) planu zarządzania ryzykiem powodziowym,
- 6) Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych,
- 7) Programu przeciwdziałania niedoborowi wody,
- 8) Planu przeciwdziałania skutkom suszy;
- 9) Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu;

10) planów zadań ochronnych w obszarach chronionych.

Większość z tych dokumentów poddano strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko i każdy z nich zawiera ustalenia ukierunkowane na politykę zrównoważonego rozwoju, przy czym wymienione powyżej polityki, plany i programy największy ciężar kładą właśnie na kwestie związane z szeroko rozumianą ochroną środowiska.

Obecny rozwój wiedzy o środowisku nie pozwala na wprowadzenie kompleksowego systemu monitorowania wszystkich znaczących presji pod kątem ich wpływu na środowisko i skutków w środowisku. Istniejący system Państwowego Monitoringu Środowiska uwzględnia wyłącznie dane o stanie środowiska, jednak zazwyczaj nie jest to powiązane z danymi o presjach wpływających na ten stan. Najlepiej rozwinięte pod tym względem są systemy zarządzania hałasem (w największych miastach oraz przy głównych drogach i liniach kolejowych) oraz emisją zanieczyszczeń do powietrza (ale jedynie w odniesieniu do przypadków generujących konieczność opracowania programów ochrony powietrza).

Skumulowane oddziaływania generowane przez różnorodne przedsięwzięcia mogą odnosić się do poszczególnych komponentów środowiska i mogą się wyrażać w pozytywnych lub negatywnych skutkach w środowisku. Charakter, skala i intensywność oddziaływania zależą od koncentracji inwestycji (np. w obrębie cieków lub obszarów chronionych), rodzaju i wielkości przedsięwzięć oraz wrażliwości poszczególnych komponentów środowiska. Niektóre oddziaływania skumulowane mogą wystąpić na etapie realizacji inwestycji (np. emisja zawiesiny i tymczasowe pogorszenie warunków siedliskowych ichtiofauny) lub na etapie funkcjonowania/eksploatacji przedsięwzięć (np. wpływ na ciągłość biologiczną, wpływ na reżim hydrologiczny i ekosystem).

VII.9. Oddziaływanie transgraniczne

Oceniany projekt Strategii nie będzie generował oddziaływania wykraczającego poza granice Polski, w związku z czym nie ma potrzeby przeprowadzania transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

VI.10. Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji projektowanego dokumentu

Przyjęcie Strategii będzie stanowić ważny krok w kierunku wdrażania regionalnej i krajowej polityki ochrony środowiska, gospodarki odpadami, gospodarki wodnej i adaptacji do zmian klimatu. Najbardziej istotnym elementem pozostanie jednak praktyczna realizacja ustaleń Strategii, a zatem pozytywna ocena analizowanego dokumentu jest w zasadzie uwarunkowana założeniem, że na etapie indywidualnego planowania, projektowania, realizowania i funkcjonowania konkretnych przedsięwzięć zostanie zachowany wysoki poziom ochrony środowiska uwzględniający zasady wynikające z Strategii.

Oceniany projekt Strategii zawiera ustalenia o charakterze sprzyjającym ochronie środowiska. Jego stosowanie będzie się odbywało równoległe z wdrażaniem przepisów

określających warunki korzystania ze środowiska oraz innych przepisów i dokumentów strategicznych wspierających zachowanie należytego poziomu jego ochrony.

Odstąpienie od przyjęcia Strategii byłoby zatem utratą szansy na opracowanie narzędzia sprzyjającego wdrażaniu zasad zrównoważonego rozwoju. W związku z powyższym, rekomenduje się przyjęcie ocenianego projektu Strategii oraz uwzględnienie, w miarę możliwości, rekomendacji dotyczących zasad wdrażania ocenianego dokumentu.

VIII. PROPOZYCJA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH

Przez pojęcie rozwiązania alternatywnego należy rozumieć opcję podejmowania innych działań niż pierwotnie planowane, np. o innym charakterze czy skali, ale zapewniających osiągnięcie pierwotnego nadrzędnego celu lub osiągania założonych poziomów wskaźników rezultatu, ale też opcję nie podejmowania danego działania lub nawet modyfikacji celu. Analiza alternatywnych rozwiązań może być, zatem prowadzona w odniesieniu do:

- alternatywnych sposobów osiągania celów,
- alternatywnych lokalizacji dla zamierzeń niezbędnych dla osiągania celów,
- alternatywnej skali przedsięwzięcia i sposobów jego realizacji oraz eksploatacji.

Możliwości analityczne w powyższych kwestiach są determinowane stopniem szczegółowości dokumentu poddawanego ocenie. Jeżeli w analizowanym dokumencie nie określa się precyzyjnie ani lokalizacji, ani skali, ani listy przewidywanych do realizacji konkretnych projektów stanowiących wyraz realizacji Strategii, to analiza alternatyw sprowadzać się może jedynie do przeglądu planowanych kierunków działań oraz instrumentów realizacyjnych, w kontekście ich skutków środowiskowych.

Najmniej możliwości formułowania rozwiązań alternatywnych odnosi się do poziomu wizji, misji oraz celów strategicznych i operacyjnych. Kwestia ich doboru jest domeną organów władzy publicznej, która w demokratycznym społeczeństwie dysponuje mandatem prawnym do ich określania. Prognoza oddziaływania na środowisko może w takich wypadkach pełnić funkcję polegającą przede wszystkim na identyfikacji skutków środowiskowych tak sformułowanych celów i na wskazywaniu tych obszarów, gdzie skutki te wydają się być nieakceptowalne z punktu widzenia celów ochrony środowiska.

Z uwagi na fakt, że oceniany projekt Strategii nie wskazuje listy konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych (w rozumieniu UOOŚ), przeprowadzenie szczegółowej analizy alternatyw jest w tej sytuacji w zasadzie niemożliwe. Należy w związku z tym przypomnieć, że dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko wskazuje na potrzebę omawiania „rozsądnych alternatyw” budowanych na podstawie analizy informacji, które mogą być „racjonalnie wymagane” lub wskazania, dlaczego takie alternatywy nie mogły być sformułowane. Obowiązek zidentyfikowania, opisanie i oszacowania rozsądnych rozwiązań alternatywnych musi być odczytywany w kontekście celu dyrektywy, który polega na dopilnowaniu, że wpływ realizacji planów i programów jest uwzględniony podczas przygotowania tych dokumentów i przed ich przyjęciem. Tekst dyrektywy nie precyzuje, co rozumie się pod pojęciem rozsądnego rozwiązania alternatywnego wobec planu lub programu: czy chodzi o alternatywne plany lub programy, czy o alternatywne rozwiązania w ramach planu lub programu (natomiast art. 51 ust. 2 pkt 3b UOOŚ jasno określa, że w prognozie przedstawia się rozwiązania alternatywne w stosunku do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie). W praktyce różne rozwiązania alternatywne w ramach danego planu na ogół będą podlegały ocenie (np. różne sposoby zagospodarowania obszaru w ramach np. planu zagospodarowania przestrzennego). Alternatywne rozwiązanie może zatem stanowić inny sposób osiągnięcia celów planu lub programu.

Ustalenia omawianego projektu Strategii nie prowadzą do wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko. Strategiczny charakter dokumentu nie pozwala na skonkretyzowane i precyzyjne określenie działań alternatywnych dla jego celów strategicznych. Strategia sama w sobie również nie przedstawia alternatywnych propozycji. Analiza alternatyw jest de facto prowadzona jedynie na etapie opracowywania projektów inwestycyjnych, studiów wykonalności i postępowań administracyjnych, w ramach których prowadzi się analizę zgodności z przepisami (m.in. z zakresu ochrony środowiska).

Skutki środowiskowe podejmowanych działań inwestycyjnych silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy realizacji nowych inwestycji należy rozważać warianty alternatywne kierując się w miarę możliwości tym, by wybrać wariant najbardziej korzystny dla środowiska. Jako warianty alternatywne przedsięwzięć (ale nie dokumentów strategicznych) można rozważać: warianty lokalizacyjne, warianty konstrukcyjne, techniczne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant odstąpienia od realizacji przedsięwzięcia. Oceniany projekt Strategii nie wskazuje lokalizacji i wielkości wspieranych przedsięwzięć. To z kolei uniemożliwia przeprowadzenie analizy ich możliwych racjonalnych wariantów alternatywnych konkretnych działań, których nazwy są podane w treści Strategii.

IX. ŚRODKI ZAPOBIEGAJĄCE ORAZ OGRANICZAJĄCE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Realizacja ustaleń ocenianego projektu Strategii nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Zgodnie z przedstawionymi wcześniej tezami, realizacja celów strategicznych Strategii może skutkować zwiększeniem poziomu ochrony środowiska - zwłaszcza w kontekście oddziaływania kumulującego się z wdrażaniem innych dokumentów strategicznych z dziedziny ochrony środowiska. Warto podkreślić, że korzystny charakter ocenianego dokumentu przyniesie oczekiwane rezultaty jedynie wtedy, gdy jego ustalenia będą prawidłowo stosowane w rzeczywistości.

W toku prac nad niniejszą prognozą zidentyfikowano możliwość udoskonalenia dwóch zapisów ocenianej Strategii:

1. Warto rozważyć możliwość przeformułowania kierunku działań 1.1.4 (*Przeciwdziałanie powstawaniu „wysp ciepła”*); przykładowy możliwy zapis: *Ograniczanie skutków „miejskiej wyspy ciepła” oraz przeciwdziałanie jej intensyfikacji*. Te wyspy już istnieją i w większości przypadków nie da się ich zlikwidować - można natomiast minimalizować ich skutki (odczuwalne przez mieszkańców) oraz przeciwdziałać intensyfikacji tego zjawiska.
2. Warto rozważyć możliwość przeformułowania kierunku działań 1.4.2 (*Zabezpieczenie nowych miejsc składowania odpadów ze względu na wyczerpanie możliwości składowania w m. Sulistawice*) i sformułowania go w taki sposób, by uwzględniał on nie składowanie, lecz przetwarzanie odpadów (składowanie jest jednym z rodzajów unieszkodliwiania odpadów, a unieszkodliwianie jest objęte pojęciem „przetwarzania”) oraz by było jasne, co oznacza zwrot „zabezpieczenie”.

Rekomenduje się uwzględnienie następujących propozycji dotyczących minimalizowania wpływu na środowisko ustaleń wynikających z ocenianej Strategii:

1. Wysoce wskazane jest nadanie wysokiej rangi sposobowi zarządzania walorami przyrodniczymi Świdnicy, w tym - terenom zieleni. Współczesne standardy zarządzania przestrzenią miejską obejmują nowoczesne podejście systemowe. Świdnica pokazała już profesjonalne podejście do kilku zagadnień związanych ze zrównoważonym rozwojem⁸ - i warto tę praktykę rozwijać oraz objąć nią m.in. zarządzanie ochroną terenów zielonych w Świdnicy.
2. Mając na uwadze charakter prawny Strategii oraz jej znaczenie dla dokumentów z zakresu planowania przestrzennego, wysoce zasadne jest zaktualizowania opracowania ekofizjograficznego dla Świdnicy. Obowiązująca treść *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* bazuje na „Ekofizjografii miasta Świdnica” z 2008 r. Od tego czasu całkowicie zmienił się system zarządzania ochroną wód i powietrza oraz ochroną przed hałasem; dużego znaczenia nabrały zagadnienia związane z adaptacją

⁸ zob.: <https://pdm.irmir.pl/miasta/swidnica>

do zmian klimatu; ponadto, istnieje możliwość wykorzystania współczesnego stanu wiedzy o środowisku w celu udoskonalenia systemu planowania przestrzennego w mieście.

3. Na etapie wdrażania ustaleń Strategii i tworzenia projektów budowlanych, należy nadać wysoki priorytet kwestii wprowadzenia zieleni w formie niskiej i wysokiej, uwzględniającej zmienność sezonową, uwarunkowania infrastrukturalne i przestrzenne oraz funkcjonalne (zieleni ozdobna / zieleni izolacyjna / zieleni funkcjonalna).
4. Zasadnym jest zapewnienie w projektach budowlanych rozwiązań z zakresu retencjonowania wód opadowych i roztopowych (z uwzględnieniem konieczności ich oczyszczenia przed wprowadzeniem do środowiska, o ile będzie to uzasadnione).
5. Na etapie postępowań administracyjnych związanych z wydaniem pozwoleń na budowę i innych decyzji administracyjnych zezwalających na realizację i funkcjonowanie przedsięwzięć, należy nadać wysoki priorytet kwestiom dotyczącym badania zgodności projektów przedsięwzięć z przepisami o ochronie środowiska oraz o warunkach technicznych w budownictwie. Analogiczna rekomendacja dotyczy rozpatrywania zgłoszeń budowlanych (dokonywanych w trybie ustawy Prawo budowlane) oraz zgłoszeń instalacji (dokonywanych w trybie ustawy Prawo ochrony środowiska).
6. Na etapie przeglądów aktualności studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (cyklicznie przeprowadzanych w trybie art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym), należy uwzględnić ewentualne zgłoszenia dot. konfliktów środowiskowych, aktualne dane dot. ryzyka występowania suszy i powodzi, wytyczne dotyczące adaptacji do zmian klimatu oraz doświadczenia będące wynikiem obserwacji praktycznego stosowania ustaleń dokumentów strategicznych.

Konsekwencją zastosowania powyższych rekomendacji będzie zapewnienie wysokiego poziomu dbałości o ochronę środowiska oraz o adaptację do zmian klimatu. Nie przewiduje się żadnych negatywnych konsekwencji w związku z wdrożeniem powyższych zaleceń.

Warto wspomnieć, że oczywistym rozwiązaniem eliminującym oraz minimalizującym potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko jest obowiązek przestrzegania przepisów o ochronie środowiska (w tym: przepisów o ochronie gatunkowej oraz zakazów obowiązujących w obszarowych formach ochrony przyrody), gospodarce wodnej, gospodarce odpadami, przepisów z zakresu warunków technicznych w budownictwie oraz z zakresu planowania przestrzennego. Jak wspomniano we wcześniejszej części prognozy, na obecnym etapie ustaleń strategicznych i rozważań w zakresie projektów o charakterze inwestycyjnym racjonalnym jest przyjęcie założenia, że projekty będą realizowane w sposób zgodny z prawem. Oznacza to m.in. konieczność uznania, że zachowane będą przepisy dotyczące obszarowych form ochrony przyrody. Przyjęcie przeciwnych ustaleń (czyli: dopuszczenie sytuacji, w której ustalenia Strategii intencjonalnie naruszałoby te przepisy) urągałoby powadze organu opracowującego dokument strategiczny i naruszałoby powagę strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (a przy tym przeczyłoby elementarnym zasadom racjonalnego wnioskowania). Trzeba więc podkreślić, że rolą prognozy oddziaływania

na środowisko nie jest formułowanie kompendium wiedzy na temat obowiązku przestrzegania ww. przepisów. Oceniany dokument ma charakter strategiczny, a więc formułowanie w nim szczegółowych ustaleń na temat np. sposobu prowadzenia termomodernizacji wypaczałoby istotę planowania strategicznego i urągałoby powadze ustaleń Strategii. Z kolei omawianie takich zagadnień w ramach prognozy byłoby nieuprawnionym imputowaniem twórcom Strategii, że dopuszczają oni możliwość naruszenia przepisów o ochronie gatunkowej.

Niemniej, z uwagi na rozwianie obaw związanych z przywołaną powyżej termomodernizacją, warto ogólnie podkreślić, że potencjalne negatywne oddziaływanie może być minimalizowane poprzez następujące środki minimalizujące potencjalne negatywne oddziaływania na etapie prowadzenia różnych prac budowlanych::

- zapewnienie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej na terenie przedsięwzięcia,
- ponowne wykorzystanie zdjętej pokrywy glebowej,
- odtwarzanie zniszczonych elementów przyrodniczych (zob. art. 75 ustawy Prawo ochrony środowiska),
- wykonywanie prac budowlanych w okresach, gdy aktywność flory i fauny jest najmniejsza (tj. co do zasady w okresach jesienno-zimowych) oraz po uprzednim wyeliminowania ryzyka kolizji z przepisami o ochronie gatunkowej (co może wymagać np. odpowiedniego nadzoru przyrodniczego na placu budowy),
- używanie sprzętu spełniającego prawne wymagania,
- uszczelnienie nawierzchni placów postojowych dla maszyn, środków transportu, parkingów dla pracowników,
- wyposażenie zaplecza budowy w rozwiązania techniczne uniemożliwiające zanieczyszczenie środowiska gruntowo-wodnego ewentualnymi wyciekami płynów eksploatacyjnych,
- zapewnienie miejsca do gromadzenia odpadów, które będzie zabezpieczało środowisko przed wywiewaniem lekkich frakcji oraz przed wyptukiwaniem niebezpiecznych składników wskutek opadów atmosferycznych,
- wykonywanie prac budowlanych przy pomocy sprawnego, regularnie serwisowanego i konserwowanego sprzętu,
- stosowanie środków ograniczających pylenie (zraszanie placu budowy, plandeki).

X. PROPONOWANE METODY ANALIZY ŚRODOWISKOWYCH SKUTKÓW WDRAŻANIA OCENIANEGO DOKUMENTU

Według art. 10 dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, jednym z celów monitorowania wpływu planu lub programu na środowisko jest identyfikacja „nieprzewidzianego niepożądanego wpływu”, co ma zapewnić możliwość „podjęcia odpowiedniego działania naprawczego”.

Wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące dyrektywy 2001/42/WE wskazują, że dane zbierane na mocy innego prawodawstwa UE mogą zostać wykorzystane w monitoringu związanym ze strategiczną OOS, o ile są one istotne dla danego planu lub programu oraz jego oddziaływania na środowisko.

Art. 10 dyrektywy 2001/42/WE niekoniecznie wymaga bezpośredniego monitorowania znaczącego wpływu na środowisko. Dyrektywa zezwala także na monitorowanie pośrednie, na przykład poprzez czynniki nacisku lub środki łagodzące. Wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące ww. dyrektywy wskazują w pkt 8.5, że „jeśli monitoring może być w zadowalający sposób zintegrowany z regularnym cyklem planowania, to nie ma konieczności podejmowania oddzielnych kroków proceduralnych dotyczących jego wykonywania. Monitoring może być na przykład zbieżny z regularną korektą planu lub programu, w zależności od tego, jakie oddziaływanie jest monitorowane, oraz od długości odstępów między korektami”. W sposób oczywisty ma to przełożenie na cyklicznie opracowywane dokumenty.

Należy wziąć pod uwagę, że według ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska gmina powinna posiadać opracowany program ochrony środowiska, z realizacji którego powinien być cyklicznie sporządzany raport. Program ochrony środowiska przedstawia propozycje systemu monitorowania w zakresie ochrony i stanu środowiska naturalnego. Zarówno Strategia, jak i ww. Program będą wdrażane równocześnie, a ich wzajemne ustalenia powinny być z sobą kompatybilne i powinny wzajemnie na siebie oddziaływać wzmacniająco.

Wobec powyższego, monitorowanie wdrażania Programu będzie wystarczającym narzędziem pokazującym, czy i ew. jak reaguje środowisko na skutki realizacji dokumentów strategicznych (w tym – ocenianego projektu Strategii). W przypadku stwierdzenia, że skuteczność Programu ochrony środowiska jest nieodpowiednia, może nastąpić konieczność zaostżenia zapisów dokumentów strategicznych pod kątem większego uwzględnienia wymagań ochrony środowiska (np. poprzez nadanie im wyjątkowego priorytetu).

Mając na uwadze powyższe, formułuje się następujące rekomendacje w zakresie monitorowania wpływu skutków wdrażania ustaleń Strategii na środowisko naturalne:

1. Zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, co najmniej raz w trakcie kadencji prezydenta należy przeprowadzić ocenę aktualności dokumentów dot. zagospodarowania przestrzennego. W ramach oceny aktualności należy uwzględnić aktualne prognozowane zasięgi terenów zagrożonych

- wystąpieniem powodzi, aktualny stan prawny oraz ustalenia wynikające z dokumentów strategicznych wyższego szczebla (np. plan zagospodarowania przestrzennego województwa) oraz podejmować adekwatne do nowych uwarunkowań działania dostosowawcze.
2. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, co 2 lata należy sporządzić i przedłożyć Radzie Miejskiej raport z wykonania programu ochrony środowiska.
 3. Należy prowadzić pozostałe działania i ewidencje wynikające z obowiązujących przepisów prawnych, takich jak w szczególności:
 - 1) przyjmowanie oraz weryfikowanie zgłoszeń instalacji nie wymagających pozwolenia emisyjnego,
 - 2) wydawanie decyzji nakazujących usunięcie odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania,
 - 3) nakładanie obowiązku wykonania czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania instalacji lub urządzenia na środowisko,
 - 4) ustanawianie ograniczeń co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko,
 - 5) wydawanie zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów z terenu nieruchomości,
 - 6) występowanie do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli stwierdzono naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić.

XI. WNIOSKI

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem powstałym dla potrzeb strategicznej OOS. W konsekwencji, charakter przeprowadzonych analiz jest adekwatny do specyfiki ocenianego dokumentu i nie pozwala na precyzyjną ocenę konkretnych oddziaływań środowiskowych. Tym samym, za właściwe uznano skupienie się przede wszystkim na poszukiwaniu odpowiedzi na temat tego, czy dokument będący przedmiotem oceny jest zgodny ze współczesnymi celami polityki ochrony środowiska oraz czy jest adekwatny do problemów ochrony środowiska i celów środowiskowych wynikających z przepisów i dokumentów strategicznych.

Przeprowadzona w niniejszej prognozie analiza pozwoliła na postawienie następujących wniosków:

1. Rekomenduje się przyjęcie ocenianego dokumentu oraz uwzględnienie, w miarę możliwości, rekomendacji dotyczących zasad wdrażania jego ustaleń.
2. Treść projektu Strategii jest adekwatna do problemów ochrony środowiska i wyzwań w zakresie postępujących zmian klimatu (z uwzględnieniem ram prawnych wynikających z obowiązujących przepisów), bowiem uwzględnia kluczowe aspekty środowiskowe. Dokument czyni zadość regionalnej i krajowej polityce ochrony środowiska i może sprzyjać osiągnięciu celów środowiskowych. Pozytywny charakter oddziaływań ocenianego dokumentu będzie się kumulował z dalszym wdrażaniem dokumentów strategicznych i przepisów dedykowanych ochronie środowiska.
3. Rekomenduje się nadanie dużego znaczenia sposobowi wdrażania ustaleń Strategii.

XII. WYKORZYSTANE MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. Bar M., Jendrośka J., Okraśiński K., „Powiązania Ramowej Dyrektywy Wodnej (2000/60/WE) z Dyrektywą w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (2001/42/WE)”, Wrocław, 2013.
2. Bródka S. (red.), „Praktyczne aspekty ocen środowiska przyrodniczego”, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2010.
3. Charakterystyka wód podziemnych zgodnie z zapisami załącznika II.2 Ramowej Dyrektywy Wodnej (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2013.
4. Dane Inspekcji Ochrony Środowiska opracowane w ramach i dla potrzeb Państwowego Monitoringu Środowiska.
5. Guidance on Integrating Climate Change and Biodiversity into Strategic Environmental Assessment, Komisja Europejska, 2013.
6. Integrating Ecosystem Services in Strategic Environmental Assessment: A guide for practitioners, United Nations Environment Programme, 2014.
7. Mapy hydrograficzne, sozologiczne, geośrodowiskowe i inne (w tym: geoportale oraz dane udostępnione za pośrednictwem serwisów WMS) oraz komentarze do map hydrograficznych, geośrodowiskowych, sozologicznych i in.
8. Ocena wpływu zmian klimatu na różnorodność biologiczną oraz wynikające z niej wytyczne dla działań administracji ochrony przyrody do roku 2030, Fundeko, 2012.
9. Opracowanie analizy presji i wpływów zanieczyszczeń antropogenicznych w szczegółowym ujęciu wszystkich kategorii wód dla potrzeb opracowania aktualizacji programów działań i planów gospodarowania wodami, IMGW-PIB, 2013.
10. Pyszny K., Przybyła Cz., „Systemy informacji przestrzennej w strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko”, 2016.
11. Solon J., Borzyszkowski J. et.al., *“Physico-geographical mesoregions of Poland - verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data”* w: Geographia Polonica, vol. 91, no. 2, 2018
12. Wdrożenie dyrektywy 2001/42 w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, Komisja Europejska, 2003.
13. Wytyczne dotyczące najlepszych praktyk w zakresie ograniczania, łagodzenia i kompensowania procesu zasklepienia gleby, Komisja Europejska, 2012 r.
14. Wytyczne dotyczące zasad i zakresu uwzględniania zagadnień ochrony środowiska w programach sektorowych, Rada Ministrów, 2002 r.

XIII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt Strategii Rozwoju Miasta Świdnicy 2030 PLUS (dalej: Strategia). Prognoza została opracowana dla potrzeb przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Została w niej przedstawiona analiza środowiskowych skutków wdrożenia ustaleń Strategii.

Informacje o zawartości projektowanego dokumentu

Strategie rozwoju gmin są opracowywane na podstawie obowiązujących przepisów, które wskazują charakter prawny tych dokumentów oraz określają wytyczne co do ich zawartości. Strategie poziomu gminnego powinny być zgodne ze strategią rozwoju województwa i z innymi dokumentami strategicznymi.

Projekt Strategii będącej przedmiotem niniejszej prognozy określa „wizję Świdnicy 2030+” w następujący sposób:

- Miasto zielone i samowystarczalne energetycznie,
- Miasto innowacyjne z konkurencyjną gospodarką,
- Miasto komfortowe i atrakcyjne do życia dla pokoleń.

Tak określonej wizji przypisano cele strategiczne i priorytety oraz wynikające z nich kierunki działań - bliżej przedstawiono je w tab. 1 i na ryc. 1 w prognozie oddziaływania na środowisko. Strategia nie przewiduje do realizacji żadnych konkretnych projektów inwestycyjnych, lecz wskazuje kierunek prowadzenia lokalnej polityki rozwoju gminy miejskiej Świdnica.

Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu wspólnotowym, krajowym i regionalnym

W Prognozie dokonano analizy wielu dokumentów strategicznych, w których ustanowione są cele polityki w zakresie ochrony środowiska. Dokumenty te zawierają wiele różnorodnych ustaleń w zakresie ochrony poszczególnych komponentów środowiska. Najważniejsze wynikające z nich cele strategiczne w zakresie ochrony środowiska są następujące:

1. Powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej i degradacji funkcji ekosystemu oraz przywrócenie ich w możliwie największym stopniu.
2. Powstrzymanie pogarszania stanu wód oraz osiągnięcie ich dobrego stanu.
3. Utrzymanie oraz poprawa komfortu i jakości życia ludzi.
4. Przeciwdziałanie degradacji gleb.
5. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń i poprawa lub utrzymanie poziomów jakości powietrza, nie stanowiących zagrożenia dla zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego.

6. Przeciwdziałanie zmianom klimatu i ograniczanie negatywnych skutków tych zmian, w tym – adaptacja do zmian klimatycznych.
7. Ochrona klimatu akustycznego oraz ograniczanie emisji hałasu.
8. Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi.
9. Ochrona i odbudowa wartości krajobrazowych.
10. Ochrona i ograniczanie negatywnego wpływu na zabytki i dobra materialne.
11. Rozwój gospodarki zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i niskoodpadowej.

Analiza zgodności ocenianego dokumentu z polityką ochrony środowiska

Analizowany projekt Strategii uwzględnia cele strategiczne dotyczące ochrony środowiska, gospodarki wodnej i adaptacji do zmian klimatycznych. Dokument pozostaje zgodny z polityką wpisaną do planu zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego. Nie zidentyfikowano kolizji pomiędzy strategicznymi ustaleniami polityk środowiskowych a treścią Strategii.

Analiza uwarunkowań środowiskowych

Kluczowe uwarunkowania środowiskowe, ważne z punktu widzenia oceny Strategii, są następujące:

1. Krajobraz Świdnicy jest zdominowany przez obszary przeobrażone antropogenicznie (drogi publiczne, zabudowa mieszkaniowa, przemysłowa i usługowa, linie kolejowe). Ważnym i charakterystycznym elementem Świdnicy są liczne parki i enklawy zieleni.
2. Aspektem wymagającym szczególnej ochrony jest jakość życia mieszkańców (w tym: stan powietrza atmosferycznego, odpowiedni poziom tła akustycznego, komfort klimatyczny), środowisko przyrodnicze oraz wody podziemne i powierzchniowe.
3. Część terenu miasta jest zagrożona powodzią i podtopieniami.
4. Analizowany obszar charakteryzuje się średnim stopniem zagrożenia wód podziemnych.
5. Wśród najważniejszych lokalnych źródeł antropopresji na środowisko w Świdnicy należy wymienić:
 - 1) zabudowę komunikacyjną (drogi, linie kolejowe), która stanowi źródło emisji hałasu i zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego;
 - 2) niską emisję - tj. emisja pyłów i szkodliwych gazów na niskiej wysokości, pochodzących z ruchu pojazdów oraz indywidualnych źródeł energii cieplnej.

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

Wśród głównych wyzwań w zakresie ochrony środowiska w rejonie analizowanego obszaru wymienić należy:

1. Pełniejsze wykorzystanie potencjału usług ekosystemowych (kształtowanie mikroklimatu, oczyszczanie powietrza, ochrona przed hałasem, izolacja budynków, retencja wód opadowych, cień, ochrona przed przesuszeniem, ochrona przed wiatrem, walory

- estetyczne) możliwych do uzyskania dzięki zwiększeniu udziału zieleni niskiej i wysokiej w rejonie (i w obrębie) zabudowy.
2. Zapewnienie wysokiego poziomu ochrony wód podziemnych z uwagi na ich płytkie występowanie i niewystarczającą izolację poziomów wodonośnych przed migracją zanieczyszczeń z powierzchni terenu.
 3. Uniemożliwienie wykorzystywania paliw nieprzyjaznych środowisku naturalnemu.
 4. Zwiększenie stopnia ochrony przed hałasem wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.
 5. Zapewnienie estetyki krajobrazu miejskiego.
 6. Kształtowanie przestrzeni sprzyjającej rozwojowi transportu publicznego, pieszemu i rowerowemu.
 7. Pełniejsze wykorzystanie potencjału możliwości wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

Analiza i ocena znaczących oddziaływań na środowisko

Ustalenia ocenianego projektu Strategii nie doprowadzą do wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Kluczowe ustalenia prowadzą się do następujących zagadnień:

1. Oceniany projekt Strategii zawiera zapisy sprzyjające zachowaniu obecnego poziomu zabezpieczeń środowiska przed degradacją.
2. Nie zidentyfikowano takich zapisów Strategii, które mogłyby wywołać znaczące uciążliwości dla mieszkańców.
3. Nie zidentyfikowano takich zapisów Strategii, które doprowadziłyby do możliwości powstania znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko.

Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji projektowanego dokumentu

Przeprowadzona analiza wykazała, że Strategia z pewnością może sprzyjać realizacji celów środowiskowych wynikających ze współczesnej polityki ekologicznej każdego szczebla – jednak aby tak się stało, niezbędne jest nadanie wysokiej wagi aspektom prośrodowiskowym na etapie projektowania poszczególnych inwestycji i zatwierdzania projektów budowlanych.

Wnioski i rekomendacje

Wdrożenie ustaleń ocenianego dokumentu nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Rekomenduje się przyjęcie ocenianego projektu Strategii. Rozważenia wymaga możliwość przeformułowania niektórych zapisów Strategii oraz nadanie wysokiego stopnia dbałości o ochronę środowiska na etapie wdrażania ustaleń ocenianego dokumentu.

OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY

Zgodnie z wymogiem art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f oraz art. 74a ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, jako autor prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Miasta Świdnicy 2030 PLUS - oświadczam, że spełniam wymagania, o których mowa w art. 74 ust. 2 ww. ustawy:

- 1) ukończyłem studia pierwszego stopnia z zakresu nauk przyrodniczych (na kierunku „ochrona środowiska” - Uniwersytet Wrocławski) oraz studia drugiego stopnia z zakresu nauk technicznych (na kierunku „inżynieria środowiska” - Politechnika Wrocławska),
- 2) posiadam 18-letnie doświadczenie pracach w zespołach przygotowujących raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko i prognozy oddziaływania na środowisko (brałem udział w przygotowaniu ponad 70 raportów i prognoz oraz ponad 100 ekspertyz z zakresu wpływu na środowisko).

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Świdnica, 09.02.2023 r.

Krzysztof Okraśiński

